

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Tractatvs Quartvs. Circa Sigillvm Secvndvm. Censvræ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

TRACTATUS QVARTVS
LIBRI THEOLOGIÆ
MORALIS,

Censuræ.

Vbi de censuris in communi, & in particulari, & de Ecclesiæ pœnis, scilicet irregularitate, Degradatione.

SEQVOR præcipuè huiusce materiae Doctores, Auilam, Gasparem Hurtadum, Toletum, Henriquez, Suarium, Laymanum, Filliucium, Reginaldum, Præpositum, Turrianum, Coninch, Tannerum.

EXA

EXAMEN PRIMVM.

Circa materiam de Censuris in communi.

CAPV^{VS} PRIMVM.

Quid, & quotuplex Censura?

1. *Vid est Censura? Poena spiritualis inflicta ab Ecclesiastica potestate priuans hominem baptizatum vsu aliquorum spiritualium, in ordine ad salutem.*

2. *Quotuplex est Censura? Triplex, Excommunicatio, suspensio, interdictum; irregularitas enim non est censura, cum incurri absque delicto possit.*

3. *Seu censura Excommunicationis sit, seu suspensionis, seu interdicti, species adhuc diuide. Multipliciter diuiditur. Alia enim est censura à iure, alia ab homine. Censura à iure dicitur illa, quæ fertur à legislatore cum intentione condendi legem, seu statutum generale perpetuum, iniuncta hac poena transgressoribus. Censura autem ab Homine est ea, quæ fertur à Superiore aliquid præcipiente intentione ferendi præceptum temporale, & transitorium sub poena censura. Rursus censura alia est lata sententia, quæ ipso facto incurritur absque iudicis sententia; alia est sententia ferenda, quæ tantum est comminatoria in futurum, nec ipso facto incurritur.*

4. *Quando nam dignosces censuram esse lata sententia? Quando in lege ponuntur hæ particula: Ipso facto, ipso iure; aut quando hæ adduntur aduerbia: Confestim, statim, illico; aut quando censura fertur per verbum præsentis temporis, aut imperantis modi. Quando verò fertur per verbum futuri, argumentum est, tantum ferendæ sententiæ esse censuram. Quid si dubium, num lata, num ferenda sententia sit? Iudicandum esse ferendæ; quia odia restringenda.*

CAPVT II.

De Ferente censuram.

5. *Quisnam Censuram ferre possit? Efficiens causa principalis* Christus est, qui ferendæ Censuræ potestatem concecit Ecclesiæ. Porro hæc potestas in Pontifice summo residens diuina est. In aliis Ecclesiæ Prælati est etiam suo modo diuina, sed homine mediante & dependenter à Summo Pontifice recepta. Forma verò, & modus illius ferendæ in Ecclesiæ potestate, rectus est. Vnde eius institutionem, impositionem, & obligationem de iure potius humano, quàm diuino dicendam esse affirmo.

6. *Quanam in ferente Censuras condiciones requiruntur? Sex equidem.* 1. Vt sit homo viator. 2. Vt sit vtens ratione. 3. Vt sit baptizatus. 4. Vt non sit laicus, quia hic non habet iurisdictionem Ecclesiasticam. 5. Vt non habeat iurisdictionis vsu impeditum, vt accidit, quando iudex est excommunicatus vitandus, aut quando interposita est legitima appellatio. 6. Vt censuram in causa propria non ferat; quia nullus potest esse actor, & iudex. Excipio casum defensionis; potest enim per censuram vis, & iniuria propulsari.

7. *Vt censura valida sit, & iusta, quidnam considerandum?* Præter ea quæ assignaui, vt valida sit, libera voluntate infligenda est; quæ enim ex metu, si perturbaret rationis vsu vel internam voluntatem auferret, esset inualida. Vt autem iusta sit, neque contra charitatem, neque contra obedientiam esse debet, sed conformis legali iustitiæ (seruata forma quæ requiritur) distributiæ habito respectu non ad personas, sed ad causam: & commutatiæ rei ad rem æqualitate seruata.

8. *Præter Summum Pontificem, qui ius habet in omnes Christianos, competit ne alijs censuras ferendi potestas* Competit Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis respectu subditorum. Capitulum Sede vacante habet, & Vicarius Capituli, istque, quibus ex officio, & statuto Ecclesiæ hæc potestas addicitur, vt Abbates, Priores Ecclesiarum habentes iurisdictionem in foro externo. Prælati Religionum, Prouinciales scilicet, & Priores, Rectores, Guardiani, &c. Cardinales in Ecclesiis, in quibus quoad forum externum habent iurisdictionem. Parochus verò hanc potestatem non habet, cum non habeat in foro externo iurisdictionem; potest tamen per
conscue

consuetudinem, aut præscriptionem acquirere potestatem ferendi vnam, aut alteram Censuram in subditos.

9. *Num necessario Clericus debeat esse, qui ferat Censuras?* Qui non est Clericus, licet sit Religiosus, non potest, nisi de Pontificis facultate extraordinario iure, ferre Censuram. Verùm de huiusmodi potestate Pontificis absoluta non solum laicus potest, sed & fœmina; quia Censura ordinis potestati nullo necessario vinculo copulatur.

10. *Collegium ne capax iurisdictionis, ad censuras ferendas Ecclesiasticum Collegium ita planè, laicum minimè. Illud certè Collegium Ecclesiasticum censetur, in quo plures Ecclesiastici, quàm laici commorantur. Quid si numerus sit æqualis? Ecclesiasticum censebo; quia nobilius minus dignum ad se trahit.*

CAPVT III.

De eo, in quem Censura ferenda est.

11. *Quinam possit censura vulnere percutire?* Qui hæc quinque habuerit conditiones. 1. Vt sit viator, seu hoc in corpore mortali degens; nam in defunctum nulla est Ecclesiastica iurisdictionis, nisi indirecta. 2. Vt sit baptizatus, quia *de us, qui foris sunt, nihil ad nos*, authore Paulo, III. Vt sit adultus, & doli capax; quia censura supponit peccatum. Non tamen licitè impubèr doli capaces censura afficiuntur vsque ad annos quatuordecim si sit masculus: vsque ad duodecim, si sit fœmina. 4. Vt sit homo determinatus; tota enim vniuersitas, vel Collegium excommunicari nequit. Aliæ tamen censuræ, suspensionis scilicet, & interdicti in communitatem, Capitulum, aut Collegium ferri possunt. 5. Vt sit inferior & subditus ferentis censuram; quia iurisdictionis coërcitiua non potest nisi in inferiores, & subditos exerceri.

12. *Potest ne eadem persona censura diuersæ rationis adstringi?* Potest, siue distinctæ causæ, sint, siue eadem. Censuris etiam eiusdem rationis potest illigari ob diuersas causas, vel ob eandem à diuersis iudicibus.

13. *Quosnam obligat censura à iure lata: quosnam ab homine?* Censura à iure lata omnes fideles obligare potest, si eius conditor in omnes habeat potestatem: quæ verò ab homine eos solum ligat, qui sunt in sententia designati.

14. Legi vnus Episcopi lata adiuncta censura est: rogo, num subditus huius Episcopi extra territorium contra huiusmodi legem delinquens, censuram legi adiunctam incurrat? Minimè, sicut neque is, qui in exempto loco eiusdem territorij delinqueret. Porro ibi delictum committi dicitur, vbi exterius consummatur. At si delinquat contra generalem sententiam pro præterito peccato latam cum ordine ad satisfactionem faciendam, etiam in aliena diœcesi potest contumax censura ligari.

15. Censura lata à Pontifice generaliter, ligat ne Episcopos? Excommunicatio ligat, suspensio, & interdictum minimè, nisi expressa illorum mentio fiat.

16. Potest ne aliquis propria potestate in se ipsum censuram ferre? Minimè; quia nemo se ipso inferior est, nec potest incurrere pœnas à se latas. Interdicens aliquem locum, tenetur ipse interdictum seruare, & subiacet pœnis à iure communi latis contra interdicti violatores; ergo pœnas incurrit à se latas. Fateor illum pœnis à iure latis subiacere, sed non incurrit eas quasi à se latas, sed quasi latas à iure communi.

17. Potest ne equalis in æqualem ferre censuram? Autoritate propria minimè; quia par in parem non habet imperium. Ex commissione verò delegata potest Episcopus alium Episcopum excommunicare; quia per delegationem Superior est factus.

18. Quonam modo vnus plures censuras incurrere possit? Quando committit delictum habens plures circumstantias mutantes actus moralis species, si singulae sint sub censuris prohibita: secus quando circumstantia speciem non mutant; tunc enim est vnica moraliter actio, vnica transgressio, & consequenter vnica censura. v. g. percussis Sacerdotem, qui simul est Diaconus, & Subdiaconus: non ideo incurris plures excommunicationes; quia hæc circumstantia speciem non mutant. At qui percussis Sacerdotem Monachum duplicem irreuerentiam committit, alteram in statum Clericalem, alteram in Religiosum, ex duplici transgressione duplicem censuram incurrit. Sepeliens item in loco sacro vsurarium excommunicatum, & nominatim interdictum tres excommunicationes incurrit; quia triplicem inobedientiam committit contra tres prohibiciones diuersas sub excommunicatione factas. Hinc probabiliter affirmo eum qui occidit, aut percussit vno actu plures Clericos, vnâ tantum excommunicationem incurrit; quia est tantum vnus numero peccatum, & vna transgressio.

19. Cùm

19. *Cum censura fertur contra alicuius criminis patratorem, ligantur ne mandantes, ac consulentes? Minimè, nisi sententia exprimat ipsos. Quando autem in sententia exprimuntur, non tamen ligantur ideo semper, sed solummodo quando influxum verè in effectum. v.g. Mandasti Clericum aliquem occidit, reuocasti mandatum, ita vt tua reuocatio ei innotesceret, cui mandasti: non ligaris excommunicatione, licet sequatur effectus. At consulentes licet reuocent consilium, si innotescat ei, cui fuerat datum, adhuc, secuto effectù, excommunicationi subiacent; quia non censentur influxum reuocasse.*

CAPVT IV.

De causa ob quam censura ferenda est.

20. **P**ropter quemnam actum censura ferri potest? Propter exterius peccatum; quia de internis actibus Deus solus iudicat. *An actum externum gerens sine interno, censuram incurrat? Ita quidem, quando actus internus est de actus externi præcepti substantia; v.g. attentio respectu Officij diuini recitandi, aut Missæ exaudiendæ. Secus, si substantia actus externi possit absque actu interno subsistere; tunc enim non incurritur censura, si omittatur internus. Vnde communicans indignè in Paschate satisfacit Ecclesiæ præcepto; qui autem Missam sine attentione, non satisfacit; quia Missam verè non audit.*

21. *Peccatum, ob quod censura fertur, debet ne esse proprium, an sufficit alienum? Proprium esse debet, si censura sit excommunicationis. Ob id cautum, ne excommunicatio in communitatem feratur. Idem ne dicendum de censura suspensionis, & interdicti? Non; fertur enim ob peccatum alienum in totam Communitatem ob vnius socij delictum.*

22. *Quanta debet esse delicti grauitas? Delictum mortale esse debet; vti pœna grauis graui sit delicto proportionata. Vnde excommunicatio maior lata ob peccatum veniale est nulla. Fateor posse Superiorem sub censura aliquid prohibere, quod licet secundum se leue sit, aut indifferens, nihilominus sit graue ob circumstantiam, seu finem à Superiore intentum. v.g. præcipitur Clerico, ne arma deferat, aut ne eoriam nutriat, quæ leuia quidem spectata in se, ratione tamen status, & scandali graua fiunt.*

23. Sufficit

23. Sufficit ne peccatum mortale, ad lationem censura, an requiritur etiam contumacia? Requiritur hæc, vt validè censura feratur; quia censura percutit solummodo rebelles.

24. Incurritur ne censura, quando effectus prohibitus intentus non sequitur? Minimè, nisi sub censura principaliter ipsa actio & conatus prohibeatur. Addo, eum, qui actionem aliquam exercet de se insufficientem ad effectum prohibitum sub censura, eam non incurrit. v.g. lata est excommunicatio contra homicidas: Petrus, qui Ioannem haud lethali vulnere percussit, censuram non incurrit, licèt aliàs contingat mori vulneratum; quia sub censura prohibetur actio lethalis, non autem quælibet vulneratio.

CAPVT V.

De modo quo censura ferenda est.

25. Quomodo sit censura ferenda? Minimè incurritur antequam lata sit à iudice per signa externa, & non per solam internam voluntatem. Porro ad ferendam censuram quæcunque verba sufficiunt, modò sint ad aliquam particularem censuram determinata: vel quælibet scriptura, quæ iudicis sufficienter exprimat intentionem. At verba, quæ fertur censura, debent etiam determinata esse ad aliquam personam eam nominando, vel designando in ordine ad delictum. v.g. si dicatur: Clericus, qui arma gestauerit, incidat in excommunicationem; quia si nullam personam determinatè assignant, nullam vulnerabunt.

26. Debet ne precedere admonitio fraterna? Debet quidem, facta auctoritate illius, qui censuram laturus est; quia non potest adesse contumacia, nisi admonitio supponatur. Insto, quia censura lata pro delictis futuris distinctam non requirit admonitionem. Lex tunc ipsa non ignorata sufficienter admonet delinquentem.

27. Declarandus est aliquis in censuram inciisse: rogo, sit ne citandus prius? Ita planè; quia nemo inauditus condemnandus est.

28. Quotnam admonitiones? Tres quidem aut formaliter, aut virtualiter. Porro urgente necessitate, vna sufficiens. Quid si quis absque necessitate censuram ferat sine præmissa triplici admoni

§ g

admoni

admonitione? Graviter delinquet, validè autem delinquentem flagellabit.

29. *Quonammodo triplex hæc admonitio faciendæ?* Inter singulas admonitiones duorum saltem dierum adfit interstitium. Profecò quando censura ferenda est contra aliquam particularem personam, admonitio coram illa peragatur. Quando generaliter fertur, admonitio sufficienter loco in publico fiet. Si suspensio, vel interdictum ferendum est contra communitatem, admonitio faciendæ est delinquenti, cuius scilicet iniquitatem censuræ flagellum præparatur.

30. *Potest ne huiusmodi admonitio fieri non ipsi personæ (quando ferenda est censura in particularem) aliquo in loco?* Potest planè fieri ad domum illius, vel quando reus se pedolum abscondit, vel per vim impedit, ne moneatur, vel quando semel facta est personalis admonitio, vel quando cæcitas facta ad domum innotuit delinquenti, vel quando quis malè absolutus est ab excommunicatione, & agitur de ipso rursus percutiendo.

31. *Est ne tempus spectandum ad censuram ferendam?* Ita planè. Deo enim dicato die nequit ritè ferri. At valida cæcitas dummodo non fiat causæ cognitio, quam censura necessitatem non postulat.

CAPVT VI.

De causis excusantibus à censura incurrenda.

32. *Quotnam causæ ab incurso censura excusant?* Septem scilicet nullitas, iniustitia, innocentia, impotentia, ignorantia, metus, & necessitas.

33. *Differe de Nullitate.* Excusat Nullitas siue quia læta, cui censura adiungitur, nulla sit. Siue quia iurisdictione defuit. Siue quia iuridicus ordo substantialis in ea seruatus non sit. Siue quia legitima defuit causa tam vera, quam præsumpta.

34. *Quonammodo excusat iniustitia?* Si censura tantum iniusta sit ex ordine iuridico accidentali non seruato, non excusat; si ex ordine substantiali, excusat; quia etiam inualida est. Si verò sit iniusta ex defectu legitimæ causæ, si quidem eius probatio defuit, utique excusat. Item si causa verè iusta, sed legitimè probata non sit. Quod si dubia sit, & iudex in fauorem vnius partis censuram ferat, valida est. Si præsum-

pra, & in iudicio probata, etiam si vera non sit, absolute valida censenda est, & aliquos effectus inducet. Probabile tamen iudico non esse intentionem Ecclesiae innocentem spiritualibus bonis priuare, neque temporalibus, nisi quatenus ad externam censuram obedientiam necesse sit.

35. *Quid de innocentia excusatione dicendum?* Qui certus est se lethaliter hac in causa non deliquisse a censura propter eam lata excusabitur; quia grauis censura pro veniali culpa lata vires non exerit.

36. *De impotentia quidnam?* Impotentia quidem saltem in conscientia excusat. Porro si cum in excommunicationem incidit, erat potens, per superuenientem impotentiam non liberatur. Si autem impotens ex malitia, & si probabile sit excusari, probabilius tamen, quod non excuset in censuram incursum. Caterum ad tempus excusatus, si deinde habeat, unde soluat totum, aut partem debiti, tenetur; alias reincoideat in censuram, modo nihil ex parte iudicis desit.

37. *Quid autem de ignorantia excusatione aduocies?* Si vincibilis sit ignorantia siue facti, siue iuris, siue antecedens, siue comitans, siue legis cui censura adiuncta est, siue ipsius censuram tantum adiuncta non legis, quaecumque lex sit, Pontificia, vel Episcopalis, semper excusat. Si vincibilis, & in lege contineatur particula requirens scientiam excusabit, modo affectata non sit; secus si nulla adsit particula scientiam exigens: tunc enim neque si crassa, aut supina sit, excusationem afferet; quod quidem de ignorantia vincibili moraliter intelligendum est, non de ea, quae venialiter tantum vincibilis esset: haec enim siue facti, siue iuris esset, excuset.

38. *Quando metus excusat?* Si talis sit, ut excuset a culpa, etiam a censura excusabit.

39. *Quid denique de necessitate?* Eodem modo necessitas si a peccato mortali in lege humana excuset etiam excusationem afferet a censura.

CAPVT VII.

De Censura effectibus.

40. *Quid sunt effectus Censurae?* Quidam sunt proximi & immediati, quidam accidentales.

41. *De proximis, ac immediatis effectibus differere.* Generaliter est

468 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
est censuræ effectus privatio bonorum spiritualium, & tempo-
ralium quidem quatenus iis adnexa sunt. Sacramenta
communis suffragia, & cum fidelibus communicatio. Ho-
rum privatio statim ac censura incurritur, consequitur. *In-*
iusta est, sed valida censura. Etiam eos effectus secum affert.
Est occulta. Etiam si occulta sit qui censura est affectus, iure
bonis privatur. At tamen non eodem modo se habet respec-
tu aliorum, qui quidem cum eo agere possunt.

42. *Exprime effectus accidentales.* Generatim quinque
effectus accidentaliter consequentes censuram adferuntur.
Primus est culpa, & quidem mortalis, si is, qui censura re-
neratus sit, aliquid agat eorum, quæ principaliter prohiben-
tur. Secundus, irregularitas, si diuina celebrentur, vel aliquis
actus ordinis ex officio exercentur. Tertius, irriti quidam
actus, ut sententia à denunciatio. Quartus, poenæ aliquæ
iure incurrendæ. Quintus denique poenæ aliæ inferendæ à
iudicibus.

43. *Sunt ne effectus perpetui?* Minimè, sed tandiu perma-
nent, donec, recedente contumacia, per absolutionem à cen-
sura, auferantur.

44. *Possunt ne hi effectus à censurato impediri?* Effectus
mediati non possunt; necessarij enim sunt censuræ communi.
Accidentales autem, qui in libera censurati voluntate
positi, si à prohibitis abstineat, possunt impediri, modo
effectum eorum, peccatum scilicet excipias, quod censuræ
necessariò præcedit, licet ante absolutionem censuræ
ablegari.

45. *Possunt ne per dispensationem hi omnes effectus solui?*
di? Possunt à Summo quidem Pontifice, non autem à Prae-
latis inferioribus.

CAPVT VIII.

De absolutione à Censura.

46. *Est ne absolutio necessaria ad Censura abolitionem?* Ita
planè; nec enim satis est mors auctoris, ne poenitentia
rei, nec satisfactio.

paratus 47. *Quisnam à Censura iuris nemini reseruata soluit?* Epi-
scopus, & quicumque à mortalibus absoluit.

48. *Et à reseruata quisnam?* Is solus potest
vel auctor censuræ est, vel ab eo delegatus.

49. *Petit*

Examen I. De Censuris in communi. 469

49. *Petit quis absolutionem à censura, vel in Sacramento Confessionis, vel extra Sacramentum, ab eo qui potest absolvere: si per obliuionem censuram reseruatam omisit: rogo, num ab ea remaneat absolutus? Si id accidat in Sacramentali Confessione, regulariter à censura manet absolutus; si extra illam, etiam liber euadit, modo non solum absolutionem earum censurarum quas pœnitens agnoscit, sed etiam omnium aliarum, quæ abstringi contigisset, petierit*

50. *Poterit ne in foro externo à censura absolvere, qui priuilegium absolutè habet absoluendi à censuris? In foro quidem interno absolvere poterit, si facultas expressè, aut ex circumstantiis ad forum interius non limitatur; secus si in ordine ad sacramentalem Confessionem, aut audita diligenter Confessione peccatorum concedi tantum intelligatur. Id quod ad facultatem in lubilæis concedi solitam potest accommodari; quia regulariter Confessionem exigit, & ad conscientie forum arclatur.*

51. *Quinam à censura ab homine absoluit? Is solus, qui eam tollit, successor in munere, Superior eius, & ab iis delegatus. Quod quidem in censura speciali indubitatum est: at in generali, etsi probabile sit eum posse absolvere, qui à censura iuris non reseruata absolvere valet: probabilius tamen arbitratur eum tantum posse absolvere, qui ab eadem specialiter lata absolvere valet.*

52. *Varias absoluendi à censura formas recense. Quatuor adnotabo. 1. Alia absoluendi forma à iure, alia ab homine fieri potest. 2. Alia conditionata; & quidem si conditio sit de præsentibus, vel de præteritis, valet: si de futuro, etiam valet, etsi non liceat. 3. Absolutio simplex alia, quæ absolutè fertur, quando constat censuram incursum esse; & ad cautelam, cum vel ignoratur, vel est dubia, ad maiorem certitudinem petitur. 4. Alia est absolutio simpliciter, cum tollitur in perpetuum; & ad reincidentiam, cum ita tollitur, vt post certum tempus sit reditura; siue ita ad intentionem concedentis accidat, siue pendeat à conditione satisfaciendi, vel se præsentandi in pœnitente.*

53. *Quanam in absolvente requiruntur conditiones? 1. Absoluens censura Clericus debet esse. In articulo mortis probabile est, Clericum, qui potestatem habet excommunicandi, & absoluendi, posse etiam à censura moribundum extra Sacramentum absolvere. 2. Requiritur sufficiens scientia censuræ. 3. Libera voluntas necessaria est, alioquin si per vim, aut metum absolutio extorqueretur, nulla esset.*

54. *Quanam autem in eo, qui absolvendus est, conditiones sunt necessariae?* Debet esse subditus absolventis. Item alius ab eo, qui absoluit; nemo enim seipsum potest absolvere. Porro praesentia & voluntas non est necessaria ad absolutionis valorem; tamen ad usum licitum necessaria est.

55. *Qui pluribus est censuris illigatus, potest ne ab uno, non ab aliis absolvi?* Potest quidem; quia nulla inter eas contentio necessaria est.

56. *Quenam absolvendi est forma servanda?* Iure quidem certa forma praescripta non est servanda necessario. Profecto absolutio verbo debet impendi, aut sensibili aliquo signo, quod sufficienter absolventis exprimat intentionem. Ceteri inferiores Praelati per consuetam verborum formam absolvere à censuris debent; summus autem Pontifex aliquo tantum facto, vel sola communicatione cum censurato absolvere à censura potest.

57. *Quinam ritus servandus?* Ante absolutionem extra sacramentum rei petitio intercedat; & in foro externo se Ecclesiae mandatis pariturum iuret. Praemittenda etiam satisfactio, si ob manifestam offensam censura contorta; si autem ob dubiam, sufficiens cautio satis erit. In ipsa praeterea absolutione recepta consuetudo servanda. Post absolutionem denique publicanda est absolutio, si denunciata censura fuit; secus si tantum occulta; tunc enim occulta sufficit absolutio.

CAPUT IX.

Praxis circa materiam de Censuris ex Societate IESU schola.

58. *Quid dicitur, an censura sit lata an ferenda sententia quidnam?* Ferendae censeri debet; quia odia sunt restringenda. *Auila p. 2. c. 3. dub. 2.*

59. *Scis habentem potestatem ferendi censuras non posse illas ferre, dum extra territorium adest; quia iurisdictio caudat: rogo tamen, an Episcopus possit ferre censuras extra territorium delicti populo, & quando causa cognitio non praerogatur?* Non posse *Prabolinus* asserit in 3. p. 1. dub. 5. n. 3. Alii probabiliter contrarium asserere.

60. *Ligat ne aliqua censura pueros ante annos pubertatis?* Nulla

Nulla illigat præter illam, quæ fertur in Can. Si quis sua-
lente. Palauus tom. 1. tract. 3. d. 1. p. 24. §. 2. num. 8. quia odia Pal.
sunt restringenda.

61. Censura locorum comprehendunt ne peregrinos? Non,
siue per modum sententiæ latæ sint, siue per modum statuti.

Layman. lib. 1. tract. 5. p. 1. c. 4. n. 5.

Laym.

62. Si lata sunt per modum statuti, comprehendunt ne sub-
ditos delinquentes extra diocesim? Non quia iurisdiclio Epi-
scopi extra diocesim non extenditur. Auila part. 2. cap. 3. Auila.
d. 2. dub. 2.

63. Quid si delictum sit intra diocesim inchoatum? Non
sufficit, sed debet esse consummatum. Suarius auctore d. 5. Suar.
sect. 4. n. 7. v. g. si quis in diocesi raperet virginem, & extra
diocesim violaret, censuram ex statuto diocesis contra stu-
pratores non incurreret.

64. Censura lata per modum sententiæ ligant ne subditos
extra diocesim existentes? Afferit Auila citatus, non ligare, Auila.
quia iurisdiclio Episcopi extra diocesim extendenda non est.
At Suarius d. 5. sect. 5. num. 9. docet ligare; quia præceptum in Suar.
hoc differt à statuto, quòd hoc dirigitur ad territorium, illud
verò immediatè ad personas.

65. Dixisti, causam materiale proximam censura esse pec-
catum: an debeat esse consummatum? Ita plauet. Vnde censura
lata propter hæresim (v. g.) non incurritur nisi ab eo, qui est
perfectè hæreticus. Est lata propter homicidium, non incur-
ritur à lethaliter percutiente, si mors, (vel per miraculum) Præp.
non sequatur. Præpositus in 3. 7. 9. 1. dub. 6. n. 45.

66. Censura ne vltà incurritur ob veniale peccatum? Non;
quia piissima mater Ecclesia non vult culpam leuem tam
gravi pœna vindicare. Suarius d. 4. sect. 20. num. 8. De irregu- Suar.
laritate etiam suarius affirmat. De suspensione, & interdicto
Conin. d. 13. dub. 8. n. 68.

Conin.

67. Dixisti, peccatum censuræ obnoxium debere esse ex-
ternum; quia Ecclesia de occultis non iudicat: rogo, an si
actus internus aliquo externo signo indicetur, censura incur-
ri possit. Afferit Hurtado, & Suarius d. 4. sect. 2. num. 22. do- Hurt.
et Ecclesiam ferre posse censuram in actionem externam Suar.
per se malam, & illam prohibere, vt procedentem à pecu-
liari affectu, & non ab alio. v. g. pœnas imponit hæresi factò
hæreticali, prout procedit ab errore intellectus. Addit, in-
curri censuram ob defectum actus interni, etiam si exterius
nullum signum talis defectus appareat. At Turrianus de Turr.
cens. lib. 1. disp. 4. dubitat. 2. abnegat meritò; quia si vellet
Ecclesia

Ecclesia huiusmodi defectum internum punire poena qua distincta à censura, non posset; non enim posset ipsi constare.

Suar. 68. *Quid si actus externus sit bonus, & ex malaintentione procedat? Asserit Suarius 18. non esse censuræ obnoxium; quid si omnino incognitum Ecclesiæ.*

Sanch. 69. *Actus internus est mortalis, externus autem venialis: potest ferri censura? Non; quia Ecclesia actum externum poena illa flagellat, & ideo debet esse mortalis. Sanchez apud Perlium v. excommunicatio in add. n. 11.*

Auila. 70. *Censura fertur contra facientes: illigat ne mandantes, consulentes? Non; quia hi non faciunt, & quando Pontifices intendunt illos comprehendere, claris verbis exponunt. Auila p. 2. c. 5. d. 3. dub. 2. concl. 1.*

Conin. 71. *Dixisti, reum prius admonendum, nec enim potest quia censura ligari, nisi Ecclesiam non audierit, contumacia laborans: rogo, an admonitio debeat fieri censura communicatione? Ita quidem, ut censura ipsa contemnatur, prius quàm incurri possit. Coninch d. 13. dub. 9. n. 82.*

Turr. 72. *An quando iudex non ut iudex, sed ut persona privata ad defensionem iuris proprii fert censuram, possit excommunicare absque praemissa admonitione? Aliqui asseruerunt, sed probabilius Turrianus lib. 2. d. 18. dub. 5. negavit.*

Turr. Gord. 73. *Fertur (v.g.) Censura sub distinctione: Præcipio hoc sub poena excommunicationis, vel suspensionis; arbitrio rei relinquens electionem: quæ undonam ligabit? Si reus eligit unam, aut alteram, ligabit ex intentione ferentis, qui voluit, ut illa ligaret, quam reus eligeret. Quid si ferens nollet eam obligare, nisi reus expressè eligat? Nulla ligaret; quia non est maior ratio unius, quàm alterius. Turrianus lib. 1. disp. 4. dub. 1. Scio Gordonum tom. 2. lib. 7. quæst. 5. cap. 1. num. 5. contrarium asseruisse.*

Hurtad. 74. *Fertur censura sub conditione de futuro: habet ne locum appellatio? Habet, etiam si iudex dicat. ex nunc sis excommunicatus, nisi, &c. quia illud, ex nunc designat in præsentem, effectum futurum. Hurtado. Et licet ab aliis sententiis appellandum sit intra decem dies; à censura tamen licet appellare infra totum tempus propositæ conditionis; quia ad eam contumacia requiritur. Certè sententia censuræ sub conditione non est propriè sententia, donec conditio impleatur. Auila p. 2. c. 5. d. 5. dub. 11. concl. 3.*

Auila. 75. *Dubius sum, an censuram incurrerim: debeo ne ad cautelam absolui? Consultè absolutionem pro curabis; sed, scandalo*

calo cessante, non teneris. Tannerus tom. 4. d. 6. q. 10. dub. 4. Tann. num. 60. At Molina tom. 4. tract. 3. d. 67. n. 7. docet in dubio facti, censi te debere censura irriteritum. Molin.

76. Potest ne ferri censura ob peccatum prateritum emendatum? Non; quia est medicinalis poena. Sic Laymanus. Imò Laym. cum eodem affirmo per absolutionem tolli debere censuram, cum primum reus à contumacia recesserit; quia magis contumaciæ, quàm criminis hærescit censura, siquidem post delictum adhuc accedunt admonitiones, vt delinquens à contumacia abstrahatur.

77. Cur Deposito, Degradatio, & irregularitas non sint proprie censura? Quia sine spe restitutionis ordinariæ homini inferuntur, sæpè ob peccatum merè prateritum; quare nec per absolutionem tolluntur, sed per dispensationem, seu relaxationem legis, aut sententiæ. Sic Laymanus. Laym.

78. Excusat ne à censuris, & poenis ignorantia mortalitatis culpabilis siue iuris, siue facti? Ex Suar. excusare assero, modo non sit crassa, quæ ex malitia, vel nimia negligentia procedit. Excipiendam hinc admoneo homicidij irregularitatem. Suar.

79. Potest quis à censuris, & irregularitate extra Sacramentum poenitentis absolui? Affirmat Sanchez posse Cruciatæ virtute. Addit Coninch. per priuilegia Regularium. Colligo hinc non repugnare, talem absolutionem, vel dispensationem posse absenti conferri, vt Sanchez admonuit. Sanch. Conin.

80. Furiosus, qui ante furorem contumaciter delinquit, potest ne iuris incurrere censuram? Posse assero cum Laymano; sed ab homine excommunicari non debere sentio, quin potius absolui, si amentia perpetua iudicetur. Laym.

81. Subitius, commisso delicto, fugit: potest ne percuti censura? Etiam absens (ait Layman) per nuncium, vel litteras citari potest: isque comparere debet; quod si contumax sit potest excommunicari. Laym.

82. Potest ne incurrere censura ob peccatum, quod iuri naturali, aut diuino tantum repugnat? Non posse asserit Layman. Laym. sed requiri præceptum Ecclesiæ, quod reus contumaciter spernat, saltem interpretatio contemptu.

83. Dixisti, censuram interdum iniuste ferri, sed validè, ut si forma accidentaliter procedendi prætermittatur, v. gr. trina admonitio: est ne aliquis casus, in quo censura irrita sit, nisi trina admonitio præcesserit? Vnicum quidem ex Laymani doctrina casum animaduerti, videlicet si Episcopus iis inferat, qui cum excommunicatis participant ea participatione. Laym.

474 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
quæ communi iure minorem tantum excommunicationem
inducit.

84. *Quinam gaudent facultate absoluendi à censuris, & in
regularitate occulta?* Episcopis directè concessa est, (ait *San-*
rez) ea tamen fruuntur Prælati inferiores habentes iurisdic-
Molin. tionem quasi Episcopalem. Et proinde (loquor cum *Molin.*)
Sanch. Superiores Regularium respectu suorum subditorum. Et Ca-
pitulum (addo ex *Sanchez*) Sede vacante.

85. *Potestas ne absoluendi à censuris per Cruciatam, aut pri-
uilegia Regularium, est ne uniuersalis?* Affirmat *Henriq.* quoad
Henriq. omnes suspensiones siue à iure, siue ab homine sine vlla exce-
ptione; quoad alias censuras proprio in loco disputabimus.

86. *Episcopo quis subditus ratione domicilij, vel commissi delicti,
ab illo particulatim excommunicatus fuit, & postea aliò
profectus, vel Religionem ingressus est: potest ne iam ab alio Præ-*
Laym. *lato, aut Episcopo consequi absolutionem?* Cum *Laymano* non
posse respondeo; quia præuentus à iudice fuit, & forum ipsius
in ipsa causa declinare non valet.

87. *Quidnam est, in foro conscientie absolui reum?* Non di-
Laym. citur absolutio in foro conscientie, quod fieri debeat in se-
creta Confessione: sed quod fiat sine iudicij strepitu, & sine
iuris alterius derogatione, ac denique dumtaxat, ut anima
eius Deo absoluta sit. Sic *Laymanus*. Adicio autem privile-
giatum absque Ordinarij consensu absolui facile non debere
à censuris notoriis, si eæ ad forum iudiciale deductæ, aut
probabiliter deducendæ sint; quia absolutus in conscientie
foro non ita efficaciter postea, ad præstandam satisfactionem
potest urgeri.

EXAMEN II.

Circa materiam de Excommunicationis Censura.

CAPVT PRIMVM.

De essentia, & diuisione Excommunicationis maioris.

1. *X*communicationis quid est? Ecclesiastica censura
qua homo baptizatus priuatur spiritualibus bonis,
& communicatione ciuili.
2. *Quotuplex est Excommunicatio?* Diuiditur primò in
Maiorem,

Maiorem, & Minorem. Maior non incurritur nisi ob mortale peccatum, Minor verò aliquando ob veniale. Quando fertur Excommunicatio absque Maioris, vel Minoris restrictione, sermo est de Maiori, quæ absolute & simpliciter est Excommunicatio. Secundò, diuido in Comminatoriam, seu ferendæ sententiæ, & in ipso facto, seu lata sententiæ. Tertio diuidenda in Excommunicationem latam à iure, & latam ab homine. Hæc autem alia est per generalem sententiam, alia per sententiam particularem.

3. *Quanam Excommunicationis efficiens causa?* Ecclesiasticus homo cum potestate iurisdictionis exterioris fori Ordinaria quidem, vel Delegata, v. g. Parochus excommunicandi potestate caret, quia externa iurisdictione priuatus est.

4. *Quanam forma in Excommunicatione seruanda est?* Tria obseruanda quæ dixi in censura communi materia. Præcedet admonitio, denunciatio subsequatur, & ritus ipse qui verborum formam comitatur. Porro in Excommunicationibus iuris essentialis illa forma est eadem, quæ in constituendo iure requiritur; vt nimirum sufficienter pœnam imponi per eam ipso facto incurrendam declaretur. At in Excommunicationibus ab homine verba, aut signa externa sunt, quibus actualiter excommunicationem imponi sufficienter exprimitur. Accidentaliter verò solemnitas est, qua ex Ecclesiæ instituto Excommunicatio fertur.

5. *Vidimus subiectum censura esse hominem subditum baptizatum: rogo num vniuersis is possit esse Excommunicationis subiectum?* Ab inferioribus Papa minimè ferri potest Excommunicatio in Communitatem; imò etiam respectu nocentium irrita esset. Si ferret Pontifex ipse, probabiliter reputo validam. Tunc tamen innocentes, si qui essent, non incurere affirmo saltem in interno foro; nam in externo tanquam censura affecti sese gerere deberent.

6. *Quanam Excommunicationis occasio?* De iure ordinario non debet infligi nisi ob lethalem culpam adiuncta contra Ecclesiam inobedientia. Imò de absoluta potestate aliter infligi non posse affirmo. Vnde si pro leui culpa ferretur, si quidem in sententia causa ipsa exprimitur, nulla esset; si autem causa reticetur, etiam eodem modo non valeret in conscientia foro; in externo autem seruanda esset, donec de causa insufficienti constiterit.

CAPVT II.

*De effectibus spiritualibus Excommunicationis
Maioris.*

7. **Q**uam sunt Excommunicationis Maioris effectus? Plures planè, & spirituales, & temporarij. Spirituales quidem sunt, Priuatio communium suffragiorum, Priuatio item actiua, & passiua Sacramentorum, Priuatio diuinorum Officiorum & sacrarum rerum.

8. *Quid est Excommunicatum communibus priuati suffragiis? Ecclesia suis ministris præcipit, ne publicè pro excommunicatis orent, aut communia eis applicent suffragia, excepta feria sexta Parasceues. An hisce bonis occultus etiam excommunicatus priuatus sit? Ita planè. Et qui iniuste ex defectu legitima causa, vel iurisdictionis substantialis excommunicatus est? Non videtur his suffragiis priuatus: secus si tantum accidentarius iuridicus ordo defuerit.*

9. *Conuictus ne gaudet suffragiorum beneficio? Probabilius reputo non gaudere, donec ab excommunicatione absoluitur, quia per absolutionem communis fidelium addicitur.*

10. *Sacerdos Sacrificium Missæ pro excommunicato offert: proderit ne illi suffragium? Malè equidem agit, sed suffragium proderit; quia id in persona præstitit Christi: fructus enim ex opere operato virtute Missæ Sacrificij confertur. Si autem in persona Ecclesiæ agat, nihil proderit, quoad impetrationem. Si quatenus priuata persona est, & licet agere, & proderit ex opere operantis, dummodo id secretò fiat.*

11. *Quidnam de passiuæ Sacramentorum participatione dicendum? Hæc quidem non solum excommunicato denunciato verum etiam occulto prohibita est, nisi inuincibilis ignorantia, vel vrgens necessitas excuset.*

12. *Valent ne recepta Sacramenta? Valent etiam Pœnitentia, si in eius receptione nullum interuenit peccatum; quia excommunicatio non reddit hominem Sacramentorum incapacem sed prohibitum.*

13. *Peccant ne ministri, qui excommunicato Sacramenta conferunt? Si conferant excommunicato vitando, mortaliter delinquent; si autem rogati non vitando, non peccant. At se sine necessitate ingerentes, lethaliter delinquere affirmo.*

14. *Prohibita ne etiam actiua participatio Sacramentorum? Prohibita planè, si fauor, aut partes ipsius excommunicati*

atten

attendantur; at si ius & fauor non excommunicatorum spectetur, ut hi petere Sacramenta ab excommunicato non vitando possunt, ita & ille vicissim rogatus potest ministrare.

15. *Quid si vitandus sit?* Nec rogatus potest ministrare, nisi extrema sit recepturi necessitas, v. gr. in mortis articulo Pœnitentiæ, & Eucharistiæ solummodò Sacramenta; nec enim alia à vitando conferenda, cum moraliter non sint necessaria.

16. *Quid si extra necessitatem excommunicatus vitandus illicitè ministret?* Non idèò inualidè confert Sacramenta, Pœnitentiam si demas, quæ quidem ad sui valorem iurisdictionem exigit à vitando ablatam. Cæterum quotiescunque vel à vitando, vel à non vitando Sacramenta ministrantur illicitè, ultra mortalis culpæ reatum, etiam pœna irregularitatis incurritur, nisi probabilis ignorantia, vel ingens necessitas excusare videatur.

17. *Quidnam est, excommunicatum diuinis Officiis, & Sacris rebus priuari?* Priuatur quidem Missa, Officio Canonico, publica processione, omni oratione publica, vel solemnibus benedictione, quæ aut Ecclesiæ, aut Christi institutione solemniter fit, & alicui ordini coniuncta est. Et quidem ex vi excommunicationis directè prohibetur excommunicato, ne Missæ assistat officio, ne celebret, ne cooperetur ad illud elemosynam Sacerdoti dando propter id: ne coram excommunicato vitando celebretur, nec cum eodem audiatur. Diuinum autem Officium, si solemniter, & publicè recitetur, excommunicato prohibitum est, non autem priuatim; imò ad id tenetur priuatim, si antea vel Beneficio, vel ex ordine obligatus erat. Alia officia ita prohibentur, ut neque illa celebret, neque iis interesse debeat, siue aliquem actum proprium ordinis exerceat, siue tantum assistat, aut cooperetur.

18. *Clerici ne aliquo in Ordine ministrantes incurrunt irregularitatem?* Incurrunt planè. Si verò tantum in diuinis Officiis laicorum more communicent, minorem solummodo excommunicationem contrahunt.

19. *Potest ne excommunicatus Ecclesiastica sepultura mandari?* Si ex vitandis non fit, ita equidem, nec funebri honore priuatur, qui proprius est fidelium. Porro qui vitandum sepeliunt in cœmeteriis, sacrisque aliis locis, pœnam etiam excommunicationis incurrunt.

CAPVT III.

*De temporariis emolumentis, quæ Excommunicatio
Maior priuat.*

20. **A**lios Excommunicationis Maioris re-
le effectus. In-
habilem reddit quem ad Ecclesiastica Beneficia,
priuat iurisdictione, & communicatione forensi, ac ciuili.

21. *Quonammodo excommunicatus inhabilis ad Beneficia
reddatur?* Ecclesiastica Beneficia, quæ durante excommuni-
catione conferuntur, non obtinentur ab excommunicato, etiam
occulto. At quæ ante excommunicationem recepta essent,
retinere potest.

22. *Quid si non recepta fuissent, ante excommunicationem,
sed solum collata?* Sola acceptatio eorum valida esset, etiam si
iam excommunicatus haberet, modò fuerit ante excom-
municationem collata. Idem affirmo in Pensionibus, siue re-
quirentibus Clericatum, siue non; quia sunt semper Eccle-
siastici Beneficij fructus.

23. *Quanam conferentes, & recipientes pœna corripi?* Tam
hi, quàm illi peccant mortaliter, & pœnam suspensionis à iu-
dice inferendam incurrunt.

24. *Priuat ne etiam excommunicatus Beneficiorum fru-
ctibus?* Siue ex vitandis sit, siue non vitandis, priuat fru-
ctibus Beneficiorum. Necnon distributionibus quoridia-
nis, quæ iuxta Ecclesiæ institutionem, & consuetudinem aliò
erunt applicandæ. Administratione Ecclesiastica tempora-
lium rerum etiam priuat, quoad excommunicationem. Va-
lebunt tamen ab eo facta, si sunt simplicis facti.

25. *Tenetur ne Superior, aut iudex ex Beneficij fru-
ctibus excommunicatum alere?* Dum ille in contumacia persistit, non
tenetur, etiam si citra necessitatem extremam indigeret.
Petit ille, & querit absolutionem. Tum potest iudex, si absolu-
tionem differendam iudicet, applicare sustentationi excom-
municati Beneficij fructus; imò ipse excommunicatus, si indi-
geat, sibi potest succurrere. Minister tamen, quem Ecclesiæ
seruitium requirit, ex beneficij fructibus est prouidendus.

26. *Recuperat post absolutionem Beneficij fructus non per-
ceptos?* Non recuperat, si iusta fuit excommunicatio; si verò
iniusta, iuxta qualitatem iniustitiæ eos magis, minùsque po-
terit recuperare.

27. *Quonam*

27. *Quoniam modo excommunicatus iurisdictione Ecclesiastica priuatur?* Etiam occultus vsu licito, eius prohibetur quoad se, & in fauorem suum. At in fauorem aliorum, si ab iis rogatus sit, & non sit ex vitandis, non est priuatus: ita vt & licite sua vtatur iurisdictione, & ratione publici officij ipsius acta valeant. Eademque ratione, siue iurisdictione pro potestate ad præcipiendum, & iudicandum sumatur, siue pro facultate Beneficij conferendi, non vitandus vsu tantum priuatus est, si actus eius exerceat in fauorem suum: vitandus autem etiam iure est priuatus, ita vt acta non valeant.

28. *Nonne aem resolutione in electione ad Beneficia accommodanda est?* Ita planè, irrita enim electio est si fiat à vitando; si à non vitando. ab aliis, irrita non est, licet irritari potest. In præsentatione illud est proprium, vt si patronus Clericus sit, etiam sit inuálida: si laicus, repelli quidem potest: at si consensus accedat Episcopi, conuálidatur.

29. *Quid de possessionis collatione?* Si cum aliquo actu iuridico fiat, prohibita, & inuálida est, facta quidem ab excommunicato vitando; at si mera receptio sit alicuius in possessionem Beneficij, valet.

30. *Erit ne válida Resignatio?* Si simpliciter fiat, válida erit; si in fauorem tertij, non valet. *Priuatus ne iurisdictione seculari excommunicatus?* Quoad vsum planè priuatus est, imò iurisdictione ipsa, & valore eius priuatur.

31. *Quo modo autem excommunicatus priuatus est forensi communicatione?* Omnis actio ad iudiciale forum pertinens excommunicato est interdicta, eodemque modo aliis respectu excommunicati. *Agit ne licite in particulari?* In particulari etiam iudicio seculari illicitè agit: & si vitandus sit, sententia eius irrita est. *Quid si in iudicem eligatur?* Probabilius reputo sententiam non esse irritam, sed irritandam. *Potest ne actor esse?* Minimè extra causam suæ excommunicationis siue in Ecclesiastico, siue in temporali iudicio; nec reactor, aut reconuentor sui actoris, nisi in propriam defensionem. Profectò si non sit vitandus, non tenetur ex officio iudex illum repellere, etsi possit; at si vitandus sit, tenetur. *Potest ne esse reus?* Non nisi inuoluntarius, ac necessarius. At defensio nemini denegatur. *Quid de Tabellione?* Grauitèr peccat si sese ingerat non rogatus. Et si vitandus sit, etiam acta rescinduntur saltem in externo foro. *Potest ne esse testis?* Minimè, etiam si nullitatem excommunicationis prætendat, nisi prius ad cautelam absoluat. Attamen valet eius testimonium, etiam si ex vitandis sit, donec contra eum exceptio fiat. *Advocatus potest*
ne

480 *Moral. Theologia Tract. IV. Censura,*
ne munus exercere? Licitè patrocinari non potest, valent tamen acta ab eo, etiam si vitandus sit, si à iudice fuerit admittus: omnino tamen repellendus esset. *Quid de Procuratore?* Admitti in iudicio non debet, si autem admittatur, etiam repelli semper potest, & excipi contra ipsum. At si vitandus sit, omnino repellendum assero.

32. *De tutore denique quidnam?* Excommunicatus tutoris munus non debet accipere; acta nihilominus valent, donec per exceptionem repellatur.

33. *Quoniam modo excommunicatus priuatus est communicatione civili?* Hæc quidem semper excommunicato est interdicitæ, aliis non nisi quando ex vitandis esset. At si secus ab ipso, vel ab aliis fiat, culpa tantum venialis committitur.

34. *Quid si creditor, aut debitor sit excommunicatus?* Si debitor, licitum est creditori cum illo communicare, ad suum creditum recuperandum, etiam si ille vitandus esset. Si autem est creditor, suo iure per excommunicationem non priuatur; at actione petendi in iudicio debitum, priuatus videtur, etsi priuatim petere, & recipere debitum possit.

35. *Licet ne cum excommunicato contractus celebrare?* Cum vitando non licet: validi tamen sunt, exceptis quibusdam casibus à *Filiucio* hîc expressis.

36. *Possunt ne fieri ab excommunicato Testamenta?* Licitè confici non possunt. At si fiant, valida sunt. Idemque dicendum de personis, quæ Testamentis interfunt, ob prohibitam sanè communicationem. Porro hæredi instituendo, licitum est excommunicatum ad condendum Testamentum inducere, etiam vitandum, ob communes excusandi causas, temporalem scilicet vtilitatem. Hæres etiam excommunicatus institui potest si non sit ex vitandis. Tamen hæreditatem adire non valet, nisi prius excommunicatione expediatur. Ceterum de quotidiano conuictu infra.

CAPVT IV.

De alijs accidentalibus excommunicationis Maioris effectibus, deque communicatione cum excommunicato.

37. *Sunt ne alijs excommunicationis Maioris effectus?* Sunt quidem alijs effectus, quos accidentales appellamus, qui scilicet non nisi ex malitia excommunicati agere volentis

tis, ea quæ per censuram prohibita sunt, assolent incurri. Primus quidem effectus est mortalis culpæ reatus, si agat prohibita directè per censuram, ut est communicatio in diuinis rebus. Irregularitatem autem excommunicatus incurrit, cum actionem aliquam ordini sacro deputatam exercet. Secundus est præsumptio suspicionis de hæresi. Tertius, priuatio Ecclesiastici Beneficij, vel ipso facto, vel per sententiam. Quartus nullitas absolutionis generalis in rescriptis, si per annum in for descant.

38. *Illicite* Quid est cum excommunicato communicare? Ut quis dicatur cum excommunicato participare, primò supponi debet, iam illum in excommunicationem incidisse. Secundò debet esse prohibita participatio cum vitando. Tertio, nulla adesse necessitas, quæ posset excusare. Et quidem omnes fideles Ecclesiastico præcepto prohibentur, ne cum excommunicato participant, cooperando ad eius contumaciam in crimine. Qui autem præterea cum excommunicato participarent in crimine, excommunicationem Maiorem incurrerent. Debet autem excommunicatio in crimine eo esse, ob quod excommunicatus est. Qui denique cum excommunicato in diuinis communicaret, ultra mortalem culpam, etiam Minorem excommunicationem incurreret; nam is, qui tantum in humanis communicaret, etsi in eandem Minorem excommunicationem incideret, venialiter dumtaxat delinqueret.

CAPVT V.

De Absolutione ab excommunicatione Minori.

39. *Quomodo* Quomodo excommunicatio Maior tollitur? Profecto contumacia sublata semper auferri posset excommunicatio; tamen ordinario iure per solam absolutionem tollitur.

40. *Quinam* Quinam absoluit ab excommunicatione iuris non reseruata? Episcopus proprius, Parochus, & quiuus proprius Sacerdos. Est ab homine specialis excommunicatio. Is tantum absoluit, qui eam tulit, Superior, & ab iis delegatus. Dixi specialem; nam generalis ex probabili opinione cum excommunicatione iuris non reseruata concurrit; quamuis in rigore leges sequatur excommunicationis ab homine specialis.

41. Si reservata sit excommunicatio, à quonam est accipienda absolutio? Siue sit iuris, siue hominis, is solus absoluit, qui tulit, successor, Superior, & ab iis delegati.

42. In mortis articulo absolutus ab eo, qui aliàs non posset, ad quidnam tenetur ab aegritudine liber? Etsi quoad effectum recipiendi absolutionem directam obligatus non manes; obligaris tamen ad te præsentandum Superiori legitimo.

43. Alibi censuras contraxi, sed alia in diœcesi nunc sum domiciliatum, à quonam absolendus? Episcopus diœcesis huius est proprius tuus Sacerdos respectu censurarum, quas alibi contraxisti.

44. In aliena vago diœcesi, à quonam sum excommunicatione absolendus? Si ad breue tempus vagas, non potes à loci Episcopo absolui: secus si mora esset diuturna. Fateor, eos qui vagi propriè dicuntur, etsi ad breue tempus, ab Episcopo loci, in quo morantur, absolui posse; quia hi nulli speciali Episcopo addicuntur.

45. Habet ne forma absolutionis ab excommunicatione aliquid peculiare? Forma substantialis nil habet peculiare vitæ ea, quæ de absolutione à censura in communi respondit. Accidentalis autem à iure præscribitur, vt præstito à penitente solito obedientiæ iuramento, & iuratoria saltem cautione nudatis humeris flagello cadatur cum Penitentiali Psalmo, & solitis orationibus, inde absoluitur, & absolutus denunciatur. Hæc quidem fieri debent in solemnibus ac publica absolutione; nam in priuata fori conscientiæ iuramentum tantum est, & iuratoria cautio, & recitatio Psalmi secreta forma solita absolutionis adiuncta. Quid si in publica, aut secreta huiusmodi accidentalis forma non obseruetur? Non ideo irrita erit absolutio.

CAPVT VI.

De Excommunicatione Minori.

46. Quid est Excommunicatio Minor? Priuatio quædam participationis passiuæ Sacramentorum, & Ecclesiastici Beneficij. Differt planè ab excommunicatione Maiori, aliisque censuris, vt patet, cum tamen ipsa vera censura sit, vt pote vera pœna Ecclesiastica fori contentiosi requirens iurisdictionem externam, & instituta sit ad correctionem.

47. Quonam

Examen II. De Excommunicatione. 483

47. *Quanam eius causa efficiens?* Eadem, quæ Maioris. Et potest & à iure, & ab homine ferri, tum per generalem, tum per specialem sententiam.

48. *Causa dispositiua quanam est?* Peccatum externum siue mortale, siue veniale; aliqua etiam contumacia illi adiungenda.

49. *Quando incurritur?* Vnico in casu, videlicet indebitæ participationis cum excommunicato Maioris excommunicationis.

50. *Effectus excommunicationis Minoris exhibe.* Duo sunt. Primus quidem priuatio receptionis Sacramentorum, ita vt licet ea recipi ab excommunicato Minoris excommunicationis non possint; valida tamen erunt, si sumantur omnia, Pœnitentiam si excipias. Alias communicationes siue in Diuinis, siue in humanis non prohibet; vnde sic excommunicatus licet Sacramenta administrat. *Si celebrat?* Grauius quidem peccat; quia Sacramentum in communione recipit; sed nullius notam irregularitatis incurrit. Secundus effectus est priuatio passiuæ electionis ad Beneficium: non ita vt electio ipso iure sit irrita, sed vt debeat irritari, etsi Beneficium ad quod eligitur, simplex esset. *Quid de actiua electione?* Non modò valida, imò & licita est. *Electores ne committunt culpam ob communicationem cum electo excommunicato?* Non committunt, nisi denunciatus esset. At quia personam inhabilem eligunt, ex suo genere grauius delinquant, etsi leuis ex materia culpa esse posset.

51. *Quanam modo ab excommunicatione Minori fertur absolutio?* Si lata illa sit per sententiam particularem, vel nominatim, etiam si reseruata non esset, solus auctor Superior, vel ab his delegatus absoluet. Si autem per generalem, etsi neque hoc, neque illo modo ferri soleat, probabile est eum posse, qui potest ab eadem, si sit à iure, absoluere, modò reseruata non sit. Igitur ab excommunicatione Minori à iure lata quicumque Sacerdos, qui absoluere potest à culpa mortali, absoluere valet; non tamen qui potest à veniali culpa, poterit etiam ab eo ob venialem culpam incurta; quia censure absolutio proprium exigit Sacerdotem, vel alium ipsius vicem. Vnde simplex Sacerdos, qui alienus quidem est non potest, nec alienus Parochus. Quicunque autem Religiosi ad penitentia Sacramentum administrandum admissi, etiam possunt absoluere ab ea in Sacramento penitentia, Extra verò quicumque Clericus posset habens ordinariam iurisdictionem, vel ab eo delegatam.

52. Num ligatus etiam *Minori excommunicatione* possit alium eadem illigatum absolueri? Quod ad valorem potest non tamen quod ad licitum usum: nam venialiter peccaretis si sacramentalis esset absolutio; secus si extra Sacramentum censura remitteretur.

CAPVT VII.

De Excommunicato vitando, ob cuius communicationem Minor excommunicatio incurritur: quibus in casibus vitandus sit, & quibus cum eo participans excusari possit?

53. *Quanam obligatio est vitandi excommunicatum, ob cuius communicationem excommunicatio Minor incurritur?* Peccatum aut mortale, aut veniale inducit iuxta materiam, & directam prohibitionis grauitatem, vel leuitatem. Si enim cum excommunicato communicates in diuinis, mortalem culpam admittis; venialem, si in humanis exceptis quibusdam casibus, in quibus ad culpae lethalis grauitatem potest accedi: & aliis, in quibus, nec venialis culpa committi potest quis cum excommunicato communicare.

54. *Quinam est excommunicatus vitandus nouo ac antiquo iure?* Antiquo quidem quilibet excommunicatus erat vitandus: si occultus, occulte: si publice cognoscenibus. Ac nouo Extrauagantis ad vitandum iure duo tantum vitandi sunt: denunciatus, & notorius Clerici percussor, in quo quidem Constantiensis, non Basiliensis Concilij constitutioni standum. Vnde non quilibet notorius excommunicatus, sed tantum, qui percussor est Clerici, vitandus erit.

55. *Quis autem dicitur notorius Clerici percussor?* Qui per euidenciam facti ita percussit, ut nulla tergiversatione celari possit. Requiritur, me auctore, ut delictum eorum multis testibus factum sit, & deinde ex eorum testimonio publicum actum. *§. effectum.*

56. *Quidnam autem ad denunciationem requiritur?* Non satis est sententiam excommunicationis à iudice lata esse, sed affixio eius per loca publica ciuitatis adiungenda.

57. *Quandoriam occultus excommunicatus participans peccat?*

peccat? Semper quò ad se, hoc est, si sua tantùm voluntate, si causa, non rogatus participet, At si rogetur ab aliis, in eorum fauorem non peccat; vnde multò magis in eorum saltem fauorem in vtroque foro retinet iurisdictionem. Itaque publicus excommunicatus vitandus non est, nisi denunciatus sit, nec in publico, nec in secreto: notorius autem Clerici percussor vitandus planè etiam ante denunciationem. Nec solùm excommunicatus denunciatus, verùm etiam suspensus, & interdictus denunciatur, eodem modo sunt vitandi.

58. Enim verò quibusnam in casibus excommunicatus est ab aliis vitandus? In quibus ipse tenetur alios vitare, specialiter tamen in quinque vulgari carmine comprehensis.

Os, orare, vale, communicio, mensa negatur.

Et quidem nomine *Os* osculum pacis, oris locutio, scripta, munerum missio, & receptio prohibentur. Voce *Orare* omnis participatio in suffragiis, oratione, Sacramentis & Officiis diuinis interdicitur. Per *Vale* omnis honorifica saluatio verbo, vel scripto, vel alio externo signo prohibetur. Per verbum *Communicio* quælibet humana communicatio per cooperationem in eodem exercitio, vel negotio intelligitur, vt esset cohabitatio, celebratio contractus, deambulatio, & Societas in itinere per modum communicationis. Per *Mensa* denique participatio omnis in cibo, & potu comprehenditur. Vnde nec simul in eadem mensa, eodemque conuiuio comedere, nec in eodem diuersorio esse, aut hospitari ratione eiusdem lecti poterit quis cum excommunicato.

59. Num aliqua communicatio ex dictis lethali crimine perficitur? Cunctæ hæ communicationes, excepta illa vocis *Orare*, non excedunt peccatum veniale per se loquendo, tam respectu aliorum cum excommunicato, quàm respectu ipsius excommunicati cum aliis agentis.

60. Sunt ne aliqui casus, in quibus etiam peccatum mortale possit pertinere? Ita planè, v. gr. si fiat in Clauium contemptum. Si frequenter cum animo perseuerandi, quod sapit contemptum. Si specialiter declaratum sit talem communicationem esse vitandam, vt cum contra participantes excommunicatio fertur.

61. Quibusnam in casibus participans cum excommunicato excusetur? Aliis quinque in casibus Carmine etiam vulgari expensis.

Vtile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Singulas expende particulas, *Vtile*, idest vtilitas vera, non ficta

486 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
 ficta tam spiritualis, quàm temporaria, tam propria eius qui
 agit non excommunicato, quàm ipsius excommunicati, cum
 quo agendum esset. *Lex* matrimonium significat; nam & viro
 excommunicato, licet vxori cum eo habitare, petendo, & cal-
 dando debitum: imò ad id tenetur, si matrimonium iam con-
 tractum est: & vicissim excommunicata vxore, licet viro cum
 ea eodem modo cohabitare. Per *Humile* intelliguntur omnes
 alteri subiecti, siue tanquam filij, etiam emancipati, & illegi-
 timi; siue tanquam serui, & ancillæ; siue tanquam famuli ur-
 bani, vel rustici; siue tanquam subiecti spiritualiter suo pre-
 lato. Verùm per *Res ignorata* intellige probabilem ignoran-
 tiam, vel facti, vel iuris. Dubitans autem de alterius excom-
 municatione, vel denunciatione, non debet illum vitare:
 secus qui de sua excommunicatione dubitat; tenetur enim
 abstinere. Denique per *Necesse* necessitatem intellige, tam ex
 parte ipsius excommunicati, quàm ex parte aliorum cum eo
 communicantium: tam si de spirituali agatur necessitate,
 quàm si de temporali, vnde subsidium, vel spirituale, vel tem-
 porale sit necessarium.

CAPVT VIII.

*De Excommunicationibus in particulari tam reser-
 uatis, quàm non reseruatis.*

S. 1. *Excom-
 munica-
 tiones in
 particu-
 lari.* 62. **V**ellem te excommunicationes in particulari reseruare
ad memoriam. Omnes equidem tribus classibus ad-
 dicuntur. Prima comprehendit septuaginta tres nemini re-
 seruatas. Secunda sexaginta duas Papæ reseruatas extra Cœ-
 næ Bullam. Tertia verò viginti in Bulla Cœnæ reseruatas
 videtur continere. Porro excommunicationes reseruatae ex-
 tra Bullam Cœnæ & contra omnes & contra Clericos, &
 contra Episcopos, & contra Religiosos, & contra comi-
 nos temporales, & contra Magistratus, & iudices præscribun-
 tur; excommunicationes reseruatae in Bulla Cœnæ contra
 varios Ecclesiæ hostes, excommunicationes autem non re-
 seruatae & contra omnes, & contra Clericos, & contra per-
 sonas publicas contorquentur.

S. 2. *Reserua-
 ta con-
 tra per-
 sonas pu-
 blicas.* 63. *Contra personas publicas reseruatas excommunicationes
 extra Bullam Cœnæ recense.* Decem & sex adnumerabo:
 1. Contra Prælatos vexantes censuris commorantes in seruio

10. Papæ. 2. Contra Cardinales non seruantes statuta à Iu-
lio II. *Cum tam diuino*. 3. Contra Cardinales gesta in se-
cero consistorio reuelantes. 4. Contra Episcopos, qui in
suspensione beneficia conferunt. 5. Contra Cardinales am-
bientes Papatum, & eius causa Simoniacos. 6. Contra Cardi-
nales Simoniacos in Ordine, & Beneficio. 7. Contra Præla-
tos, qui Ecclesiasticum ad forum laicale traxerint. 8. Contra
Prælatos dantes nunciis prouisionem Beneficiorum.
9. Contra dominos temporales cogentes aliquem tempore
interdicti. 10. Contra prohibentes subditis, ne vendant Ec-
clesiasticis. 11. Contra personas Ecclesiasticas bannientem,
12. Contra concedentes in terris suis duellum. 13. Contra
inquisitores malè procedentes contra hæreticos. 14. Contra
Officiales non reddentes integrè computa Cœna Apostoli-
ca. 15. Contra officiales Pœnitentiariæ sibi interdicta fa-
cientes. 16. Contra officiales status Ecclesiastici recipientes
munera, præter comestibilia.

64. *Quotnam autem sunt contra Clericos excommunicatio-
nes reseruata.* Undecim. 1. Contra participantes cum excom-
municato à Papa. 2. Contra inducentes ad iurandum de se-
pultura eligenda. 3. Contra procurantes Ecclesiarum aliena-
tionem. 4. Contra procurantes eligi in successorem Papæ.
5. Contra Prædicatores non seruantes decreta pro eis in
Lateranensi præscripta. 6. Contra Parochos non adimplentes
iuramenta de residendo. 7. Contra retinentes Beneficia in
confidentiam. 8. Contra absoluentes à casibus Bullæ Cœnæ
vel Ordinariorum. 9. Contra trahentes Ecclesiasticos ad
forum laicale. 10. Contra consentientes vsurpationibus Ec-
clesiarum aduersùs Religiosos. 11. Contra administrantes
Sacramenta Extremæ-unctionis, & Eucharistiæ sine licentia
Parochi.

§. 3.
Reser-
uata cõ-
tra Cle-
ricos.

65. *Quotnam excommunicationes reseruata contra Regula-
res, vel eorum causa?* Duodecim. 1. Contra Mendicantes ad
non Mendicantes transeuntes. 2. Contra tenentes apostatas
Dominicanos. 3. Contra Moniales de clausura sine licentia
excuntes. 4. Contra Superiores non denunciante eos, qui
solicitant mulieres in Confessione. 5. Contra Minores reci-
pientes fratres ordinis Prædicatorum. 6. Contra Minores de
obseruantia in electionibus subornantes. 7. Contra euntes
ultra mare sine Superiorum licentia. 8. Contra Claustrales
recipientes Minimos sine licentia Papæ. 9. Contra Tertia-
rios portantes habitum Minimorum. 10. Contra Minimos
subtrahentes se à Correctorum obseruantia. 11. Contra

§. 4.
Reser-
uata cõ-
tra Re-
gulares.

Minores tempore interdicti admittentes fratres tertij Ordinis ad diuina. 12. Contra recipientes aliquem à Societate IESV, exceptis Carthusianis, sine licentia Papæ, vel R. P. Generalis nostri.

S.4.
Reser-
uata
contra
omnes.

66. *Contra omnes communiter quòtram reseruata excommunicationes inueniuntur?* Quinque supra quadraginta. 1. Contra percussores Clericorum. 2. Contra perseuerantes per annum in excommunicatione lata à Papæ delegato. 3. Contra literarum Pontificalium falsarios. 4. Contra habentes literas Apostolicas falsas, & non destruentes. 5. Contra incendiarios ab homine excommunicatos, & denunciatos. 6. Contra Sacrilegos effringentes Ecclesias. 7. Contra communicantes in crimine cum excommunicato à Papa. 8. Contra eligentes insignem potentia in Romanum Senatorem. 9. Contra vexantes eos qui in aliquos tulere Censuram. 10. Contra absolutos ab excommunicatione sub conditione, & non implentes. 11. Contra offendentes Cardinales. 12. Contra exigentes tributa à personis Ecclesiasticis. 13. Contra violantes interdictum modis prohibitis in Clement. *Gravis, de sent. excom.* 14. Contra monetam Regis Franciæ falsificantes. 15. Contra exenterantes corpora defunctorum. 16. Contra Sedis Apostolicæ interdictum violantes. 17. Contra conspirantes in Romani Pontificis personam. 18. Contra dantes, & recipientes ob Religionis ingressum. 19. Contra Simoniacos in Ordine, & Beneficio. 20. Contra taxantes opiniones de Conceptione B. Mariæ Virginis. 21. Contra dantes, & recipientes pro gratia, aut iustitia apud Sedem Apostolicam. 22. Contra offendentes Magistratus Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ. 23. Contra dantes nunciis prouisiones Beneficiorum. 24. Contra occupantes bona Cardinalium in Conclau. 25. Contra fingentes se Cardinalium nepotes, vt literas Apostolicas expediant. 26. Contra impediendes executionem literarum S. Pœnitentiariæ. 27. Contra supponentes se in examine, vt Beneficia impetrent. 28. Contra ambientes Papatum, eiusque causa simoniam committentes. 29. Contra committentes duellum, consulentes, &c. 30. Contra deferentes allumina ex partibus infidelium. 31. Contra mittentes literas, aut nuncium in Conclau. 32. Contra occupantes bona Montium pietatis, & piorum locorum. 33. Contra fœminas ingredienti Monasteria Regularium. 34. Contra suadentes Papæ, vt loca Ecclesiæ infeuder. 35. Contra capientes Christianos habitantes inter Turcas. 36. Contra committentes simoniam confidentialem. 37. Contra non reuelan

reuelantes conspiratores in Cardinales. 38. Contra propo-
nentes populo indicem casuum, & indulgentias. 39. Contra
accipientes fructus primi, vel secundi anni Beneficij vacan-
tis. 40. Contra impugnantes Societatis I E S V institutum.
41. Contra facientes iurare illicita, & contraria libertati.
42. Contra diripientes animalia, & bona alia ex statu Eccle-
sia. 43. Contra violantes Ecclesiasticam immunitatem. 44.
Contra docentes posse fieri Confessionem Sacramentalem
in absentia. 45. Contra extrahentes frumentum ex Eccle-
siastico statu, & locis immediatis.

67. *Excommunicationum reseruatorum in Bulla Cœne me-
morie gratia epilogum adiicias.* Viginti illæ excommunicatio-
nes ad quinque capita reducendas duxi. Primò ad fidem, vn-
de excommunicantur omnes hæretici schismatici, legentes
libros, &c. vt in *prima Excomm.* Secundò ad caput Ecclesiæ,
qui est Summus Pontifex, quatenus potest offendi dupliciter.
In primis vt Princeps supremus in spiritualibus, & sic excom-
municantur appellantes ab eo ad Concilium, vt in *secunda
Excomm.* Deinde vt Princeps in temporalibus certæ partis
Orbis; & sic excommunicantur vsurpantes bona & iurisdic-
tionem ad ipsum pertinentem, vt in *vigesima Excomm.* Ter-
tiò ad Ecclesiam Christianam, quæ potest offendi tum in suis
personis, & membris, vel per latrocinium maritimum vt in
tertia; vel per raptum bonorum naufragantium, vt in *quar-
ta*; vel per impositionem onerum contra iustitiam, vt in
quinta; vel per offensionem Romipetarum, vt in *decima*: tum
in suo principatu, quomodo excommunicantur deferentes
arma, &c. ad inimicos Christiani nominis, vt in *septima.*
Quartò ad fidem Apostolicam, quæ offendi potest in primis
in personis, quæ sub eius protectione adsunt, quales sunt de-
ferentes vidualia ad Curiam Papæ, vt in *octaua*; venientes ad
eam pro negotiis, morantes, & recedentes, vt in *nona*; & re-
currentes ad illam, vt in *duodecima.* Deinde quoad suam au-
thoritatem, vel per falsificationem literarum Apostolicarum,
vt in *sexta*, vel per appellationem à grauamine ad laicam po-
testatem, vt in *decima tertia*; vel per vsurpationem bonorum
Ecclesiasticorum, vt in *decima septima.* Quintò ad Ecclesiasti-
cam Hierarchiam, quæ potest offendi in primis ratione prin-
cipalium eius membrorum, quales sunt Cardinales, Nuncijs,
Episcopi, alij Prælati, vt in *vndecima.* Deinde derogando eius
authoritati, vel per cognitionem causarum spiritualium à lai-
cis, vt in *decima quarta*; vel per immunitatē fori, vt in *decima
quinta*; vel per recursum à iurisdictione Ecclesiastica ad lai-

§.6.
Reser-
uata in
Bulla
Cœna.

cam, vt in *decima sexta*. Denique derogando eius libertati, vel per impositionem onerum personis, & bonis Ecclesiasticis, vt in *decima octaua*; vel per cognitionem causarum criminalium pertinentium ad Clericos, vt in *decima nona Excomm.*

§.7.
Non re-
seruata
contra
magi-
stratus,
& iudi-
ces.

68. *Iam verò excommunicationes nemini reseruatas reuocamus. In primis autem quotnam contra Magistratus & iudices latae sint, aperias. Nouem inueni. 1. Contra negligenterius Ecclesiasticis reddere. 2. Contra facientes seruari statuta in libertatem Ecclesiasticam. 3. Contra officiales ciuitatis non seruantes contenta in cap. ubi periculum. 4. Contra torquentes pecuniam prætenu officij inquisitoris. 5. Contra potestates fouentes vsuras. 6. Contra non adiuuantes in clausura Monialium Episcopos. 7. Contra Doctores & Professores non facientes possessionem fidei. 8. Contra non parentes Cardinalibus inquisitoribus in ipsorum officio. 9. Contra permittentes portare arma breuiora palmis tribus instatu Ecclesiastico.*

§.8.
Non re-
seruata
contra
Domi-
nos tem-
porales.

69. *Quotnam contra Episcopos non reseruata reperiuntur excommunicationes? Quatuor. 1. Contra suscipientes praetura in ciuitate diuersarum linguarum. 2. Contra venientes ad Vrbem, & inde recedentes sine licentia Papæ. 3. Contra permittentes habitum Fratricellorum inter se. 4. Contra impetrantes litteras à Principibus ad dignitates.*

§.9.
Non re-
seruata
contra
Regula-
res.

70. *Contra dominos temporales quotnam non reseruatae? Sex. 1. Contra præcipientes subditis, ne obsequia Ecclesiasticis præstent. 2. Contra impediennes promotionem Officij Inquisitionis. 3. Contra concedentes repressalias contra Ecclesiasticos. 4. Contra retinennes nomen Vicarij Imperatoris vacante Imperio. 5. Contra non seruantes statuta in cap. felicitas de pæn. in sexto. 6. Contra permittentes in terris suis tantorum agitationes.*

71. *Contra Religiosos autem quotnam? Tredecim exprimam, 1. Contra audientes leges, vel medicinam extra claustra. 2. Contra instituentes nouum Ordinem sine licentia Papæ. 3. Contra professos temerè habitum dimittentes. 4. Contra occupantes decimas, & impediennes solutionem. 5. Contra adeuntes Curiam Principum ad nocendum suis. 6. Contra tenentes arma extra claustra sine licentia. 7. Contra fouentes statum Beguinarum. 8. Contra professos Matrimonium contrahentes. 9. Contra Mendicantes recipientes nouas domos. 10. Contra retrahentes auditores à decimis soluendis. 11. Contra non seruantes interdictum, quando*

Examen II. De Excommunicatione. 491

à Cathedrali obseruatur. 12. Contra Mendicantes & Parochos intra se pacem non seruantes. 13. Contra Capucinos Minores de obseruantia recipientes.

72. *Quotnam contra Clericos nulli reseruata excommunicationes?* Vndecim. 1. Contra suscipientes munus administrandi in ciuitate diuersorum rituum. 2. Contra audientes medicinam & leges, si sint Sacerdotes, vel personatum habentes. 3. Contra Sacerdotes recipientes præfecturam secularium. 4. Contra procurantes, vt alij occupent regalia, & iura Ecclesiarum vacantium. 5. Contra minores Episcopis, qui domos vsurariis alienigenis locant. 6. Contra matrimonium contrahentes, si sint in sacris. 7. Contra alienantes bona Ecclesiarum, vel locantes ultra triennium. 8. Contra fictè resignantes, vel permutantes Beneficia. 9. Contra impugnantes in concionibus montes pietatis. 10. Contra interuolentes agitationibus taurorum, si sint in sacris. 11. Contra præsumentes absoluerè à casibus in Bulla Cœnæ contentis.

73. *Denique recense excommunicationes non reseruatas aduersus omnes communiter.* Triginta ex iuribus collegi. 1. Contra conducentes Bononiæ domos alterius Scholastici, vel Doctoris. 2. Contra habentes ratas orationes factas à schismaticis. 3. Contra alloquentes secretò Cardinales, dum sunt in Conclauis. 4. Contra vexantes Ecclesiasticos, quia non elegerint eum, pro quo rogabantur. 5. Contra occupantes regalia, & bona Ecclesiastica vacantia titulo defensionis. 6. Contra directores Monialium discordias fouentes. 7. Contra procurantes, vt conseruatores procedant in aliis, &c. 8. Contra extorquentes absolutionem à censuris per vim, aut metum. 9. Contra inducentes per fraudem iudicem, ad testimonium fœminæ. 10. Contra compellentes Ecclesiasticos, vt submittant laicis iura Ecclesiæ. 11. Contra exigentes pedagogia, &c. ab Ecclesiasticis personis. 12. Contra docentes leges, aut medicinam Religiosos. 13. Contra sepelientes hæreticos, &c. in locis Sacris. 14. Contra mandantes interfici Christianum per assassinos. 15. Contra extendentes repressalias concessas contra Ecclesiasticos. 16. Contra impediètes sequestrum factum ab Ordinario super Beneficia. 17. Contra sepelientes tempore interdicti, vel interdictos. 18. Contra impediètes Visitatores Monialium. 19. Contra assumètes statum Beguinarum. 20. Contra matrimonium in casibus prohibitis contrahentes. 21. Contra impugnantes litteras Papæ non coronati. 22. Contra profitentes falsam Religionem

492 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
 nem Fratricellorum. 23. Contra imprimentes libros absque
 licentia Superiorum. 24. Contra edentes glossas in Triden-
 tinum, vel in Clement. *Exist.* 25. Contra asserentes non esse
 necessariam Confessionem ante Eucharistiam. 26. Contra ri-
 ptores mulierum, & fautores. 27. Contra cogentes ad matri-
 monium. 28. Contra cogentes fœminas ingredi monasteria.
 29. Contra vexantes Sanctum Officium. 30. Contra pingentes,
 & decorantes Agnos Dei cereos.

*NB. Ha parsim sunt in Germania nota aut usurcepti
 partim nimis obscure proponuntur. V. Fill.*

CAPVT IX.

*Ex hisce excommunicationibus reseruatis, & non re-
 seruatis eas seligo, quæ communi vsui
 esse possunt.*

§. 1. 74. **N**E excommunicationum mole memoria grauetur, opi-
 Excom-
 unica-
 tiones
 sunt
 frequen-
 tiores ad
 vsum ex
 reserua-
 tis.

repretium est, eas solummodo ad epitogam reuocari,
 qua communi vsui adhaerescunt. Igitur ex reseruatis quanam
 sunt precipua quoad vsum? Ex septuaginta duabus solummo-
 do septem adnotandas duxi. Prima est contra percussores
 Clericorum, mandantes, &c. Si quis suadente 17. q. 4. Secunda
 contra violantes interdictum Sedis Apostolicæ. Extrau. *Epis.*
 Dominici, *de pœn. & remis.* Tertia contra Simoniacos in ordi-
 ne, vel Beneficio, & Simoniacos confidentiales. Extrau. *cum*
detestabile, de Simon. Quarta contra comittentes duellum,
 consultores, fautores, &c. diffidentes, &c. Pius IV. n. 25. Greg.
 XIII. & Clem. VIII. Quinta contra dantes, vel accipientes pro
 gratia, vel iustitia apud Sedem Apostolicam. Gregor. XIII.
 Sexta contra mulieres ingredienti monasteria Monialium,
 vel Monachorum. Gregor. XIII. Septima contra extrahentes
 victualia, vt frumentum, bladum, legumina, & oleum. Paul. V.
 inter grauiissimas.

munera

*ex statu
 ecclie*

§. 2. 75. Ex non reseruatis autem quanam precipua quoad vsum
 Ex non
 reserua-
 tis.

collegisti? Ex septuaginta tribus quatuordecim selegi. Prima
 quidem est contra occupantes bona Ecclesiarum vacantium.
 c. generali, *de elect. n. 6.* Secunda contra compellentes perso-
 nas Ecclesiasticas, vt laici bona Ecclesiastica submittant.
 c. 2. *de reb. Eccl. non alien. in 6.* Tertia contra sepelientes hæ-
 reticos, excommunicatos, interdictos in loco sacro. cap. 2. *de*
heret. in 6. Clem. I. *de sepult.* Quarta aduersum contrahen-
 tes in gradibus prohibitis, vel cum Monialibus, vel persona
 sacra

tymp patronis

facra, aut religiosa. Clem. x. de consang. Quinta contra impedi-
dentes visitatores Monialium, si admoniti non desistant.
Clem. attendentes, de statu Monial. Sexta contra imprimentes,
mandantes imprimi, vendentes libros sine approbatione Su-
priorum. Leo X. Bull. 10. Septima contra raptos mulie-
rum, & contra præbentes illis auxilium. Trid. sess. 24. cap. 6.
Octava cogentes mulieres ingredi in monasteria, vel impe-
dientes earum ingressum, vel ne liberè contrahant matrimo-
nia. Trid. sess. 24. c. 9. Noua contra procurantes abortum fœ-
tus animati. Sixtus V. in Bulla effranatum. Decima pro Eccle-
siasticis contra alienantes bona Ecclesiastica, vel vltra trien-
nium hypothecantes. Extrau. ambitiosa, de reb. Eccles. non
alien. Vndecima pro eisdem contra audientes medicinam,
aut leges si sint Sacerdotes, vel habentes personatum. cap.
super specula, ne Clerici, &c. Duodecima pro personis publi-
cis contra facientes statuta aduersum libertatem Ecclesia-
sticam. cap. nonerit, de sentent. excomm. Decima tertia pro eis-
dem contra non adiuuantes Episcopos in clausura Monia-
lium. Trident. sess. 25. cap. 5. de Regul. Decima quarta pro eis-
dem, contra Doctores, & Professores cuiuscunque facultatis
non facientes professionem fidei in manibus Ordinarij.
Pius IV. Bull. 112.

locantes

CAPVT X.

De excommunicatione reseruata contra Clericorum
percussores.

76. **E**xpendamus vberius excommunicationem illam cap. si
quis suadente, contra Clericorum percussores. Quidnam
comprehendit? Tria præcipuè. Personas, quæ subijciuntur Ca-
noni; personas quæ gaudent hoc priuilegio; & actiones, ob
quas excommunicatio incurritur.

77. *Quænam persona Canonij subijciuntur?* Viri, fœminæ
etiam impures, Superiores, inferiores, Clerici, & laici, Reli-
giosi habentes dignitatem, & non habentes, Episcopi, & Car-
dinales, dummodo hi omnes habeant rationis vsum, & pec-
care mortaliter possint.

78. *Quænam persona hoc gaudent priuilegio?* Clerici, etiam
habentes primam Tonsuram: etiam conjugati, modò de-
ferant habitum, & alicui seruiant Ecclesiæ, & bigami non
sint:

sunt: etiamsi coniugati dimiserint habitum, modo postea illum resumant, & contraxerint cum virgine: etiam excommunicati, suspensi, interdicti, degradati tantum verbaliter etiam Monachi professi, & professa, Religiosi, & nouitii etiam femina: fratres Tertiarij gregatim viuentes, & habitum gestantes: sorores Tertiariae cum voto castitatis, etiamsi domi viuant: Eremitae subiecti alicui regulae, vel Superiori: equites Melitenses, & aliae Ecclesiasticae personae.

79. *Quanam sunt actiones, ob quas excommunicatio haec incurritur?* Aliae sunt principales, vt iniectio manus violentae in personam, etiam persequendo furiosè, ita vt cogant aliquod malum pati dummodo in custodia: vel iniectio manus violentae in res adhaerentes personae, detinendo violentè per vestes, vestes lacerando, fræno equum cohibendo, lacerando cingulum. Aliae sunt accessoriae, vt mandare, ratum habere nomine suo factum, consentire consulendo, auxilium & fauorem ferendo; non impediendo, cum ex iustitia, seu charitate absque proprio periculo teneatur; percutiendo Clericum spontè sese subiicientem correctioni, vel seipsum (scio duo hæc magis propriè extensionem principalis actionis, quàm accessoria dici debere.) Admonuerim percussiois effectum sequendum esse, vt excommunicatio teneat; nec enim vnquam ob percussiois voluntatem, aut procurationem quis excommunicationis gladio percutitur.

80. *Quandònam ab huiusce excommunicationis inuicem excusabimur?* Excusamur primò, ratione imperfectionis actus, v. g. si sit indeliberata percussio, & subita, & iocosa, casualis, in Clericum non formaliter, non animo iniuriandi, sed ipsum defendendi. Secundò, ratione ignorantiae probabilis, v. g. quia non cernat personam, quia de nocte percussus non cognoscat ex habitu, quia non gestat; putet esse laicum, etiamsi ferat habitum, idque rationabiliter. Tertio, ratione correctionis, & disciplinae, v. g. Prælati Clericos etiam torquere possunt; Magistri discipulos etiam per laicum corrigere; officiales in Ecclesia Clericos diuina officia turbantes; seniores in Ecclesia, etiamsi non habeant officium; domini seruos & familiam; parentes, & propinqui filios, & consanguineos. Quarto, ratione defensionis propriae vitæ, vitæ suorum, & vxoris, filij, parentum, familiae, rerum suarum. Quintò, ratione amissionis priuilegij, v. g. si sit Clericus degradatus realiter, bigamus in minoribus, scurra per annum, vel breuiori tempore ter monitus, & non desistens; exercens publicè

detinendo

verberati-
oni

publicè macellum, vel tabernarium, & ter monitus, &c. Incedens publicè in habitu laicali; ferens arma militaria, & ter monitus, & miscens se turpibus, & enormibus; repertus cum vxore, filia, matre, à marito, patre, filio, &c. requirens inhonestè mulierem, & eam tangens.

81. *Quisnam denique ab huiusmodi inflicta excommunicatione absoluit?* Absolutio Papæ reservata est, quando est percussio enormis, v. g. si membrum mutiletur, vel sanguis in magna copia effluerit, vel persona digna esset. Item quando est percussio mediocris, quæ cognoscitur quidem ex extremis (enormi scilicet & leui) hæc enim media est inter illas. Porro percussio leuis ab Episcopo proprio absoluitur. Est autem leuis illa, quæ licet in se peccatum mortale sit, comparatione tamen illarum leuis dicitur: v. g. quæ fit pugno, palma, &c. & vniuersaliter definienda est Episcopi, vel prudentis viri arbitrio.

82. *Excusantur ne ab eundo Romam aliqui cum percussio mediocris fuit, aut enormis aliquando?* Triplici quidem ex capite excusantur. Primò corporali impedimento, v. gr. in articulo mortis constituti, ratione inimicitiae grauis si percussit, pauperes, ægri, valetudinarij, debiles, senes, cæci, & claudi. Secundò Canonico impedimento, v. g. serui, & filij familias, exercentes munus publicum habentes iustam causam. Tertiò, iuris beneficio, v. g. mulieres, impuberes, officiales Principum arcentes turbam, ostiarij prætextu officij percipientes, Clerici simul viuentes, Regulares, nobiles & delicati viri.

CAPVT XI.

§. I.

Praxis circa materiam de Excommunicatione ex Societatis IESV Doctoribus.

De excommunicationis effectibus, ac

83. **E**X prædictis requiro: num celebrans possit pro excommunicatis secretò orare? Vt persona priuata potest, vel primò de in Momento, vel in aliis Missæ partibus; quia quamuis Sacerdos in Missa publicum ministerium exercent, non tamen definit esse persona priuata. At non posset pro excommunicato Missam offerre, vel illum in Canone, aut alia oratione nominare. *Filliucius tom. 1. tract. 12. c. 2. num. 51.* Porro *Gaspar Filliuc. Hurtado de Excomm. d. 3. diff. 6. num. 16.* putat, posse offerri

excommu

496 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
excommunicato totam celebrandi actionem quoad valorem
ipsi Sacerdoti correspondentem.

Suar. 84. *Per contritionem iustificatur excommunicatus: potest
ne Ecclesia frui suffragiis ante absolutionem?* Negat Suarius
de cens. d. 9. sect. 3. num. 2. quia excommunicatio non tollitur
per solam exteriorem poenitentiam: alioqui non esset postea
opus absolutione.

Vasq. 85. *An possit pro excommunicato contrito Missa sacrificium
offerri?* Negat Vasquez *de excomm. dub. II. num. 73.* quia ex-
communicatio iusta hominem efficit talis effectus incapaci-
tatem, & per solam iustificationem internam non auferuntur.
Quae quidem de excommunicatis non toleratis dicta existi-
ma, nam pro toleratis licet publicè orare, & sacrificia of-
ferre.

Hurtad. 86. *Debent ne specialiter applicari sacrificia, & orationes
excommunicato tolerato, ut ei profint?* Ita planè, nec profunt
ipsi nisi applicentur; quia Ecclesia, cui se minister intendit
conformare, eum excludit. Hurtado *Complutens. de excomm.*
d. 3. diff. 4. num. 12.

Rayn. 87. *Potest ne excommunicatus non toleratus audire concionem
in Ecclesia, ingredi templum & orare?* Concionem cum
aliis potest audire; orare autem separatim ab aliis, citra tem-
pus tamen Missarum, ac diuinorum officiorum; quia illud
non est communicare. Raynaudus *de monit. part. 2. cap. 2.*
num. 21.

Suar. 88. *In Ecclesiam excommunicatus intrat, dum Missa cele-
bratur, ut sacrificio intersit: quidnam gerendum?* Per admo-
nitionem expellendus; & si necesse fuerit, per coactionem.
Hac non sufficiunt. Si ergo Missa ad consecrationem deducta
non est, sacerdos debet Missam omittere. Secus si peracta est
consecratio. *Non est consecratio peracta, sed canon inceptus.*
Suarius *d. 12. sect. 1.* ait, vtrumque probabile, & quod sacri-
ficium possit omitteri, & quod valeat peragi. Tutiùs Missa in-
tercidetur. Turrianus *d. 11. dub. 1. num. 2.*

Turr. 89. *Non adest qui possit Sacerdoti celebraturo ministrare
nisi excommunicatus: potest ne ministrare?* Si denunciatus
non est, potest. Suarius *d. 12. sect. 1.* Si denunciatus est, etiam
potest, si grauis vrget celebrandi necessitas. Turrianus *de ex-*
comm. lib. 2. d. 11. dub. 1. Ratio est, quia Ecclesia huiusmodi in
casu prohibitionem suspendere creditur.

Gord. 90. *Officium deiparae cum alio excommunicatus recito: de-
linquo ne?* Venialiter solummodo, auctore Gordano *tom. 2.*
lib. 7. quaest. 8. cap. 2. num. 23. quia communicatio est leuis.

Examen II. De Excommunicatione. 497

91. Scio excommunicatum recitantem horas Canonicas dicere non debere, Dominus vobiscum, sed, Domine exaudi orationem meam; quia illud verbum non est persona privata, sed totius Ecclesie: rogo igitur, quoniam reatu quis Dominus vobiscum pronuntiabit? Asserit Suarius d. 2. sect. 2. num. 13. si sit Sacerdos, vel Diaconus, fieri irregularem. Porro Gaspar Garrado d. 5. diff. 2. num. 3. nullum putat esse peccatum. Coninch. autem de sacr. d. 1. 4. dub. 7. num. 54. piaulum esse veniale existimat, irregularitatem autem, cuiuscunque ille sit ordinis, non incurri.

Hurtad.
Conin.

92. Utrum aqua benedicta interdictus excommunicato? Asserit Suarius citat. sect. 3. quia ex illa Ecclesie oratione fidelibus prodest, quae intendit excommunicatos oratione privata. At Turrius lib. 2. d. 11. dub. 3. hanc sententiam docens magis probabilem, contrariam magis piam appellavit.

Suar.

Turr.

93. Potest ne excommunicatus occultus recipere Sacramenta extra necessitatem? Si urget necessitas, ad vitandum scilicet scandalum, periculum mortis, infamiae, &c. potest. Praepositus in 3. part. quaest. 2. dub. 7. num. 39.

S. 2.

De acti-
ua, ac
passiva

94. Extra necessitatem (aut ignorantiam iuris vel facti, quae plane excusat) scio illicitam esse perceptionem Sacramentorum excommunicato: rogo tamen, an sit valida? Ita quidem; quia excommunicatio non reddit subiectum incapax, sed solum ineptum. An valida Sacramentalis absolutio? Vasquez de excomm. dub. 4. num. 9. putat inualide excommunicationi etiam minori illigato impendi. At Suarius d. 10. sect. 7. n. 9. contrarium docet, quia excommunicatio non suspendit iurisdictionem Sacerdotis in excommunicatum; nec contrarium vlllo iure probari potest.

priva-
tione Sa-
cramen-
torum.
Præp.
Vasq.
Suar.

95. A mortalibus non solum illicitè excommunicatus Sacerdos absoluit, sed etiam inualide: rogo, an à venialibus validè absoluit? Affirmat Vasquez in 3. part. tom. 4. quaest. 93. art. 1. dub. 6. num. 8. At Praepositus in 3. part. quaest. 2. dub. 8. quia ex probabiliori sententia iurisdictione in venialia Sacerdoti competit de iure Ecclesiastico, quae ab Ecclesia suspendi potest, & suspendit dum declarat excommunicatum.

Vasq.
Præp.

96. Consecrat ne validè, & applicat sacrificium? Ita quidem; quia id in persona Christi gerit, & dependeret ab ipso immediate, non ab Ecclesia. Coninch. d. 1. 4. dub. 5. num. 35.

Conin.

97. Potest nec inferre moribundo Sacramenta Baptismi, Pœnitentiae, & Eucharistiae: Baptismum, & Pœnitentiam, quia necessitate medijs sunt necessaria; Eucharistiam autem propter eius utilitatem, & præcepti divini obligationem: rogo autem,

an possit Extremam unctionem ministrare? Aliqui asserere posse, si agrotus Pœnitentiam, & Eucharistiam recipere non potest; quia hoc in casu necessarium est illi Extrema unctionis Sacramentum, vt fiat ex attrito continentis. At Propositus in 3. part. quest. 2. dub. 6. num. 144. docet posse, etiam moribundus fuerit confessus, & propterea hoc Sacramentum non sit simpliciter necessarium; quia necessarium est, ad resistendum diabolo, & ad venialium remissionem conducendum.

Prap.

98. *Potest ne Parochus denunciatus aliquando Matrimonium assistere? Potest, quum moribundus ducit in uxorem concubinam, ad salutem ipsius, vel commodum temporale filiorum; præsertim quia Parochus non est verus minister huius Sacramenti, sed ipsi contrahentes. Propositus in 3. part. quest. 2. dub. 8. num. 51.*

Prap.

99. *Quid de tolerato? Licet Sacramenta confert, quibus aut grauis necessitas, aut notabilis proximi vtilitas postulat. Potest sacrum facere die festo, vt subditi postulantes præcepto satisfaciant. Propositus num. 44.*

Prap.

§. 3.
De priuatione à communicatione fidelium.
Filliuc.

100. *Scio, contractus cum excommunicatis esse illicitos, sed tamen validos; quia in iuribus quamuis sit prohibitio, non tamen irritationis nisi in hæreticis, & schismaticis: rogo tamen, an contractus excommunicati possint aliquo ex capite inualidari. Possunt (auctore, Filiucio tom. 1. tract. 12. cap. 9. num. 200.) ex triplici. 1. Si ineantur virtute rescripti suppletis conditionem aliquam ad valorem eius requisitam; quia rescriptum impetratum ab excommunicata super alio, quam excommunicatione, & appellatione, est nullum. 2. Si ineantur ab eo vt à persona publica ex vi potestatis, muneris, vel beneficii quia iurisdictio ad contrahendum per excommunicationem suspenditur. 3. Si in contractu fiat promissio de alio contractu tempore excommunicationis faciendo; quia hæc promissio est nulla, vt pote de re illicita.*

Suar.

101. *Testatur ne validè, & instituitur hæres in testamentis. Afferit Suarius de cens. d. 15. sect. 9. quia sicut excommunicatione præter casum specialem hæresis non priuat rerum dominium, ita nec potestate acquirendi alias. Addit Filiucius tom. 1. tract. 12. cap. 8. num. 207. excommunicatum, non denunciatum, quamuis illicitè testetur, tamen alios ipsi testanti licet adesse Notarios, testes, &c.*

Filliuc.

Less.

102. *Potest ne petere excommunicatus, vicandus à suo debitore creditum? Potest; quia debitor nullo iure diuino, nec humano à soluendo debito excommunicatis liberatur. Lessius lib. 2. cap. 16. dub. 9. num. 79.*

Examen II. De Excommunicatione. 499

103. Priuat, fateor, excommunicatio à communione in eadem domo, & mensa: rogo tamen, an prohibeatur quando casu, & materialiter accidit, ut excommunicatus & non excommunicatus in eodem hospitio pernolent, eodem lecto recipiendi? Non prohiberi Gaspar Hurtado d. 9. diff. 1. num. 6. docet. Auila p. 2. Hurt. cap. 6. d. 9. dub. 7. posse accumbere in mensa mediocris longitudinis existimat; quando non est communicatio in cibo & potu, sed diuersam quilibet cœnam instituit.

104. Scio prohibitum, excommunicatum salutare verbis: rogo, an liceat alio signo, v. g. aperiendo caput? Negat Turrianus lib. 2. d. 13. dub. 1. Affirmat Vasquez de excom. dub. 8. n. 5.

105. An liceat resalutare? Negat Hurtado num. 4. At Henriquez comp. casuum mor. cap. 20. num. 20. affirmat, imò & per epistolam respondere posse; quia hoc non est salutare illum, nec ad eum scribere; sed soluere de vrbantate debitum, quod nullo iure prohibetur.

106. Scio, excommunicato denunciato interdictam communionem tam in diuinis, quàm in humanis; non autem tolerato: rogo autem, an liceat prouocare, & inuitare eum ad huiusmodi communionem? Auila part. 2. cap. 6. d. 8. dub. 1. concl. 13. docet non licere. At Hurtado d. 2. diff. 4. num. 13. licere putat; quia Bulla absolutè, & absque vlla restrictione loquuta: Nemo praetextu censura abstinere teneatur, &c.

107. Erro ut teneamur excommunicatum vitare, sententia publica requiritur: rogo tamen, an sufficiat sententia declaratoria criminis, cui certum est, annexam esse excommunicationem? Negat Conin. de sacr. d. 14. dub. 2. n. 10. quia in Extrauag. dicitur, neminem teneri vitare excommunicatum, nisi censura contra personam expressè fuerit denunciata. At quando quis de crimine damnatur, implicite censura solummodo innuitur. Vnde Sanchez summ. tom. 1. lib. 2. c. 9. n. 4. docet, posse nos conuersari cum eo, in quem lata est sententia declarans esse Hereticum, si expressè non declarat esse excommunicatum. Scio Henriq. lib. 13. c. 5. n. 4. contrarium asseruisse.

108. Denunciatur Petrus Burgis, occultum est eius crimen Vallisoleti, vbi commoratur in presenti: teneor ne inibi eum vitare? Afferit Henriquez lib. 13. cap. 24. n. 1. in occulto vitandum, non in publico; quia c. cum non ab homine, de sent. excom. dicitur excommunicatos publicos publicè, occultos occultè vitandos esse. Hæreo Præposito in 3. part. q. 2. dub. 16. n. 114. Præp. docenti excommunicatum vbi denunciatus non est, nec in publico, nec in occulto esse vitandum.

109. Scio, uxorem posse communicare cum viro excommunicato

cato in omnibus ad matrimonium pertinentibus: rogo, an possint, si matrimonium non fuerit consummatum? Ita planè; quia nuptias non concubitus efficit, sed consensus, *l. nuptias, ff. de reg. iuris. Solum sponsalia contracta sunt.* Communicare non potest, *Sanctio tom. 1. de Matr. lib. 9. d. 14. num. 8. Est ne ad ipsos casus, in quo non posset uxor cum viro communicare? Ita quidem, cum excommunicatio lata est causa matrimonij illegitimè contracti, aut coniuges essent diuortio separari: possent tamen, manente excommunicatione, reconciliari; & cohabitare. Num potest communicare in his ob quæ uir excommunicationem incurrit? Non; quia communicare in crimine nulli licet, *c. inter alia, de sent. excom.* Rogo, an eadem ratio præsumatur cum uxore excommunicata? In iure solùm excipitur uxor quia frequentius uiri, quàm fœminæ incurrunt in excommunicationem. At extendi debet ad maritum, quia eadem esse debet utriusque conditio: & in lege præsertim gratiosus casus similes censentur includi. Idem dicendum, quando uterque coniux excommunicatus esset. *Layman. lib. 2. tract. 1. p. 2. c. 2. n. 16.**

Sanch.

Laym.

Sanch.

Turr.

Gord.

Conin.

110. Peccat ne contrahens cum excommunicato, qui nullus non sit? Nullam culpam committere Sanchez, tom. 2. de Matr. lib. 7. d. 11. n. 8. docuit.

111. Filium, etiam si emancipatus sit posse excommunicato parente communicare scio: an possit illegitimus, & adoptiuus? Negat. Turrianus, Hurado asserit.

112. Quid de alijs propinquis, & familiaribus? Possunt nepotes cum auo, abauo, &c. nurus, gener, priuignus, & priuigna quia hi omnes ratione propinquitatis, & affinitatis loco filiorum reputantur. Idem pupillus cum tutore. An hæc omnia intelligenda, quando manent in eadem domo, & sub cura seruorum correlatiuorum? Docet Gordon, tom. 2. lib. 7. quæst. 10. c. 6. n. 76. etiam extra conuictum & cohabitationem, etiam aliquam communicationem inter illos licitã esse quam scilicet gradus affinitatis, & naturale vinculũ morali modo requirit.

113. An uxor, filius, seruus, & qualibet persona subiecta possint cum suis superioribus excommunicatis etiam in diuinis communicare? Possunt; quia ex officio communicare tenebantur ante excommunicationem, & per hanc ea obligatio non tollitur, ex *c. inter alia, de sent. excom.* Vnde uxor, liber, famulus possunt maritum, patrem, dominum euntem ad sacrum comitari. *Conin. de sacr. d. 14. dub. 12. num. 130.*

114. Quodnam peccatum est, extra casus licitos, cum excommunicato denunciato communicare? In diuinis mortales ex suo genere

genere, ex paritate materiae veniale. v.g. si quis cum excommunicato initium Missae usque ad Evangelium audiret. *Auil. Conin.*
 §. 2. c. 6. d. 8. dub. 3. Contestatur *Conin. d. 14. dub. 14. n. 146.* adhibens exemplum de excommunicato, qui transiens per templum ibi attentus haereret, donec vnus Psalmus breuis cantaretur. At communicare in humanis, & ciuilibus ex suo genere veniale est peccatum, cui annexa excommunicatio minor est. Potest fieri mortale ob scandalum, aut conceptum.

115. An stante prohibitione speciali, sit mortale communicare in ciuilibus & humanis? Negat *Hurtado de Mendoza 2. 2. vol. 1. d. 76. sect. 2. §. 45.* docens lauari interdum cum Iudaeo (de quo specialis prohibitio) in balneo, nonnunquam excipere, aut excipi conuiuio, & alia id genus rarius effecta, esse peccata venialia ob materiae leuitatem. At *Coninch n. 149.* existimat semper esse veniale, etiam si frequentissima comunicatio sit. *Médoz. Conin.*

116. Reddit excommunicatio hominem inhabilem ad beneficia obtinenda, ad exercendos iurisdictionis actus, ad publica munia quadam obeunda: potest ne quilibet talis iudicis iudicium declinare, opponendo excommunicationem? Potest, & si ipse tunc excommunicet, erit nulla excommunicatio; quia subditus non erit contumaciae reus non obediendo. *Præposit. in 3. d. 2. dub. 12. n. 78. & 79* addens excommunicatum denunciatum electum in iudicem in loco, vbi ignoratur, validè actus iudiciales in fauorem publicum exercere. *§. 4. De aliis propriis excommunicationis effectibus. Præp.*

117. Peccat ne mortalter iudex ipse excommunicatus iudicium exercens? Affirmat *Coninch n. 148.* quia huiusmodi actus est valdè honorificus excommunicato, eumque efficit superiorem aliis fidelibus, à quibus vt membrum putridum est aliàs abscisus. Alij venialiter solummodo delinquere affirmat. *Conin.*

118. Potest ne excommunicatus esse Tabellio? Affirmat *Hurtad. Hurtad. d. 8. diff. 5. n. 8.* acta quaecumque eius esse inualida, licet sit toleratus; quia quæ ab excommunicatis dicuntur vel conficiuntur, à nemine sunt credenda, ex *o. nullus 3. q. 4. Quid si partis conueniant ad petendum instrumentum à Tabellione excommunicato? Docet Suarius d. 16. sect. 5. n. 5.* Tabellionem toleratam si ab aliis requiratur, validè, ac etiam licitè instrumenta gerere; quia alij possunt cum ipso agere; & consequenter ipse cum aliis; si autem denunciatus sit, peccare; instrumentum autem in foro externo irritum, in interno valere. *Suar. Præp. iud. 13. n. 9* rationem reddidit; quia textus in contractum allati, asserunt Tabellionem excommunicatum non debere admitti: non tamen sufficienter declarant, si admittatur, inualida fore instrumenta. *Præp.*

Henric. 119. *Potest ne testis munus obire?* Putat *Henricus lib. 13. cap. 7. num. 5.* etiam non tolerati validum esse testimonium, quia nullo iure irritatur: tolerati verò etiam licitum. *Subscribit Præpositus n. 90.*

Præp. 120. *Delinquit ne excommunicatus non toleratus testimonium ferens in iudicio?* Tantum venialiter; quia est tantum communicatio humana. *Filliucius tom. 2. tract. 12. c. 7. n. 11.*

Filliuc. 121. *Potest esse Aduocatus, Procurator, Tutor, Affer in iudicio?* Non potest Aduocati munus gerere non toleratus; autem admittatur à iudice, patrocinia valida sunt; quia nulli irritantur. Toleratus si à fidelibus inducatur, non solum validè, sed licitè admittitur. Procurator esse non potest, sed si admittatur, eius acta valida erunt, quandiu à iudice non appelleretur: etiam si post excommunicationem incursum eligatur. *Præpositus num. 91.* Idem de tutore asseruerim. Non potest esse actor in iudicio. At affirmat *Turrianus lib. 2. d. 12. dub. 3.* ius suum sine vi, & fraude in iudicio petentem non peccare mortaliter ex obiecto, donec per exceptionem, eas per officium iudicis repellatur.

Præp. 122. *Tenetur ne iudex (publicum licet) excommunicatum toleratum rejicere à causa actione?* Potest quidem, sed non tenetur nisi ad petitionem partis sufficienter probantis excommunicationem; quia non tenetur eum vitare. *Hurtado d. 8. diff. 3. n. 3.*

Hurt. 123. *Potest ne per se ipsum in iudicio respondere?* *Auila p. 2. cap. 6. d. 2. dub. 2.* ait non posse, sed cogendum per procuratorem respondere; quia id significatur in *cap. intelleximus, de iudic.* Afferit autem *Præpositus* posse per se ipsum; quia excommunicato non videtur negandum, quo d. cuilibet reo ex iure conceditur. Sic illa in *3. p. 9. 2. dub. 13. n. 87.*

Auila. 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Præp. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Turr. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Vasq. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

Turr. 125. *De exco- munita- zione nulla.* 124. *Excommunicatio nulla aut iniusta, nullum habet effectum; quia quod nulliter, aut iniuste factum est, non censetur factum, Clem. Pastoralis, & alibi: rogo autem, num excommunicatus nulliter, teneatur à communione fidelium abstinere, &c.* Afferit *Turrianus de cens. lib. 2. d. 20. dub. 1.* abstinendum ei propter scandalum à communione Sacramentorum in publico donec nullitas agnoscat. *Quò nam modo nullitas haec agnoscenda est? Vsq. apud Turrian. citat.* putat sufficere, nullitatem à sapientibus dignosci: sed vulgo esse hoc sapientum iudicium manifestandum, vt quis contra excommunicationem operetur. Quid si antequam nullitas publicetur, quis se publicè diuinis ingerat: Peccabit, nullam tamen iuris poenam incurret. *Turrianus.*

125. An iniuste excommunicatus publicas fidelium orationes participet? Minimè; quia cum iudex procedit iuxta allegata & probata, eius sententia habet vim saltem in actionibus externis; non tamen orationibus generalibus priuatur, à quibus excommunicari excluduntur; quia non est credendum Ecclesiam hoc velle.

126. Tenetur ne iudici obedire? In publico tenetur, in occulto non; quia innocens. *Suarez de censur. disp. 4. sect. 7. Suar. num. 14.*

127. Incurrit ne irregularitatem in publico celebrans? Putat *Vasquez excomm. dub. 21. num. 13.* incurrere; quia violat Vasq. *præceptum, cui in publico tenetur obedire. At suarius citat. Suar. num. 2. contrarium docet; quia hic re vera excommunicatus non est, & hic non est perfectus inobedientiæ actus. Admitto tamen quod Turrianus aduertit, hunc vt violatorem censuræ puniendum, & habendum irregularem. Turr.*

128. Communicans ne cum huiusmodi iniuste, aut inualide excommunicato incurret minorem excommunicationem? Afferit *Præpositus non incurrere; sed limitat Vasquez apud Turrianum, quando communicatio fieret in occulto, secus autem in publico. Gordonus tom. 1. lib. 7. quæst. 6. cap. 3. num. 11. Gord. legendus. Præp. Vasq.*

129. Excommunicantur Clerici, & Religiosi incumbentes studio legum, aut Medicinæ in scholis publicis: rogo, an illigen- §. 6. tur excommunicatione habentes in domibus priuatim Magi- De ali- quibus strum, qui eos hæc facultates edoceat? Afferit *Suarius de excom- quibus censur. disp. 23. sect. 3. num. 19. sed alij probabiliter abne- munita- garunt. tionibus*

130. In c. inhibemus, de hæret. in 6. decernitur ferenda in parti- excommunicatio contra hæreticos disputantes cum hæreticis de re- ulari. bus fidei: quosnam comprehendit? Omnes illos, qui nec Clerici Suar. sunt, nec Religiosi, secundum *Sanctium sum. tom. 1. lib. 2. c. 6. Sanch. Et Hurtado de Mendoza tom. 1. d. 74. sect. 3. §. 24. etiam com- Hurt. prehendantur Religiosi conuersi, vel donati.*

131. Quanam communicatione priuat Ecclesia excommu- §. 7. nicatum? an merè interna? Minimè merè interna priuat, quæ De ex- est per fidem ac charitatem: *Laymanus.* Ecclesia igitur per commu- communicationem, vt vidimus, priuat hominem com- nicatio- munitibus suffragiis, vsu Sacramentorum, & fidelium con- ne va- uictu. ria.

132. Afferuisti excommunicatum licitè non suscipere Sa- Laym. cramenta, valiadè tamen suscipere, præter poenitentiam: rogo, si bona fide peccatorum Confessionem instituat, videlicet in

Laym. casu necessitatis, aut probabilis ignorantiae, obstat ne, quominus verè à peccatis absoluat? Non obstat ex Laymani placito. Sed tamen remanet excommunicatio, si Superiori est reſer- uata, vel Confessarius errans prius à peccatis, quàm à censura absoluat.

Laym. 133. Peccat ne excommunicatus, qui in Paschate non se disponit ad Sacramenta percipienda? Contra Ecclesiae præceptum delinquit, si per ipsum stat, quominus absoluat. Et eodem Laymano accipi.

Conin. 134. Percussus quis excommunicatione reſeruata, bonis sine peccata non reſeruata cum reſeruatist confitetur: an validè absoluat? Affirmat Coninch; quia excommunicatio non irritat absolutionem, nisi excommunicatus sciens vellet Sacramentum suscipere. Quid si Confessarius sciens peccata habet annexam excommunicationem, ex malitia absoluat? Non licite quidem, sed validè absolvere Coninch. affirmat.

Laym. 135. Excommunicatus à contumacia recessit, & per ipsum non stat quominus absoluat: fructus ne interim Beneficij percipit? Percipere cum Laymano sentio, licet officium non præstet; quia non potest: sicuti beneficiarius infirmus percipit fructus, esto culpà suà causam præbuerit infirmitati.

Laym. 136. Excommunicatus toleratis negari ne debet sepultura Ecclesiastica? Præcipuè ob censuram haud negandam docet Laymanus. Sin verò constet, vel præsumi possit eos, in peccato mortali decessisse, v.g. in hæresi, sepeliri in loco sacro non debent; si tamen sepeliantur, locus sacer non violatur.

Suar. 137. Dixisti excommunicatum mortaliter peccare contra annuam Confessionis, & Eucharistia recipiendæ Ecclesiasticum præceptum, si negligens sit in absolutione procuranda: delinquit ne etiam grauitè sacrum non audiendo. Non; quia (vt Suarius ait) illud præceptum non est tam æqualis ponderis, vt obliget ad tam remotam dispositionem vt præceptum Confessionis & Communionis annuæ obligat.

Henriq. 138. Est ne valida acceptatio Beneficij facta ab excommunicato? Validam iudicat Henriquez si tempore electionis, & collationis non erat excommunicatus; quia iura solum electionem, & collationem irritant, quæ non sunt in odiosa materia amplianda. Quid si tempore electionis, & præsentationis erat excommunicatus, sed ante acceptationem est absoluit? Non est ita certum, sed cum Henriquez affirmarim validam electionem.

139. Si Confessarius absoluendæ facultate præditus, oblitus sit aliquem ab excommunicatione, aliàve censura absolueret potest

Examen II. De Excommunicatione. 505

Potest ne absenti absolutionem dare? Affirmo cum Layman Laym.
posse, si hominem non valet adire; quia non eadem ratio
de Sacramentali absolutione ob proximam actualem doloris
materiam.

140. Potest ne absolutio ab excommunicatione dari etiam
inuito, & nondum emendato? Saltem validè dari posse cum
Laym. iudico, nisi qui absolutioni reluctatur, persistat in cri-
mine, cui excommunicatio ipso iure continuo annexa est. Laym.

141. Dixisti foemnam cogentes ad Religionem, aut eam à
Religione retrahente excommunicatione vulnerari: quidnam
est cogere? Idem est ac per vim, & metum grauem iniuste in-
ducere. Quare qui metu leui coëgit, excommunicationem
non incurrit, neque qui iuste incussit merum, aut precibus
importunis; aut incussit merum priuationis alicuius boni, ad
quod foemina aliàs ius non habebat. Layman. Laym.

142. Cogens foemnam ad ingrediendum Religionem, vel
ad professionem emittendam; incurrit ne statim post coactionem
adhibitam excommunicationem? Non incurrere cum Laymano Laym.
censeo, sed post vim coactiuam requiri actualem ingressum,
aut professionis emissionem.

143. Reges ne, & Imperatores ligantur excommunicatione
foemnam ad Religionis ingressum cogendo, aut aliquam actio-
nem veritam prestando, v. g. consilium, auxilium, vel fauorem
coactiuam prebendo? Iuxta probabilem nonnullorum senten-
tiam minimè; quia quando Summus Pontifex hos ligare in-
tendit, solet exprimere. Incurrit ne excommunicationem illam
virum ad Religionem cogens? Minimè; quia Tridentinum so-
lum de cogentibus foeminas loquitur.

144. Paruitas ne materia excusat ab excommunicatione?
Excusat, v. g. si quis transiens Monialem alloquatur. Sicut ex-
cusat à reſeruacione casus, si quid exiguum furatus sim in
Ecclesia; excommunicatio etenim maior in mortalem cul-
pam contorquetur.

145. Quis fuit Bullæ vigore ab excommunicatione sine par-
tis satisfactione absolutus: est ne absolutio valida? Ita planè, sed
tenetur postmodum satisfacere. Non potest in totum. Satisfa-
ciat in partem. Non potest satisfacere ante absolutionem, vel
post illam sine graui vel fama, vel honorum iactura. Potest lici-
tè absolui, modò creditor æquale malum non patiatur. Sic
Henriquez. Addo ex eodem in his, & eiusmodi casibus, in Henriq.
quibus non potest pœnitens satisfacere, non sufficere, vt det
cautionem iuratoriam, sed debere dare pignoratitiam, si pos-
sit, vel saltem fideiussoriam.

Suar. 146. *Iam scio excommunicatum esse Beneficij incapacem, an sit capax Pensionis? Cum Suario & Vasquez aliquando negabam omnino eum capacem. At nunc cum Auila capacem Pensionis, quæcunque illa sit, probabiliter affirmo, validumque consignationem excommunicato factam.*

Vasq. 147. *Incidit Beneficiarius in excommunicationem: non ante sententiam fructibus Beneficij priuetur? Minimè, & consequenter nihil tenetur restituere, quæcunque sit Beneficium, modò opera, seu officia, & onera Beneficij exequantur, uti Vasquez aduertit.*

Auila. 148. *Quis ob legitimum impedimentum (unde cunque illud oriatur) non potest pro absolutione ab excommunicatione nisi per procuratorem, seu epistolam Pontificem adire: potest ne ab Episcopo absolui? Potest, imò neque tunc est necessarium recurrere ad Legatum, vel Nuncium Papæ. Quia (uti Auila adnotat) sublata per iustum impedimentum reſeruatione Episcopus uti proprius pastor absoluit.*

Conin. 149. *Est ne probabile ministrantem Sacramenta Baptismi, Pœnitentia, &c. cum Minori excommunicatione nec venialiter peccare? Licet Coninch. affirmet venialiter delinquere, cum Henriq. & Filliucio contrarium posse aliquo in casu defendi assero: v.g. Si repenti accedat baptizandus, aut pœnitens, nec possit Sacerdos sine scandalo recedere.*

§. 8. De Percussione Clerici. Laym. 150. *Num teneamur vitare semper publicè & notoriè Clerici percussorem? Non tenemur, nisi percussio sit eiusmodi, ut nullo modo celari, & excusari possit, quod vix potest constare ante iudicis sententiam. Nam (uti Laymanus adnotat) constare debet, quod percussio Clerici notoriè facta sit, atque ita malitiosè, ut nulla probabili ratione à peccato mortali, & annexa censura Canonis excusari queat.*

Suar. 151. *Percutiens Clericum, qui non habet Beneficium, neque Concilij Tridentini requisita, incurrit ne in excommunicationem? Non incurrit Suarius docet; sed cum Molina incurrit affirmo; quia hic Clericus amittit priuilegium fori, non autem Canonis.*

Suar. 152. *Seipsum Clericus voluntariè percutit: incurrit ne Canonis excommunicationem? Incurrere censeo cum Suario; sed cum Turriano probabile affirmo non incurrit; quia Canon ille si quis suadente, videtur de persona distincta loqui.*

153. *An possit, qui Clericum percussit, vel Monachum, satisfaciendo percusso ab excommunicatione absolui? Possit asseruerim; nam licet alij probabiliter sentiant, totam Ecclesiam, vel Monasterium, accipientem iniuriam accepturam*

ram etiam Specialem satisfactionem, iudico tamen satisfaciendo percussio cenferi percussorem parti satisfecisse; quia (vt *Auila* ait) eis est condonare, quem præcipuò tangit iniuria. *Auil.*

154. Dixisti, Episcopum ab excommunicatione absoluerè, quando percussio enormis, aut mediocris non est: rogo specialius aperias, quandoenam enormis, aut mediocris sit censenda percussio? Etiam si facta sit in loco publico, non propterea continuò censenda enormis, aut mediocris; sed ex *Reginaldi* sententia duo debent concurrere, cum vt notabilis sit iniuria, tum vt considerabile pariat scandalum. *Regin.*

155. Num impubes & pueri possint ab huiusmodi excommunicatione excusari? Possunt sæpe; quia illorum percussio regulariter non reputatur grauiter iniuriosa.

156. Incurrit ne excommunicationem percutiens Militem Religiosum *S. Ioannis, Alcantara, Calatraua, &c.* Incurrit etiam si nouitius sit; quia hi gaudent Canonis priuilegio.

157. Percutit quis Clericum carentem requiritis à Tridentino pro priuilegio fori gaudendo incurrit ne? Probabile putat *Suar.* *Suar.* d. 21. sect. 1. n. 11. non incurrere; quia facilius amittitur priuilegium Canonis, quàm fori; cum hoc à iure diuino, illud autem ab humano procedat.

158. An incurrat Clericus se ipsum percutiens? Non; quia Canon manifestè loquitur de percutiente personaliter distincto: & in odiosis non fit extensio. At *Molina de Iust.* *Molin.* tom. 4. tract. 3. d. 51. contrarium asseruit, cum propter iniuriam, quæ statui Clericali infertur; tum quia plus homicida est, qui se ipsum quàm qui alium necat, *Can. si non licet.* 23. 7. 5.

159. Plures quis Clericos vno ictu percutit: an plurimum excommunicationum reus? Vnus tantum. Si autem plures successiue percutiat? Plures incurrit; quia illæ percussiones licet vnico, & continuato tempore mensurentur, sunt tamen plures ratione obiecti, & termini ad quem.

160. Percutit quis Religiosum tonsura initiatum, scio ex multorum sententia duplici excommunicatione illigari; quia violat reuerentiam duplici ex capite illi debitam, Clericatus & Monachatus: rogo autem, si percutias Clericum ad plures Ordines promotum, incurres ne plures censuras? Non; quia omnes Ordines, vt spectantes ad vnum statum Clericalem, vnâ exigunt reuerentiam. *Suar.* *Suar.* d. 5. sect. 3. n. 15.

161. Scio censuram hanc Papa reservatam, si sit enormis; si grauis, Episcopo; quandoenam enormis reputanda? Si est publica,

Aula.

Hurtad.

publica, notabilis, & magnum gignit scandalum. *Quando pu-
blica erit? Quando in oppido decem, aut duodecim: in magna
ciuitate pluribus fuerit manifesta. Aula pari. 2. c. p. 6. d. 1.
num. 4. Notat Hurtado d. 1. diffie. 3. n. 10. huiusmodi per-
cussorem vitari non debere, nisi certitudo moralis de delicti
notorietate adsit.*

EXAMEN III.

Circa materiam de Suspensionis Censura.

CAPVT PRIMVM.

*Suspensio quid, & quotuplex: eius species
principales.*

1. *Vidnam est Suspensio? Ecclesiastica censura, qua
Clericus vsu Officij, aut Beneficij Ecclesiastici
priuatur. Est enim Ecclesiastica poena, qua ita
quis ordinis actus exercere prohibetur, vt si
contra faciat, irregularitatem incurrat.*
2. *Quotuplex Suspensio? Quintuplex est 1. Si materiae ratio
habeatur, alia est ab officio, alia à Beneficio. 2. Si causa, ob
quam fertur, alia in vindictam criminis, alia fertur in contu-
maciam. 3. Si spectetur eius efficacia, alia suspendit in totum
ab Officio & Beneficio, alia in parte ab altero illorum; alia ab
Officio in totum, vel Beneficio, alia in parte tantum, vt ab
Officio Ordinis, non iurisdictionis. 4. Si consideretur eius
duratio, alia indefinita est, alia terminata, alia perpetua posi-
tiuè. 5. Si eius cessatio attendatur, alia solo temporis lapsu
cessat, alia per exercitium vel omissionem alicuius actionis,
vel omissionem eiusdem, alia per solam absolutionem.*
3. *Quid comprehendit suspensio lata simpliciter? Ab officio
& Beneficio suspensionem, nisi ex circumstantibus verbis ali-
qua restrictio colligatur.*
4. *Indica suspensionis, & depositionis differentiam? Suspen-
sio quidem iure ordinario remissibilis est, depositio mini-
mè. Suspensio si sit ab Officio, vel Beneficio nec munere
nec Beneficio priuat; at depositio ipso priuat munere, & Be-
neficio.*
5. *Ad suspensionis species principales explicandum ac-
cedat.*

ade. Exprime primam speciem, qua est suspensio ab officio. Suspensio ab officio priuat omni vsu spiritualis potestatis ab aliquem spiritualem actum exercendum, siue sit ordinis, siue iurisdictionis, siue alicuius Ecclesiasticæ administrationis.

6. Extendit ne se ad omnia loca inibi, donec ab habente potestatem auferatur? Extendit se ad omnia loca, durat autem donec auferatur si sit suspensio absoluta: si verò sit ad certum terminum, eo transacto, ipa quoque suspensio cessat. *ipsa*

7. Includit ne suspensio hac à Beneficio suspensionem? Minimè; quia per hanc illæ tantum actiones impediuntur, quæ ad ministerium aliquod Ecclesiasticum pertinent.

8. Suspensus quis est ab ordine. Suspensum omni ordinis vsu priuatum puta, non autem iurisdictione, nisi quoad eius actus, qui cum ordine connexi sunt, v.g. absolutio in pœnitentiali foro.

9. Suspensus est ab ordine determinato. Solùm suspensum habet ab illius exercitio, sicut suspensio ab ordine Pontificali suspendit tantum ab vsu & actibus, qui Pontificali ordinis proprij sunt; suspensio à collatione ordinum vnum tantum actum Pontificali ordinis prohibet, qui scilicet est ordinis collatio.

10. Suspenditur à iurisdictione. Ab omni spirituali iurisdictione suspensum existima, non autem ab omnibus iis ordinum actibus, qui iurisdictionem non requirunt.

11. Suspenditur à iurisdictione. A Missa & Horis Canonice in Choro recitandis tanquam à Clericis priuatum reor, non tanquam à laicis audientibus illa, iisque interuentibus. Hinc tres Regulas ad suspensionis effectus dignoscendos tradiderim. Prima sit, suspensionem ab inferiori ordine Superioris exercitium, qui cum eo necessariò connexus fuerit, etiam prohibere. Secunda suspensionem ab ordine Superiori inferiorem non repellere. Tertia suspensionem ab actu determinato ab aliis haud necessariò connexis non suspendere. *inferioris exercitium non prohibere.* *à diuinis officijs*

12. Exprime secundam speciem principalem suspensionis, qua est à Beneficio. Suspensio à Beneficio priuatio est vsus iuris ad temporarium emolumentum percipiendum. Vnde non vsu & potestate; sed legitimo tantum vsu priuat, nec obligationem aufert officium exercendi. Si suspensus vnum tantum habeat Beneficium, ab eo tantum suspensus erit, si plura.

§ 10 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
à pluribus, etiam à Pensionibus, quæ spirituali titulo tribuuntur.

13. *Quidnam per fructus temporales intelligitur?* Omnes redditus, qui ratione Beneficij percipiuntur; etiam quotidianæ distributiones; non autem aliæ voluntariè à fidelibus propter opera personalia tributæ. Priuat etiam iis, quæ ad percipiendos, vel augendos fructus ordinantur, v. g. Beneficij locationes, venditiones fructuum, & ipsa Beneficij administratio.

14. *De huius extensione, & duratione quid?* Suspendio hæc ad omnia loca se extendit, in quibus beneficia existunt; & si simpliciter lata sit, semper durat, donec per absolutionem auferatur.

15. *Priuat ne omnibus fructibus percipiendis?* Minimè, sed iis tantum, qui à tempore, quò suspendio lata est, percipiendi erant. *Suspendio fit solum ex Beneficij parte.* Vno, vel quibusdam tantum Beneficiis priuat, vel etiam tantum parte aliqua fructuum.

16. *Alendus ne suspendus à beneficio fructibus eiusdem?* Si pro contumacia lata sit suspendio, alendus non est; si pro pœna, potest alii, quantum ad commodam satis sit sustentationem.

17. *Impedit ne suspendio à Beneficio nouam Beneficij collationem?* Si lata sit simpliciter, impedit, non autem quæ esset limitata, hoc est, à Beneficiis, quæ obtineret.

CAPVT II.

De causis suspensionis.

18. **C**edo causam subiectiuam suspensionis. Tantum est persona Clerici, siue sit priuata, vt simplex Sacerdos, &c. siue publica, vt Episcopus, & Cardinalis: siue singularis, siue vniuersalis, vt communitas, & Capitulum.

19. *Causa dispositiua quanam?* Si suspendio fertur ratione Censuræ, debet esse culpa aliqua grauis, vel leuis pro suspensionis qualitate; si verò in vindictam, potest ferri sine culpa suspensi, sed non sine causa.

20. *Causam formalem aperi.* In suspensione iuris exiguntur tantum legis verba, quibus sufficienter significetur, ealem pœnam ipso facto incurendam imponi. In suspensione auctem ab homine tum propria admonitio, tum verba determinata

nata, quæ suspensionis speciem significant, tum denique denunciatio eius requiritur.

21. *Causam auferentem assigna.* Quando suspensio lata est ad tempus determinatum, solo temporis lapsu tollitur. Quando in perpetuum, vel dispensatione, vel absolutione opus est. Porro si de ordinaria potestate sit sermo, ab auctoritate tantum Canonis potest auferri. *Quid si lata sit ob contumaciam?* Si à iure, tunc non reseruata à quolibet ordinario absoluitur: reseruata tantum ab auctore, vel Superiore eius, si ab homine, eodem modo tantum auctor, vel Superior absoluit.

22. *Formam absolutionis describo.* Illa potest usurpari: *Ego te absoluo à vinculo suspensionis, quam incurristi ob talem causam, & restituo te executioni tuorum Ordinum, vel Beneficiorum, vel Officiorum, &c. in nomine Patris, &c.*

CAPUT III.

De suspensi peccatis, & irregularitatis contractione.

23. *Suspensi obligationes edisserere.* Si suspensus ab officio factum aliquem Ecclesiastici officij exerceat, mortaliter peccat ex genere suo. Item mortaliter peccat suspensus à Beneficio, si notabile aliquid ex Beneficij fructibus capiat, vel actionem aliquam ad illius administrationem pertinentem exerceat. Ex occultis actionibus prohibitis (non solum ex publicis) incurrit suspensionem.

24. *An validi actus ordinis, quos suspensus exercet?* Semper validi sunt, si iurisdictionem non requirant, siue sit occultus, siue publicus: si verò sint actus solius iurisdictionis, in occulto suspensio validi, in denunciato irriti sunt.

25. *Quid si suspensus ab officio sese in actibus ordinis, ante absolutionem exerceat?* Irregularitatem incurrit, etiam si Minorum ordinum actus sint, modò solemniter fiant. Nec refert, an actus competant ordini iure diuino, vel humano.

26. *Si suspensus Pontificalibus, actus Episcopi proprios exerceat?* Irregularitatem contrahit, siue cum Pontificali apparatu, siue absque illo eos exerceat.

27. *Ita ne qui suspensionem in actibus iurisdictionis violat?*

312 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
lat? Minimè; nam præter culpam, alia ei pœna infligenda
non est.

28. *Suspensus quis est ab Ecclesia ingressu.* Si celebret in
ca, etiamsi potius interdicti quædam species sit, sit irregu-
laris, siue consecrata, siue tantum sit Ecclesia benedi-
dicta.

29. *Ob delictum aliquod quis in ipsa ordinatione commisso*
suspensionem incurrit. Etiam si ordinem illum in ipsa ordi-
natione ministret, ex probabiliore sententia irregularitatem
non incurrit.

30. *Incurrit ne illam, qui suspensionem etiam in puram pœ-*
nam infligendam violat? Incurrere assero cum Filliucio.

CAPVT IV.

De omnibus suspensionibus in particulari.

S. I. 31. **C**atalogum omnium suspensionum effinge, gratia mo-
Suspensiones in **C**moris. Profectò & contra Episcopos, & contra Ca-
siones in particu- pitula, & contra Religiosos, & contra Clericos plures Cen-
lari contra suræ contorquentur, numero quidem quinque super septua-
tra Episcopos. ginta.

32. *Contra Episcopos quotnam? Viginti & quatuor.* 1. Con-
tra conferentes Ordines simoniacè. 2. Contra conferentes lu-
suspensionem sumpso propter malam promotionem. 3. Contra ordinantes
Religiosum non professum. 4. Contra ordinantes accepto iu-
ramento, quod non molestabuntur super eorum provisione.
5. Contra ordinantes Monachum sine licentia Abbatis. 6.
Contra ^{non} promulgantes Concilium provinciale toti diocesi.
7. Contra intromittentes se in causis spectantibus ad Episco-
porum electionem. 8. Contra submittentés laicis bona Ec-
clesiarum sine debito consensu. 9. Contra occupantes bona va-
cantium pertinentium ad eorum provisionem. 10. Contra
ingredientes Monasteria Monialium sine necessitate. 11.
Contra non visitantes limina Apostolorum tempore præscri-
pto in Sixti V. constitutione. 12. Contra publicantes populo
simoniacè *aut grati* indicem casuum. 13. Contra non facientes comburi libros
Talmud. 14. Contra negligentes procedere aduersus Simo-
niacos. 15. Contra relaxantes incendiariis pœnam in iure
expressam. 16. Contra concubinos à Synodo admonitos,
& non se emendantés. 17. Contra promotos à Sede Apolto-
lica, sine literis authenticis eiusdem. 18. Contra non seruantes

Examen III. De Suspensione. § 13

Extrau. 2. de electione, quoad perceptionem fructuum primi, vel secundi anni. 19. Contra delinquentes aduersum Clericorum immunitatem. 20. Contra abutentes munere Inquisitorum in causa fidei. 2. Contra fouentes vsuras, locando suas domos. 22. Contra admittentes resignationes aduersus formam praescriptam in constitutione, Quanta. 23. Contra alienantes bona Ecclesiae ultra biennium. 24. Contra male vtentes delegata potestate, in causa alienationis.

33. Quotnam contra Capitula? Quatuor reperio. 1. Si dilapident bona relicta, vel obuentionia tempore vacationis. 2. Si recipiant Praelatos promotos in Curia, absque litteris Papae. 3. Si perant in receptione ad Religionem, aut post illam, pastus, prandia. 4. Si non seruent contenta in constitutione, Quanta Pij V.

34. Aduersum Religiosos quotnam suspensiones collegisti Nouem. 1. Contra Apostatas, in apostasia ordines recipientes. 2. Contra recipientes ad professionem ante probationis annum. 3. Contra Superiores concedentes redditus Ecclesiarum alicui ad vitam. 4. Contra vsurpantes decimas sibi non conuenientes. 5. Contra non vtentes habitu, & vestitu, modo ipsis praescripto. 6. Contra Superiores, ad quos occasione excessuum suorum aliquid peruenerit. 7. Contra introducentes mulieres in Monasteria. 8. Contra non professos recipientes ordines sacros. 9. Contra non facientes conscientiam poenitentibus de soluendis decimis.

35. Aduersum denique Clericos quotnam suspensiones? Tringinta & octo adnumerabo. 1. Contra disputantes de Conceptione B. Virginis. 2. Contra prouocantes ad duellum, vel acceptantes. 3. Contra Simoniacos. 4. Contra publicos concubinos. 5. Contra Sodomiam exercentes. 6. Contra publicos peccatores. 7. Contra raptos, vel praebentes auxilium raptui. 8. Contra iurantes de tenendo schismate. 9. Contra occupantes bona, census, &c. Ecclesiae, Beneficij vel alterius pij loci. 10. Contra conseruatores se intromittentes in aliis quam de manifestis iniuriis. 11. Contra facientes in iudicio per se aliquid contra iustitiam, vel conscientiam in grauumen partis. 12. Contra conferentes Beneficia eorum, qui seruiunt in Curia, vel eadem recipientes. 13. Contra inferiores Episcopis non seruantes in uisitatione constitutionem Innocentij IV. 14. Contra vtentes Ordine in loco interdicto, prater modum iure concessum. 15. Contra tradentes sepulturae publicos vsurarios. 16. Contra Parochos non prohibentes

§. 2.
Contra
Capitula.

§. 3.
Contra
Regulares.

§. 4.
Contra
Clericos.

matrimo

514 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
 matrimonia clandestina, vel contra interdictum Ecclesiae
 operantes. 17. Contra alienis debitis grauantibus Ecclesias
 sibi commissas. 18. Contra electores Episcoporum non praesentantes electionem electo infra octo dies. 19. Contra eligentes indignum ad Episcopatum, vel Curatum. 20. Contra consentientes electioni, per abusum secularis potestatis. 21. Contra postulantes in Praelatum Cathedralis eos, qui prohibentur. 22. Contra compromissarios eligentes indignum. 23. Contra occupantes bona Praelati defuncti. 24. Contra abutentes vestibus contra iuris statuta. 25. Contra Parochos iungentes sponso alterius Parochiae sine licentia. 26. Contra celebrantes coram excommunicato, vel interdicto. 27. Contra recipientes ordines ab eo, qui Episcopatum renunciauit. 28. Contra recipientes ordines ab alieno sine proprii licentia. 29. Contra recipientes à proprio in aliena diocesi sine licentia. 30. Contra recipientes ab excommunicato, vel suspenso. 31. Contra recipientes ante legitimam aetatem. 32. Contra recipientes extra tempora sine dispensatione. 33. Contra recipientes, non seruatis interstitiis. 34. Contra ordinatos falso titulo. 35. Contra promotos per saltum. 36. Contra recipientes ordines post matrimonium ratum, etiam non consummatum. 37. Contra recipientes ordines, si sint excommunicati, suspensi, vel interdicti. 38. Contra recipientes ordines cum literis Capituli Sede vacante infra annum.

CAPVT V.

*Praxis circa materiam de Suspensione ex Societate
 IESV Auctoribus.*

§. I.
 De suspensionis pluribus modis.
 Sanch.

36. **S**uspensus ab officio, censetur ne fructibus beneficii praesuari? Minime, potest enim illos percipere temporalem beneficii administrationem gerendo, promptus, quidem, quantum ei conceditur officio satisfacere, Horas Canonicas recitando, & ad alia Ecclesiastica munia vicarium substituendo. *Sanchez de Matrim. lib. 2. d. 51. num. 13.* sententiam hanc veram existimans, etiam si suspensio ab officio sit perpetua.

Auila

37. *Potest ne suspenso ab officio nouum beneficium validè ac licite conferri? Validè negat Auila p. 3. d. 2. dub. 10. licite negat*

negat Coninch d. 1. §. dub. 2. n. 7. At alij validè & licitè confer- Conin-
ri posse asseruerunt.

38. *Suspensio autem à beneficio quid?* Docet Coninch d. 1. §. Coniu-
dub. 2. num. 14. collationem noui beneficij factam suspensio à
beneficio ex Clem. 2. de vita & bon. Cleric. non esse ipso facto
irritam, sed irritandam. At Auila p. 3. c. 6. d. 6. dub. 1. concl. 1. Auila,
asserit suspensum à beneficio, si præstet officium, omnes fru-
ctus, & distributiones lucrari.

39. *Suspensus ab Ordine Superiori, censetur ne ab inferiori*
suspensum? Non; quia qui prohibet maius, non intendit minus
prohibere. An suspensus à minori, indirectè ad maiorem etiam
exorcendo suspensus censeatur? Suarius d. 26. sect. 4. num. 8. Suar.
probabile censet, non omnes actus superioris Ordinis per
suspensionem superioris impediri; sed illos solum, qui exer-
citiu includunt inferioris suspensi. v. g. suspensus à Diaco-
nato non potest celebrare, quia debet Euangelium legere,
quod est actus Diaconi; potest autem Confessiones audire,
baptizare, &c.

40. *Suspensus quis est ab Ordine Episcopali?* Eos tantum
Ordinis actus exorcere prohibetur, qui Episcopi proprij sunt,
& Sacerdoti de iure ordinario non possunt competere. Su-
spensus est ab usu Pontificalium. Solummodo prohibetur uti
baculo, & pallio; per accidens verò, & consequenter illorum
actuum exercitio, qui sine baculo & pallio exerceri non de-
bent: v. g. ordinatio, confirmatio, consecratio Ecclesiæ, alta-
ris, aut virginis. Minimè verò celebrare sine Pontificalibus,
Confessiones audire, forensam iurisdictionem exercere. Lay- Laym-
man lib. 1. tract. 5. p. 3. c. 1. n. 6. *Suspensus est tantum à minorum*
Ordinum collatione. Haud censetur suspensus à collatione
maiorum. *Suspenditur ab officio confirmandi.* Non ideo cense- Laym-
tur suspensus à consecrando, vel ordinando ex Laymani sen-
tentia; quia quamuis hæc illo maiora, non tamen connexa.

Suspensus quis est ab administratione Sacramentorum: creditur
ne suspensus à celebrando? Minimè; quia celebratio Missæ non
allolet sub ministerio Sacramentorum comprehendendi. Præpo- Præp-
situs in 3. p. q. 3. dub. 2. n. 18.

41. *An suspensio disiunctiua ab Officio, vel beneficio teneat*
Non tenere respondet Henriquez lib. 3. c. 22. n. 4. quia non est Henric-
maior ratio, reum ab vno potius, quam ab alio manere su-
spensum. At Gaspar Hurtado de susp. diff. 4. n. 1. teneri affir- Hurt-
mat; quia Confessarius potest imponere ad pœnitentiam hoc,
vel illud: & iudex damnare aliquem aut verbera subire, aut
certam pecuniam soluere.

42. Num suspensio lata sub hac forma: sit suspensus, sit valida, & à quo suspendat? Valida est, & ab officio, & beneficio suspendit; quemadmodum cum dicitur, sit excommunicatus, de excommunicatione maiori intelligitur. *Gordonus tom. 2. lib. 7. q. 14. c. 2. n. 7.* legendus.

Gord. §. 2. 43. Scio suspensum ab Ordine, si Ordinem exerceat, fieri irregularem: quoniam, quaso, piaculo? Si est materia grauis peccat mortaliter; & si est actus Ordinis irregularitatem incurrit. Porro *Suario auctore d. 26. sect. 2. num. 6.* quoniam suspensus excusatur à culpa, etiam ab incurrenda irregularitate excusatur.

44. Episcopus ne suspensus à Pontificalibus, sit irregularis, in Pontificalibus celebrans? Non; quia non est suspensus à substantia celebrationis, sed solum quoad solemnitatem accidentalem. *Auila p. 7. d. 9. sect. 2. dub. 2*

Auila. 45. Suspenditur quis ab officio concionandi, concionatur solemniter; incurrit ne irregularitatem? Non; quia concionari non est per se actus Ordinis. *Tannerus tom. 4. d. 6. q. 10. dub. 7. num. 137.* De Clerico suspeso ab officiis diuinis, illis assistat tanquam laicus, eandem esse rationem asserit *Filliucius tom. 1. tract. 17. c. 2. n. 33.*

Filliuc. 46. Num acta suspensi valida sint? Actus iurisdictionis sunt inualidi nisi sint occulti in quo casu supplet Ecclesia defectum. Si non est denunciatus, inuitatus ab aliis, valide, & licite iurisdictionem exercet. *Suario d. 26. sect. 2. n. 2.* Actus autem Ordinis sunt validi etiam in denunciato, præter absolutionem sacramentalem, quia est etiam actus iurisdictionis: quam si non est toleratus, inualidè exercet; toleratus autem valide absoluit.

Suar. §. 3. 47. Quænam in casibus præterea index Ecclesiasticus sit De suspensio aperi. 1. Si ferat sententiam excommunicationis non præmissa trina admonitione, coram idoneis testibus. 2. Si sententiam excommunicationis, interdictive ferat, non expressa causa, ob quam fertur. 3. Si contra conscientiam, vel iustitiam in iudicio aliquid faciat per gratiam, vel fortes in grauumen partis alterius; & est suspensus per annum. *Sic Busæus.*

Busæ. 48. Potest ne iudex, vel Episcopus, qui tulit suspensionis censuram, ex iusta causa illam suspendere ad tempus? Potest, & concedere celebranti, vt tunc temporis non incurrat irregularitatem; quia censura non ligat vltra iudicis intentionem.

49. Quidnam faciendum de fructibus suspensi à Beneficio? Conuertendi in Ecclesiæ vtilitatem (detractis iis, qui substi-

tato ac
tempo
ricis, q
50.
reciper
sionem
51
nondur
munic
iis in
non p
52
tus, v
actis
muni
53
sum a
aut n
54
suspe
exter
eum,
cio n
5
Solu
teret
ridi
sign
per
Say
5
tem
haf
us.
Mi
ten
ob

turo ad inferiendum traduntur) distributiones verò pro eo tempore, quo Clericus eas non lucratur, aliis tradendæ Clericis, qui diuinis officiis interfunt. Sic *Molina*.

Molin.

50. *Iniuste quis ab officio suspenditur, potest ne distributiones recipere?* Posse existimo cum *Auila*, saltem si ante suspensionem chorum consueuerat frequentare.

Auila.

51. *Petens Sacramentum à Sacerdote suspendo ab officio, sed nondum denunciato, peccat?* Minimè; quia cooperans, & communicans cum suspendo tolerato, seu nondum denunciato iis in actibus iurisdictionis, & officij, à quibus est suspendus non peccat mortaliter *Auila* auctore.

Auila.

52. *Acta ne per suspendum, qui non est nominatim denunciatus, valida sunt?* Valida *Palao* asserit. Secus dicendum de actis nominatim denunciati, nisi titulus coloratus, aut communis error adesset.

Pal.

53. *Quid absolute suspendus?* Ex *Sanctio* respondet suspendum absolute intelligi ab officio ordinum, & Beneficio, non autem ab auditione diuinorum, aut sepultura.

Sanch.

54. *Quandouam quis proprie suspendus non est?* Asserit *Saa* suspendum per non habentem iurisdictionem Ecclesiasticam exteriori non esse proprie suspendum, sed prohibitum; item eum, qui solo verbo suspenditur, non scripto; vel qui ab officio non proprie Ecclesiastico.

Saa.

55. *Suspendum me esse ab ingressu Ecclesie, quid significat?* Solum prohiberi in Ecclesia celebrare, & diuinis officiis interesse. Vnde potes in ea orare, & Sacramenta recipere, & iurisdictionem exercere, & sepeliri decedens cum penitentia signis, & extra celebrare, scilicet in loco non designato per Episcopum in perpetuum ad celebrandum. *Saa* sic ex *Sayro*.

Saa.

56. *Num suspensionis sententia, eiusque effectus per sequentem appellationem suspendatur?* Minimè; quia censura Ecclesiastica trahit secum executionem, vt dicitur in cap. *Pastoralis*. *Saa*.

Saa.

57. *Certus sum, me non peccasse: incido ne in suspensionem?* Minimè; quia nunquam imponitur ab homine sine culpa saltem veniali; nec à iure aut ab homine ob contumaciam, nisi ob mortalem, *Emanuele Saa* auctore.

Saa.

Circa materiam de Censura Interdicti.

C A P V T P R I M V M.

*De Interdicti essentia, divisione, causis,
& relaxatione.*

1. *Vid est Interdictum?* Ecclesiastica Censura privans vsu quarundam diuinarum rerum, quatenus fidelibus is vsus communis est.
2. *Quotuplex sit?* Triplex, Locale, Personale & Mixtum, siue vtrumque simul, hoc est cum interdicitur locus, cum interdicitur persona, & cum tam locus quam persona interdicitur. Porro interdictum locale, ac Personale tum generale, tum speciale esse potest.
3. *Interdictum locale fusiùs exprime.* Ciuitate aliqua interdicta, etiam suburbia & continentia aedificia debent intelligi. Et si generale sit, etiam Ecclesia exempta à iurisdictione eius qui interdictum tulit, interdicta censetur, scilicet Ecclesiae totius mentis templo omni accommodante in supplicium delinquentium. Si autem speciale, Capellas omnes eiusdem Ecclesiae, & contiguum coemeterium comprehendit.
4. *Personalis interdicti propria aperi.* Si generale sit, singulae personae quae communitatis illius, in quam fertur, partes sunt, interdictae manent. Interdicto populo, etiam habitantes in suburbiiis, si populi partes sint, interdicti intelliguntur. Interdicta familia Principis, etiam Clerici, si qui in familia essent, sunt interdicti.
5. *Interdicto populo, Clerus non comprehenditur?* Non; nec interdicto Clero censentur interdictae Religiosae personae, quae Regulares proprie dicuntur; quia nec Clericalis status cum seculari, nec Regularis cum Ecclesiastico confundendus est, praecipue in odiosa materia. Si autem interdictum sit speciale, in eo quidam generaliter interdicti sunt, qui scilicet illius populi pars sunt, & interdicto causam non dederunt; quidam verò specialiter, qui culpabiles sunt, & interdicto causam exhibuere.

6. *De mixto quid dicendum?* Ex interdicto generali loci non necessario generale personale, nec è contra inferitur; idemque de interdicto speciali dici potest. Nec ex interdicto personali speciali non inferitur interdictum locale speciale. Contra verò interdictum locale speciale necessario personale speciale semper inferit: sicut etiam locale generale semper speciale personale comprehendit.

7. *Quinam interdicti lator?* In totam Ecclesiam à Papa, vel generali Concilio Sede vacante ferri potest. In diocesim ab Episcopo. In specialem locum aut personam Ordinarius. Porro vt in totam Ecclesiam feratur interdictum iusta causa moraliter assignari non potest. Personale in quamlibet personam ferri potest, si iurisdictio, & iusta causa concurrant.

8. *Ob quamnam culpam interdictum detorqueatur?* Personale quidem propriam supponit culpam generale grauiorem. Locale verò si generale sit, grauem culpam & aliquo modo publicam exigit, si speciale, minorem, & non ita communem.

9. *De causa auferente interdictum, de eiusdemque relaxatione differere.* Si interdictum in puram pœnam latum sit, solubile est à Superiore habente ad id facultatem, si absque limitatione latum sit; si autem sit latum cum temporis determinatione, eo elapso cessabit. Profectò si latum sit in contumaciam, siue absolute, siue cum conditione, si satisfaciatur, absolute opus est. Interdictum locale si generale sit, ciuitatis destructione non tollitur; si speciale, eodem modo; quia semper remanet solum, in quo diuina fieri prohibitum est. At personale, dissoluto populo, vel communitate, sublatum est; quia de subiectiua causa interdicti nihil remanet.

10. *Personaliter & specialiter interdictus in eo moritur.* Et si penitens moriatur, absoluendus tamen post mortem indirectè est, vt viuentes illius possint corpus sepelire.

11. *A quonam absoluendus, qui per sententiam particularem ab Homine esset interdictus?* Ab eo solo, qui tulit, vel à Superiore eius est absoluendus. *Interdictum locale est à iure.* In pœnam latum si fuerit, regulariter ad certum tempus fertur; ideo eo elapso, per se finitur. Si ante tollendum sit, non nisi per conditionem iuris, vel Superiorem tollendum est. Idem assero, si absque temporis limitatione sit latum. Si verò in contumaciam sit latum tunc si reseruatum est, à solo reseruatore, eiusque Superiore soluitur; si non est reseruatum, tunc locale à solo Episcopo loci soluitur: personale eodem modo solus ordinarius tollit Episcopus. Si verò speciale, qui-

520 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
libet potest, qui ab excommunicatione soluit nemini re-
seruata.

CAPVT II.

De Interdicti effectibus.

12. **I**nterdicti effectus recenset. Tres quidem sunt, Sacramen-
torum scilicet, Officiorum diuinorum, & Ecclesiasticarum
sepulturae priuatio.

13. *Primum effectum explana.* Primus effectus interdicti
est eorum Sacramentorum priuatio, quae iure excepta non
sunt. *Quanam autem sunt iure excepta Sacramenta?* 1. Bap-
tismus exceptus est, etiamsi solemniter conferatur. 2. Confi-
rmatio. 3. Pœnitentia iure antiquo solis ægrotantibus conce-
debatur: at nouo cap. *Alma mater* etiam sanis quibuscunque
permittitur, modo specialiter interdicti non sint, aut excom-
municati. 4. Communio per modum viatici conferri potest
iis tamen qui personaliter speciatim esset interdictus, ante
Eucharistiam satisfactionem præmittere debet, & ab inter-
dicto absolui. Porro extra mortis articulum conferri non
potest. Scio probabiliter dari posse Clericis iis, qui diuinis
officiis possunt interesse. 5. Extrema-unctio tempore inter-
dicti absolutè est prohibita: vt etiam Ordo, & Matrimo-
nium. Verùm Matrimonium sine solemnibus benedictione per-
mitti posse probabiliter defendo.

14. *Quòdnam peccatum, in materia Sacramentorum inter-
dictum violare?* Mortale crimen est, & Clerici si illud in mi-
nisterio Sacramentorum violent, sunt irregulares. Religiosi
verò & Moniales si generale interdictum non seruent, ipso
iure sunt excommunicati.

15. *De secundo interdicti effectum differere.* Secundus effectus
diuinorum officiorum priuatio est. Antiquo iure Missa sin-
gulis hebdomadis, ad Eucharistiam pro infirmis conficien-
dam, in Ecclesiis singulis permittebatur: Horæ Canonice in
Ecclesia à binis vel ternis submissa voce, ianuis clausis & ex-
communicatis exclusis, poterant recitari. Nouo autem iure
tempore interdicti localis generalis, vt in singulis diebus
Missæ celebrari possint, concessum est, & alia diuina officia
sicut prius, campanis tamen non pulsatis. Laici, qui nec ex-
communicati, nec interdicti specialiter sunt, ab officiis diui-
nis excluduntur; nisi priuilegio fruantur. Quod si locale in-
terdictum

terdictum speciale sit, tantum priuata Missa semel hebdomada, vt olim, dici poterit, si modò Ecclesia illa talis sit, vt in ea pro infirmis Eucharistia asseruetur. Personæ interdictæ siue generaliter, siue specialiter, in nullo loco celebrare, vel affluere sacro possunt, exceptis Festiuitatibus quatuor, Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis Deiparæ.

16. *Potest ne interdicti Sacerdotis Missa exaudiri?* Potest, etiamsi nominatim sit interdictus, modò ad eam faciendam cooperatio vitetur.

17. *Quam igitur diuina officia prohibentur?* Omnia illa, quæ substantialiter diuina sunt, & non nisi ab Ecclesiæ ministris exercentur. Vnde affirmo generalem confessionem, Angelicam salutationem, benedictionem mensæ, Crucis adorationem priuatam, officia recitari solita à confraternitatibus, animæ commendationem, prædicationem, purificationem mulierum post partum, & similia officia permitti tempore interdicti.

18. *Quòdnam peccatum est interdictum in diuinorum officiorum materia violare?* Mortale quidem ex genere suo in Ecclesiasticis, & laicis. Ecclesiastici autem præterea si proprium ordinis actum exercent, incurrunt irregularitatem, & electionis passiuæ priuationem.

19. *Tertium denique interdicti effectum euolue.* Tertius effectus Ecclesiasticæ sepulturæ priuatio est. Per interdictum generale loci prohibitum est, ne quis in eo loco Ecclesiasticæ sepulturæ amandetur, nisi per priuilegium à iure, vel ab homine sit exempta persona.

20. *Num Clerici eidem iuri subiacent?* Clerici, qui seruant interdictum, nec illi causam dederunt, in Ecclesiis sepeliri possunt antiquo iure, cum silentio: nouo, cum officio adhibita moderatione cap. *Alma mater.*

21. *Priuilegiatus quis est ad diuina: potest ne consequenter Ecclesiastica sepultura frui?* Non hoc ipso in sacro loco ex probabiliore sententia potest tumulari.

22. *Vbinam laici sepeliendi tempore interdicti?* In cœmeterio per Episcopum deputato, non tamen benedicto, postea quidem transferendi in Ecclesiam interdicto cessante, modò penitentes decesserint, qui culpabiles fuerant. Porro quæ dixi in generali interdicto, potiori iure in speciali procedunt.

23. *Quid si interdictum sit personale?* Si speciale, certum est eas personas sic interdictas Ecclesiastica sepultura priuatas esse. Si generale, probabile est in sacro loco eas posse sepeliri.

24. *Interdicitur ingressus Ecclesie.* Ad officia tantum divina participanda ingressum prohibendum esse reor, inter que etiam Ecclesiasticam sepulturam contineri. *Fillinius* confirmat.

25. *Quodnam peccatum est in hac materia interdictionem violare?* Ex suo genere lethale peccatum. Unde poenam excommunicationis etiam incurrit, qui aliquem in loco interdicto sepelint.

26. *De interdictionis suspensione quid?* Tribus modis suspenditur. 1. Generali privilegio, ut in Natali Domini, Pasche, Pentecoste, Assumptione Deiparæ, Festivitate Corporis Christi, & per totam octavam, Festo Conceptionis B. Virginis, & per totam octavam in Hispania. 2. Particulari privilegio suspenditur à Sede Apostolica multis Religiosis concessio. 3. Per iudicis sententiam, v. gr. Papæ, Legati à latere Episcopi, si à se ratum sit, & inferiorum etiam Prælatorum eodem modo.

CAPUT III.

De Interdictis in particulari.

27. *Quotnam in casibus interdictum locale generale à iure latum est.* Septem. 1. Si rector civitatis, ubi moritur Papa, non faciat contenta *cap. ubi periculum, de elect. in 6.* Si dominus terræ iniuriosè Episcopum percuriat, vel percussit, mandet. 3. Si Legatum vel Nuncium Apostolicum in suo impediat officio. 4. Si personæ Ecclesiæ manifestis usurariis domos concedant. Post mensem enim, in quo percussi sunt excommunicatione, ipsorum terræ sunt interdictæ. 5. Si civitas exigat gabellas à personis Ecclesiasticis de rebus ipsarum exportandis. 6. Si consentiat Cardinalis neci, vel infra mensem non puniat in eisdem delinquentes. 7. Si Episcopum iniuriosè bannierit, occiderit.

28. *Locale speciale quotnam in casibus incurritur?* Tribus. 1. Si in eo loco per vim Episcopus detineatur. 2. Si Clerici non restituerint infra dies decem funeralia Ecclesiæ, in qua de iure sepeliendus erat is, quem induxerunt ad vouendum, ut eligeret sepulturam in sua. 3. Si hæreticus scienter in Ecclesia sepeliatur.

29. *Interdictum autem personale generale quotnam in casibus incurritur?* Nouem. 1. Si vniuersitates alienigenis vltimatis

causis habitationem concedant. 2. Si concedant repressalias, vel extendant contra Clericos. 3. Si Ecclesiasticis decimas imponant, vel ab iis exigant. 4. Si resistant statutis Papæ circa Episcopatus Tolosani diuisionem. 5. Si non seruetur constitutio Ioannis XXII. circa Beneficiorum vacantium fructus. 6. Si à sententiis Papæ ad futurum Concilium appellauerint. 7. Si Capitulum in fra annum dimissorias concedat. 8. Si ab Ecclesiasticis exigant tributa. 9. Cum ob crimen Vniuersitatis interdictum locale fertur ^{grale}

30. Quoniam denique casibus interdictum personale speciale incurritur? 1. Incurritur iudex Ecclesiasticus ferens Censuram contra cap. Medicinalis. 2. Recipiens dignitatem de manu laici. 3. Usurpans de redditibus vacantis Ecclesiæ. 4. Episcopus vel Abbas alienans bona Ecclesiastica contra Paulinam. 5. Violantes interdictum locale ab homine, vel à iure. 6. Prælati in uisitatione ultra concessa recipientes. 7. Iudices Ecclesiastici priuantes Curiales Beneficiis. 8. Superiores vsurpantes bona nonnullarum vacantium Ecclesiarum. 9. Clerici in Sacris, qui iacent in fornicationis crimine. 10. Prælati commentaria in Tridentinum edentes.

C A P V T I V.

Praxis circa materiam de Interdicto ex Societatis IESV Doctoribus.

31. **H**abet quis duplex domicilium, interdicatur unum; in- §. I.
terdictus ne erit habitans in loco non interdicto? Dum De latio-
habitat in loco interdicto, onus interdicti ferre debet; in alio ne inter-
verò domicilij loco liber est. Suar. de cens. d. 32. sect. 2. n. 16. dicti.

32. Interdicatur Clerus, intelliguntur ne Religiosi interdicti? Suar.
Non, nisi exprimat, aut ex contextu liqueat; quia Religiosi
in odiosis nomine Cleri non exponuntur. Præpositus in 3. Præp.
p. 9. 4. dub. 2. n. 11.

33. Quid, quando interdicuntur Ecclesiastici? Comprehenduntur Religiosi, etiam conuersi, Moniales, Eremitæ, nouitij, qui quidem non interdicuntur, si Religiosi interdicti exponantur; quia nouitij nomine Religiosi non signantur. Ita Præpositus. Præp.

34. Potest ne propter debitum pecuniarium interdictum locale iam generale, quam speciale ferri? Probabilius, quàm alij asserunt, negat Præpositus in 3. p. 9. 3. dub. 1. n. 5. Præp.

35. Inter

S.2. 35. *Interdictum locale scio impedire publicam Missarum, & De In-officiorum celebrationem in Ecclesiis, Monasteriis: rogo autem, verdicti num celebrari possint in oratorijs privatis, & alijs locis extraordinarijs? Negat Turrianus lib. 6. d. 49. quid Bonifacius cap. de localisef- narijs? ma mater concessit, vt in loco interdicto Missa & officia le- fectibus. creto celebrarentur in Ecclesijs, & Monasterijs, nulla facta*

Præp. *de oratorijs mentione. At Præpositus in 3. part. quæst. 4. dub. 1. num. 29. probabilius asseruit? quia in materia favorabilioratoria, & alij loci sacri possunt sub Ecclesiæ nomine comprehendi.*

36. *Bonifacius concessit vt quando Missa, & officia secreti celebrantur in locali interdicto Sacerdotes, & Clerici omnes intersint, non tamen laici nisi in certis diebus: rogo, an nomine Clericorum comprehendantur etiam coniugati seruiens Ecclesiæ? Affirmat Coninch de sacr. d. 17. dub. 2. num. 30. quia eo ipso, quod et mandato Episcopi, Ecclesiæ seruitio deputati sunt, in hoc alijs Clericis videntur æquales. An non melioris conditionis essent, quam Clerici, si absque assistentia stipendia acciperent? Scio Gasparem Hurtado de Interd. diff. 7. num. 19. contrarium asseruisse.*

37. *Scio laicos ex concessione Bonifacij posse sacris interesse in die Natalis Domini, Pasche, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis Deipara, (& Conceptionis in Minorum Ecclesijs:) rogo, an festa Natiuitatis, Pentecostes, & Pascha sequentes dies comprehendant: an primum solummodo indicant? Asserit Suarius d. 34. sect. 1. num. 39. tantum primos dies intelligi. At probabilius alij putant dies festos immediatè sequutos contineri: quia illi omnes ad festum principale pertinent.*

38. *Scio, alijs diebus non posse laicos diuinis officijs interesse: possunt ne assumi in ministros? Deficientibus Clericis possunt quia cum Sacerdotibus concessum est principale, concessi etiam accessorium præsumitur. Præpositus in 3. part. quæst. 4. d. 3. num. 31. Quot ministros poterit adhibere? Duos (ex eiusdem sententia) vt antea solebat.*

39. *Assistit laicus sine necessitate: an delinquat? Si absit contemptus, & scandalum, solummodò peccat venialiter, etiam in Sacrificio Missæ. Quod negat Coninch d. 17. dub. 3. n. 68. At Auila part. 5. d. 5. dub. 2. probabile putat, nullo modo peccare; quia non prohibetur laicus interesse: sed prohibentur Clerici, illum admittere.*

40. *Scio interdictum locale impedire Eucharistiae ministrationem extra mortis articulum; Extrema unctionis, quando infirmus confessus est, aut communicauit: scio, Pœnitentiam*

semper posse ministrari, quod iure antiquo extra necessitatem non licebat: rogo autem, num liceat Matrimonium tempore Interdicti contrahere? Licet generaliter prohibeatur Sacramentorum susceptio, exceptis casibus iure expressis: & Matrimonium in iure non excipiatur: tamen illa prohibitio intelligitur de Sacramentis commissis administrationi Ecclesiae: administratio verò Matrimonij ipsis competit contrahentibus. Attamen Suar. contrarium asseruit d. 33. sect. 1. n. 51.

Suar.

41. Possunt ne benedictiones nuptiarum, quae inter diuina officia computantur, Missa, ac solemnibus precibus perficiuntur, geri? Asserit Turr. lib. 6. dub. 4. celebrari posse in diebus, quibus diuina officia celebrari publicè permittuntur. Possunt ne fieri quotidie eo modo quo diuina officia singulis diebus celebrantur, scilicet ianuis clausis? Negat Henriquez lib. 13. cap. 45. num. 3. quia quando diuina officia priuatim celebrantur, laici interuenire non possunt: ergo neque sponsus, & sponsa interesse.

Turr.

Henriq.

42. Obseruanda ne ianuarum clausuram circumstantia in celebrando sacro, &c. sub mortali? Hurtado affirmat de Inter. diff. 10. num. 32. At Turrianus lib. 6. d. 49. dub. 6. secluso scandalo, & contemptu grauem negat esse materiam.

Hurt.

Turr.

43. Scio personaliter interdictum non posse licitè Sacramenta conferre, posse tamen validè: rogo an Episcopus interdictus celebrando, possit Ordines, etiam sacros dare? Potest Ordines minores; quia hi non necessario conferuntur in sacro, Potest & maiores Praeposito auctore in 3. p. 9. 4. dub. 3. n. 24. quia non est necesse, vt ordinans sacrum faciat; sed conferre Ordines potest, alio celebrante.

§. 3. De Interdicti personalis effectibus. Praep.

44. Sacerdos interdictus toleratus celebrat, licitum est cui libet non interdicto eius Missam audire: rogo autem, si denunciatus sit Sacerdos, an possint non interdicti adesse? Asserunt Suarius apud Fabrum c. 2. n. 47. & Turrian. lib. 2. d. 49. dub. 2. quia interdictum personale militat solummodo contra personam interdictam. Nulla enim prohibitio apparet in iure, ne alij cum interdicto communicare possint.

Suar.

Turr.

45. Interdictus quis est ab ingressu Ecclesiae: prohibitus ne semper Ecclesiam adire? Suarius d. 35. sect. 4. solum ingressum formalem ad orandum edocet prohiberi. Gordon. tom. 1. lib. 7. quaest. 16. cap. 8. num. 55. & 56. putat omnem ingressum in Ecclesiam esse prohibitum. At Auila part. 5. d. 4. dub. 5. conc. 6. ex mente, existimo solum prohiberi ingressum tempore officiorum, in aliis autem licitum ingressum, etiam ad orandum;

Suar.

Gord.

Auil.

dum; quia Ecclesia fundata est propriè ad celebranda, & audienda diuina officia, per accidens autem ad priuatas fundendas orationes. Imò, dum Officia celebrantur: potest transire per Ecclesiam, & per transeuntem orare.

46. *Per interdictum ab ingressu Ecclesia, quo prohibetur Officiorum auditio, & sepultura, prohibetur ne vsus Sacramentorum* Asserit Gordonus tom. 2. lib. 7. quæst. 16. cap. 8. num. 56. sed affirmat Henriq. lib. 13. c. 32. n. 2. posse interdictum ab officiorum assistentia, in Ecclesia Sacramenta recipere; quia possunt hæc absque dependentia à Missa ministrari.

47. *An interdictus ab ingressu Ecclesia, possit in Cœmeterio diuina officia audire, & Missam celebrare?* Potest; quia nomen Ecclesiæ in lege pœnali strictè sumendum. *Filliucius* tom. 1. tract. 18. c. 5. n. 103.

48. *Clericus interdictus Officium recitat, & ad orationem præmittit, Dominus vobiscum, benedicit aquam cum aspersione salis, Episcopus solemniter benedictionem impertit: peccat ne mortaliter?* Asserit Suarius apud Turrianum lib. 6. d. 49. dub. 1. quia hi actus licet quantitate parui, sunt tamen graues in qualitate, nempe Ordini sacro annexi. At ipse. *Turrianus* docet omnes hosce actus piacula venialia esse ob materiam leuitatem.

§. 4. 49. *Quandonam obligat interdictum?* Respondeo ex *Filliucio* interdictum locale generale non obligare antequam denunciatur, sicut nec speciale respectu habitò ad specialem locum. *De interd. varia.* Personale si generale sit, satis esse iudico contra talem communitatem esse denunciatum, & euidenter constare, talem personam de ea esse communitate. Speciale autem statim obligare personam, in quam fertur: alios tamen ad eam personam vitandam non teneri, antequam interdictum sit denunciatum.

50. *Tenetur ne interdictum seruare ipse, qui posuit?* Maximè alioquin pœna illigatur, nisi sit Summus Præsul, aut nisi secum dispense, *Saa* assertore.

51. *Interdictum non denunciatum seruandum ne est?* Minimè; denunciandum est enim contra certum locum, aut personam. Nec potest quis denunciari interdictus sine citatione. *Capitulum, aut populus est.* Licet hic & illud sit denunciatum interdictum non sufficit, vt ideo singuli denunciati censeantur. Sic *Saa* ex *Nauarro*.

52. *Tenet ne interdictum post appellationem positum?* Non tenere ex *Saa* affirmo, quia iam illius causæ iudicium ad Superiorem transit.

53. Potest ne Episcopus relaxare interdictum iuris? Si non sit huiusmodi interdictum ad certum tempus, nec generalium, relaxari poterit ab Episcopo. Imò quivis Prælatas quantum ad subditos idem præstare poterit, eodem

Saa

54. Quinam ab interdicto generali personali, aut locali eximantur? Interdicto loco, non includuntur in ea causa minimè culpabiles; quia interdicti censura culpam torquet. Interdicto populo, non includuntur doli incapaces; quia innocentiam censura non vexat; tamen in communem vindictam sepultura hi prohibentur. Consequenter assero eum, qui in populo interdicto sine culpa interdicti est, posse alibi, si absit scandalum, & celebrare, & officia diuina exaudire. Ex Saa

Saa

55. An interdicta tota diœcesi, aut omnibus civitatis Ecclesiæ Cathedralis includatur? Minimè, nisi specialis fiat illius mentio; quia in odiosis sub communi nomine non venit.

Saa.

56. Prohibetur ne interdicti tempore Eucharistia ministratio eis, qui ad assistendum diuinis officijs privilegiati sunt? Non prohiberi Toletus affirmat.

Tolet.

57. An possit in Ecclesia particulariter interdicta aliquod aliquando officium celebrari, aut ministrari Sacramentum? Respondedo cum Toletis celebrari posse ad renouandum Sacramentum, vel dandum infirmo, clausis tamen ianuis: & dari absolutionem pœnitenti, & dici officium à duobus vel tribus, sine animo tamen officianti.

Tolet.

58. Licet ne tempore interdicti etiam specialis communicatio Clericorum & Religiosorum, aut Ordinis ministratio? Assero ex Toletis licere quidem Clericorum ac Religiosorum communionem, non autem ministrationem, nisi Episcopus positum à se interdictum suspendat.

Tolet.

59. Quidnam possint privilegiati interdicti tempore? Respondedo ex eodem Toletis privilegiatos ad diuina officia, quales Clerici & Religiosi, posse sepeliri in Ecclesia etiam specialiter interdicta, si alia desit, aut ea sit propria; posse & ad diuina familiares, vel domesticos admittere, & qui potest celebrare, posse sibi ministrum quemuis non privilegiatum adiungere.

Tolet.

60. Quid si Sacerdos admittat interdictum? Si scienter admittit, alij exire non tenentur. Porro Sacerdoti huiusmodi interdictus est Ecclesiæ ingressus vsque ad satisfactionem, Saa collectore.

Saa

Saa.

61. Si contemptus adsit, est ne mortalis interditi violantur. Asserit Saa quosdam negare esse mortalem culpam defectu te contemptu, & scandalo. Quoad laicos commune a Doctoribus id censetur, quoad Clericos autem mortale crimen affirmo, quando ut Clerici violant.

EXAMEN V.

Circa materiam de Pœna Cessationis à Diuinis, Depositionis, ac Degradationis.

CAPVT PRIMVM.

Quidnam, & quotuplex cessatio à Diuinis.

1. *Vid est à Diuinis cessatio? Simplex prohibitio Diuinorum in aliquo loco, imposita in signum afflictionis Ecclesiæ, & ut generale quoddam ipsius grauamen.*
2. *Quotuplex illa? Duplex, vna generalis, qua prohibentur diuina in loco vniuersali, v. g. Regno, ciuitate; altera particularis, qua in loco particulari, v. g. in vna Ecclesia prohibentur.*
3. *Est ne censura? Minimè; sed per modum simplicis prohibitionis fertur, & comminatoriè tantum.*
4. *Causam huiusce pœnae efficientem assigna. Papa, Episcopus, & Capitulum Sede vacante possunt imponere cessationem; nam cessatio pertinet ad forum contentiosum, cui præest Papa, & Episcopus. Concilium item Prouinciale, & Diocesanicum potest cessationem imponere.*
5. *Formam imponendi cessationem assigna. Hæc esse potest. Nos ob talem causam ciuitatem, vel Ecclesiam à Diuinis officij præcipimus abstinere.*
6. *Quenam conditiones in ferenda cessatione asseruandæ? 1. Delictum sit manifestum, & notorium. 2. Admoneatur is ob cuius culpam ferenda est cessatio. 3. Pareat, & satisfaciat nisi ferens cessationem, & ille contra quem fertur, intra mensem se componant, & adeant Pontificem summum per se, vel Procuratorem. Porro qui cessationem tulit, potest transacto mense, postquam iter ad summum Præsulem suscipit, tollere cessationem.*

7. Causam

7. *Causam exhibe cessationis materialem.* Proxima quidem, ob quam cessatio imponitur, est delictum, & culpa manifesta, quæ grauis valde debet esse, & grauior eâ, ob quam ponitur interdictum.

8. *Finis quinam?* Remotus finis cessationis est resipiscencia, & emendatio illius, cuius causa lata est cessatio.

CAPVT II.

De cessationis effectibus.

9. *Quinam sint effectus cessationis? An officia eo tempore recitari possint?* Tempore cessationis tam generalis, quam particularis à diuinis officiis publicè recitandis, vt ab Horis Canonicis abstinetur. Item à Missa publicè celebranda, etiam si moderatio seruetur.

10. *Num sacramenta conferri valeant?* Sacramentum ordinis cessationis tempore, aut Extremæ-vnctionis nec laicis, nec Clericis conferuntur. Porrò alia sacramenta, præcipuè Baptismus, conferenda sunt, ob illorum necessitatem. *Quid de Matrimonio?* Licitum non videtur illud contrahere, nisi in articulo mortis ad legitimationem prolis, aut ad fœminæ alicuius nobilis decus necessarium esset, dum non facile dispensatio esset acquirenda.

11. *Quidam de sacra sepultura?* Cessatio priuat laicos sepulturâ sacrâ saltem quoad diuina officia, etiam quo ad eos, qui habent sepulturæ priuilegium tempore interdicti.

12. *Quàm grauis est cessationis violatio?* Violans eam grauius peccat, & irregularitatem, vel excommunicationem incurrit. *Tenetur ne ad aliquam satisfactionem is, cuius causa cessatio lata est?* Tenetur quidem ad sarcienda omnia damna Clericis, qui seruare cessationem coacti sunt, & distributiones amiserunt, vel alia damna subiere.

CAPVT III.

De Pœna Depositionis, & Degradationis.

13. *Quid est Depositio?* Propriè accepta pœna quædam est Ecclesiastica, qua Clericus munere Clericali priuatur,

530 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
tur, officio videlicet, & Beneficio absque spe restitutionis
& cum quadam verborum solemnitate.

14. *Degradatio autem quidnam?* Est Clericalis privilegij
priuatio facta post Depositionem, adiuncta reali actione &
cæremonia per Canones instituta. Igitur Depositioni addita
Degradatio ipsam verborum executionem, quod enim in
Depositione verbis innuitur, in Degradatione actione ipsa
executioni mandatur.

15. *An Depositio, aut Degradatio Censura sint?* Minime,
quia sunt pœnæ iure ordinario irremissibiles; Censura
item per absolutionem remittuntur.

16. *Priuat ne depositio ipso facto beneficiis?* Deposito ab
officio, si lata à iure sit, non priuat ipso facto Beneficiis iam
possessis: at si ab homine, priuat etiam Beneficiis.

17. *A quonam facienda aut Depositio aut Degradatio?* Si
verbalis sit, hoc est, Depositio, à proprio Episcopo electo,
confirmato facienda est; si autem sit actualis, hoc est, De-
gradatio, ab Episcopo consecrato. *Num ab alieno?* Ita plura
de licentia proprij.

18. *Quisnam in casibus sit Depositio?* Solùm in casibus à
iure expressis, & aliis grauioribus delictis arbitrio Ecclesia-
stici iudicis. *Degradatio autem?* Solùm in casibus, quibus post
illam seculari brachio Clericus traditur.

CAPVT IV.

*Praxis circa materiam de cessatione à diuinis, & De-
gradatione, ex Societatis IESV schola.*

§. 1.
De ces-
satione
à diui-
nis varij
casus.

19. **P**onitur ne à iure cessatio à diuinis? Nunquam ponitur
Toletus affirmat.

20. *Potest ne tempore cessationis officium gregatim recitari?*
Toletus asserit posse extra Ecclesiam dici officium à duobus
vel tribus sine animo officianti.

21. *An sit cessatio à diuinis Censura?* Filliucius affirmat
Censuram non esse, nec eius violationem irregularitatem
inducere.

22. *Depositus ne amittit priuilegium Clericale?* Respondeo
ex Toletus priuilegium fori, & Canonis retinere.

23. *Ob quænam crimina sit Depositio?* Depositione digna
sunt stuprum, Incestus, adulterium, & omnia adulterio ma-
iora

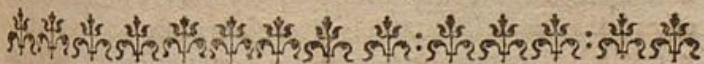
horam, Furtum, Periurium, Homicidium etiam solo consilio, vel hortatione factum, & omne crimen inducens irregularitatem, aut enorme iudicis arbitrio. Sic ex Tolet. & aliis Saa. Tolet.

24. *Potest ne Depositus per Episcopum, restitui?* Poffe ab Saa. eodem Episcopo restitui Saa. affirmat. Addunt tamen Doctores, nisi ob crimen sit adulterio maius, nec ad Degradationem pertigerit verbalis Deposito. Attamen Depositi non assolent ad Clerum restitui. *sit depositus*

25. *Quisnam de causis quis degradatur, ita ut Curia seculari trañatur?* Tribus ferme. 1. Ob hæresim pertinacem. 2. Ob adulteratas literas Apostolicas. 3. Ob calumniam, vel contumeliam proprio Episcopo illatam, si post admonitionem, id est, punitionem contumacia, incorrigibilitas accessit. Addo ex Doctoribus meis Degradationem præterea locum habere in homicidio iterato, parricidio, & homicidio Sacerdotis proditoriè facto, cum spoliatione bonorum, & in aliis grauis- simis delictis.

26. *Quisnam priuatus est Degradatus?* Executione ordinis, & Beneficio, & priuilegio Clericali. Vnde potest per iudicem secularem puniri, nec qui eum percutit excommunicatus est. Profectò degradatum à solo Præsule summo restitui potest affirmo.

27. *Consecrat non validè qui degradatus est?* Maximè; quia per Degradationem Characterem ordinis non amittit.

EXAMEN VI.

Circa materiam de Pœna Irregularitatis.

CAPVT PRIMVM.

De natura, institutione, & causis Irregularitatis.

1. *Vid est Irregularitas?* Canonicum impedimentum ex facto vel defectu proueniens, quod directè impedit susceptionem Ecclesiasticorum Ordinum, aut eorum vsum. Colligo fœminam non esse Irregularem; quia ordinum capax non est; nec infidellem, qui nondum recipit Baptismum; quia non baptizatus ordinis capax non est.

2. *Efficientem Irregularitatis causam assigna.* Sunt facii Cano

532 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
Canones, seu potius Papa qui irregularitatem induxit, eam-
que per sacros Canones expressit. Vnde Episcopus aut alius
Summo Pontifice inferior haud potest ferre irregularita-
tem; quia ad ipsos non pertinet ius commune sancire. Ne-
gandum tamen non est Summum Præsulem posse per len-
tentiam, seu ab homine etiam irregularitatem nouam de-
finire.

3. *Daturne de facto ulla irregularitas; qua scripta non sit?*
Nulla adest quæ iure non sit expressa; vnde admittenda non
est ob solam Doctorum autoritatem de consuetudine res-
stantium. Nec incurritur ob æquale, simile, aut maius deli-
ctum; quia iuri solummodo attendendum.

4. *Causam materialem irregularitatis exprime, seu potius
subiectiuam.* Causa, in quam cadit irregularitas, est omnis
homo Ordinis capax, subditus iuri communi.

5. *Formalis causa qua?* Verba irregularitatem exprimen-
tia; v.g. *Nunquam ordinetur: Ad Clericatum non promouea-
tur: Ad sacros ordines aspirare non audeat.* Hinc innuo diffe-
rentiam irregularitatis à suspensione, quod irregularitas est
rectè Clericatus & ordinum susceptione priuat: suspensio ve-
rò vsu, & exercitio ipsorum ordinum.

6. *Quamnam culpam irregularitas ex delicto punit?* Mor-
talem quidem; nec probabile iudico eam posse pro veniali
culpa ferri; quia improporcionata pœna delicto. Præterea
actum exteriorem consummatum requirit, nec sufficit deside-
rium, vel attentatio; quamuis Ecclesiam posse ob solam gra-
uis delicti attentationem inducere irregularitatem existimo.
Profectò non incurritur, quando interuenit ignorantia pro-
babilis quia sicut huiusmodi ignorantia excusat à culpa, ita &
à pœna. *An sufficiat actus internus?* Minimè; quia non sub-
iacet Ecclesiæ potestati.

CAPVT II.

De effectibus irregularitatis, & eius dispensatione.

7. *Quot sunt irregularitatis effectus?* Tres quidem, primus
circa ordines, secundus circa Beneficium, tertius cir-
ca iurisdictionem.

8. *Explica effectum irregularitatis respectu Ordinis.* Præ-
cipuus

ipsum planè irregularitatis effectus est, ordinum susceptionem impedire. *Quid si suscipiat irregularis?* Mortaliter peccat, non tamen aliam pœnam ipso iure contrahit. *Impedit ne sum Ordinum susceptorum?* Impedit planè eodem modo, quo susceptionem. *Quisnam actibus non priuat?* Eis qui à laico possunt exerceri; nec aliis Sacramentis præter ordinem, aut recipiendis aut administrandis, eo modo, quo per laicum fieret.

9. *Exponde effectum respectu Beneficij.* Beneficio iam obtento ipso iure non priuat, nec ex vi irregularitatis ad Beneficium dimittendum oritur obligatio, antequam illo per sententiam priuetur. Nec etiam Beneficij fructibus nisi iis in casibus, in quibus vna cum irregularitate Beneficij quoque priuatio ipso facto annexa est, & ad criminis diem sententia retrahitur. Consequenter affirmo nec Beneficij administratione priuare.

10. *Exponde denique effectum irregularitatis respectu iurisdictionis.* Non priuat iurisdictione fori contentiosi ex Beneficio proueniente, sicut neque aliis actibus, vt iure eligendi, vel electionem confirmandi. Iurisdictione equidem in foro pœnitentiæ non priuat; at vsu licito per se ipsum priuare certum est.

11. *Quòt nam modis in vniuersum potest irregularitas tolli?* Tribus. Per Baptismum, per Religionis ingressum, & per Dispensationem.

12. *Quamnam tollit Baptismus?* Debet quidem omnem eam quæ prouenit ex proprio delicto, aut ex Canonica infamia.

13. *Professio autem Religionis quamnam abolet?* Professio in Religione approbata omnem eam, & solam aufert, quæ iure expressa est. Iure autem solum irregularitas ex defectu natalium expressa videtur.

14. *Dispensatio denique quamnam tollit?* Quamcunque potest tollere, modò fiat ab habente potestatem. *Causa irregularitatis c. 11. at.* Dispensatio necessaria non est. *Aufertur lex, quæ fertur irregularitas.* Aufertur & illa quoad eas irregularitates quæ adhuc contractæ non essent: quo ad contractas sine culpa etiam aufertur; quo ad eas autem, quæ contrahuntur ex delicto, probabilius est tolli, modò simpliciter abrogatio legis fiat.

15. *Quinam in irregularitate dispensant?* Ordinaria & vniuersalis dispensandi potestas in solo Summo Pontifice residet, iure quidè diuino Episcopus in iis tantùm dispensat, quæ

534 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
ipsi concessa esse noscuntur. Profectò de antiquo iure dispensat in ea, quæ continentur sub lege, in qua ipse potest dispensare: de nouo autem Tridentini in omni ea, quæ ex occulto delicto procedit, præterquam homicidio voluntario, & aliis ab forum contentiosum deductis.

16. *Quid si Episcopus irregularitatem contraxerit? Quomodo cum eo dispensare potest?* Quoad irregularitates ipsi concessas dispensat is, cui vices suas ipse committit, & potest etiam ipse dispensare secum. Collegium Cardinalium in ordine ad Pontificis electionem probabile iudico potestatem habere dispensandi. Capitulum Sede vacante in hac Episcopi potestate non succedit. Ex delegata potestate, iure quidem communi nullus potest; ex priuilegio verò illi poterunt, quibus id concessum reperitur. Dispensationes à Papa committit Ordinario, vt veritate cognita dispenset, etiam mortuo Papa, & re integra non expirant.

17. *Contingit Ordinarium in dispensando alicuius irregularitatis obliuisci.* Postea vi facultatis concessæ etiam potest dispensare.

18. *An aliqua determinata dispensandi forma?* Nulla quidem, satis est quæcumque, modò irregularitatem auferri significet. Admonuerim tamen in ipsa forma dispensationis effectum esse explicandum.

CAPVT III.

De Irregularitatibus ex defectu.

§. 1. *Irregularitas ex defectu.* 19. **I**nnotuit sæpè duplicem esse Irregularitatem, vnam dici ex defectu, vel indecentia, quæ provenit absque culpa; alteram ex delicto. Duplicis huiusce irregularitatis species recense. Irregularitas ex defectu has continet species. Ex defectu animi, ex defectu corporis, ex defectu natalium, ex defectu ætatis, ex defectu libertatis, ex defectu Sacramenti, id est Bigamie, ex defectu lenitatis; id est ex homicidio licitè patrato. Irregularitas autem ex delicto ad hæc species extenditur. Ex iteratione Baptismi, ex indebita susceptione, vel vsu ordinis, ex actu infidelitatis aut hæresis, ex infamia, ex homicidio illicitè patrato.

§. 2. *Ex defectu animi.* 20. *Singulas species expende.* Ad primò ex anima defectu. Characteris Baptismatis defectus potius affert incapacitatem.

em, quàm irregularitatem. At si vetustæ fidei defectus sit, ut quia Neophytus sit aliquis, irregularitas oritur, multò magis fidei defectus in Apostata; verum hæc ad irregularitates ex delicto pertinet. Qui defectum vltus rationis patitur, v. g. puer, amens perpetuò, furiosus, inhabilis ex natura rei est. Lunaticus, furiosus, vel amens ad tempus, arreptivus & similes aliquo pacto irregulares, non absolute dicuntur. Ignorantes, qui secundum Canones necessaria scientia careant, irregulares censentur: ea sublata ignorantia, etiam auferetur irregularitas: durante autem nisi Papa dispense, ordinari non possunt.

21. *Secundo ex defectu corporis inculpabili.* Si defectus hic vel ordinis executionem impediatur, vel notabilem deformitatem inducat apparentem quidem deformitatem, irregularem efficit. *Sexu ancipiti quis viget.* Si fœmineus magis viget, incapacitatem potius efficit, quàm irregularitatem. *Deformis est.* Si plura membra habet, vel eorum disparitas notabilem deformitatem inducit, irregularis est. *Giganteam staturam gerat, aut Pygmaea contrahitur.* Apud similes non est irregularis, secus apud alios, quando talis disparitas ludibrio aliis esset futura. *In uno ex quinque sensibus patitur defectum.* Irregularis est, quando talis defectus, vel vltum Ordinis impedit, vel notabilem affert deformitatem. *Defectum membrorum patitur.* Si ex propria actione cum culpa talis defectus ortum habeat, irregularis ex delicto est; si absque culpa, tunc si ordinem vltum non impediatur, nec indecentiam afferat, irregularitatem non inducit, secus si impedimentum, vel indecentiam contineat. *Morbo laborat.* Morbus quidem generaliter tunc irregularem efficit, quando perpetuus est, & moraliter incurabilis. Hinc iudicium de particularibus morbis fieri potest *Notabilem deformitatem etiam sine vlla partis mutilatione ostentat.* Irregularis proculdubio est.

22. *Tertio ex defectu Natalium.* Omnes illegitimi Canonico iure irregulares sunt. *Expositus quis est.* Expositi quidem post ordines receptos pro legitimis debent haberi, ante illos autem pro illegitimis. *Ex matre adultera natus est.* Non tenetur credere matri dicenti se illegitimum: si verò id sibi persuadeat, tanquam illegitimus se gerere debet. Profectò nati ex coniugatis in foro externo etiam si habeant irritans impedimentum, pro legitimis debent haberi, si de mala fide parentum non constet. Quod si vterque parens mala fidem affirmaret, in conscientia filius se deberet pro illegitimo habere.

§. 3.
Ex defectu corporis.

§. 4.
Ex defectu Natalium.

23. *Quonam modo hac irregularitas auferatur?* Per Baptis-
mum minimè; per Canonicam autem legitimacionem, vel
dispensationem à Papa quoad omnes Ordines, & Beneficia
aufertur, à Papa dixi, quia Episcopus tantum quoad Ordines
minores, & simplicia Beneficia potest dispensare. Tol-
litur etiam per professionem in Religione approbata quoad
Ordines sacros, non tamen quoad praelationes, & dig-
nitates.

24. *Quartò ex defectu atatis.* Porro atatis defectus in-
gularem reddit si ordinatus ante legitimam atatem deinde
Ordines exerceat, alteram irregularitatem incurrit, si susce-
ptos Ordines ex Maioribus sint.

25. *Quintò ex defectu libertatis.* Libertatis defectus in-
gularem efficit. *Domini consensus adest?* Quicumque ille sit,
satis est ad consequendam libertatem per ordinationem.

26. *Ordinatur absque domini consensu.* Etiam si maneat or-
dinatus, irregularitatem tamen non effugit. *Efficitur ne liber?*
Si minores ordines tantum receperit, propterea à seruitute
non liberatur: si Maiores, liber efficitur, quando Episcopus
scienter illum ordinasset, sed tenetur quidem domino com-
pensare. *Nesci Episcopus seruitutem.* Tenentur alij, qui mala
fide Episcopum induxerunt. *Bona induxere fide.* Tenetur seruus
ad eandem satisfactionem, vel ad reddendum pro se vica-
rium. *Non potest.* Inferior Sacerdote in seruitutem redigitur.
Sacerdos peculium amittere cogitur, & domino reddere. *Non
habet peculium Sacerdos.* domino ministret in Sacerdotali mi-
nisterio; quia cum proximi iniuria nulla iusta libertas.

s. 5.
Ex defe-
ctu Sa-
cramen-
ti, seu
Biga-
mia,

27. *Sextò ex defectu Sacramenti.* Defectus hic Sacramenti
dicitur, quia ex Bigamia Sacramenti ratio deest in matrimo-
nio significata. *Quotuplex Bigamia?* Triplex. 1. Vera, cum
duplex matrimonium validum contrahitur, quæ nec per Ba-
ptismum auferatur, si antea sit contracta. 2. Interpretatiua,
cum duplex matrimonium inualidum est, & consummatum,
vel alterum eorum, etiam si ex defectu consensus nullam sit
vel per ignorantiam vtrumque contractum. Propriè dicitur
ea, quæ ex matrimonio cum vidua, vel cum corrupta ab alio
vel repudiata, vel cum propria vxore cognita post adule-
terium eius, consurgit; contrahitur autem etiam si matrimo-
nium cum vidua nullum sit. 3. Similitudinaria, cum quis post
professionem in Religione approbata matrimonium contra-
hit, & consummat, vel post votum castitatis in Ordine sacro,
eodem modo nuptias celebret, & consummet, ex sententia
probabiliore.

28. Quanta est hac poena? Priuat equidem Bigamia vsu omnium Ordinum susceptorum, vltra inhabilitatem alios suscipiendi. Additur etiam in poenam priuatio Clericalis priuilegij, si vera vel interpretatiua sit. In ea solus Papa dispensat, excepta similitudinaria cum Clerico in sacris, & Religioso, in qua etiam dispensat Episcopus.

29. Septimo ex defectu lenitatis. Qui iuste ex publica auctoritate alium occidit, aut mutilat, irregularis est; quia Christum lenem, & mitem non valet repraesentare.

§.6.
Ex defe-
ctu leni-
tatis.

30. Est ne actualis occisio, aut mutilatio membri necessaria? Ita plane; per membrum autem pars in humano corpore intelligitur, quae actionis alicuius integram, & proximum instrumentum est. Profecto sufficit ad irregularitatem, si notabilis membri pars amputetur. Si non amputetur totum, auferitur per Baptismum irregularitas contracta. Occidit quis factum in utero. Irregularis est; quia satis est ad irregularitatem cuiusvis hominis occisio, vel mutilatio.

31. An iudex, accusator, & testis in causa capitali irregulares sint? Iudex sanguinis sententiam ferens, & accusator, & testis etiam inuoluntarius in criminali causa effectu secuto, irregulares sunt.

32. An Inquisitor seculari brachio reos tradens, vel dominus temporalis alteri munus iudicandi in criminalibus causis committens sibiaceant irregularitati? Minimè; quia ille iudicat reum dignum morte, sed non poenam executioni tradit; hic autem a fortiori abstinet a sanguinis sententia.

33. Quid de Clerico accusatore? Clericus si accusator sit, & in causa propria perat emendam sibi fieri, cum protestatione (etiamsi ficta esset, modò fictio non appareat) quod sanguinis poenam minimè intendat, irregularis non est. Idem affirmo de teste coacto in aliqua causa ex iustitia, vel charitate, etiamsi propria non sit, modò protestatio praemittatur, & tantum ad emendationem fiat, non ad vindictam.

compensati-
onem

34. Quidnam de Ministris iustitiae, Aduocato, assistentibusque in loco supplicij? Ministri quicumque in seculari Curia sunt, secuta morte, vel mutilatione, irregulares efficiuntur. Eodemque modo Aduocatus, si ex aduocatione sequatur effectus. Assistentes denique in loco supplicij, comitantesque reos irregulares non sunt, si nullo modo ad supplicium cooperentur, nec festinationi dent operam.

35. Clericus rogat Principem, ut iudici iubeat agere ex iustitia in aliqua causa particulari. Si causa sit in principio, & adhuc dubia, etiamsi postea sequatur mors, irregularis non est;

secus si iam mortis sententia data esset, & ob iudicis negligentiam eius executio esset ambigua.

36. *Num miles sit irregularis?* Si iustum bellum sit, id est defensivum propriae personae, patriae, boni communis, gentis, personae innocentis, & bonorum etiam temporalium, militantes in eo irregulares non sunt. Si iniustum, & in eo homicidia, vel mutilationes contingant, ex quacunque parte sui irregulares fiunt. Si aggressivum sit bellum, & propriis manibus sanguinem non effundant, vel mutilent, irregularitatem evadunt, etiamsi alioqui aliis effundentibus cooperari videantur, modò non proximè alicui homicidio in particulari praestent auxilium.

37. *Clerici militant, aut exhortantur militantes in aggressivo bello.* Si propriis manibus causa sint sanguinis, irregularitatem incurrunt; secus si non propriis manibus, etiamsi militantes ad strenuè pugnandum hortentur, & animent etiam in congressu; quia id non est proximè ad necem alicuius particularis cooperari.

38. *Medicus quis est, aut Chirurgus.* Ex eo quod praecipiant, vel consulant, vel etiam secent brachia, & alia huiusmodi membra agrotis, si ex arte id faciant, irregulares non sunt; quia etiamsi suis actibus mortem infirmo accelerant, prudenter id agunt, & ex charitate, nec in eo culpam admittunt, unde non arguitur defectus lenitatis.

39. *Cuiusnam dispensatio pro militantibus in bello iniusta.* Solius Summi Praesulis, si homicidia ex parte innocentium fuerint; si autem ex propria, & quidem occulta fuerint homicidia, etiam Episcopo concessa est. Si publica, Papae reservantur. Profecto privilegium habentes dispensandi in irregularitatibus, excepto homicidio voluntario, possunt etiam in ea quae ex lenitatis defectu contingit, dispensare.

§.7. *Alij defectus.* 40. *Est ne alia species irregularitatis ex defectu?* Duplicem aliam apud Filliucium inveni, quam quidem adiciendam communibus duxi. Vna est defectus expeditionis ad facta, quando adest obligatio ad ratiocinia; ea enim durante irregularitas incurritur: dimisso autem officio, & ratione redita, tollitur irregularitas ex hoc capite. Altera est temporalium bonorum defectus, qui quidem si tantus sit, ut quis sustentari congruè non possit, iure novo Tridentini requirentis sufficiens patrimonium in seculari, quodammodo irregularis est. Eodemque modo si quis nimium alieno aere gravatus sit ita, ut titulum fundare non possit, quodammodo irregularitatem incurrit.

actiones ut defu, quo quis ob ratiocinia et alias politicas. Car. non pot vacare rebus sacris, eo si durante durat irregularitas.

CAPVT IV.

De speciebus irregularitatis ex delicto.

41. **F**vsus recense species irregularitatis ex delicto, expendens quidem qua breuiter innuisti. Octo species annuero. Ex delicto circa Sacramentum Baptismi, ex delicto circa Ordinem, ex delicto circa censuram, ex delicto hæresis, ex infamia ob delictum, ex delicto homicidij voluntarij, ex homicidio casuali, & homicidio necessario.

§. 1.
Irregularitas ex delicto.

42. *Singulas percurre species. Primò quidem ex delicto circa Baptismum.* Prouenit irregularitas ex iterata Baptismi receptione. *Excusat ne ignorantia?* Si sit inuincibilis, excusat, siue sit facti, siue iuris, et si hæc difficilius præsumatur.

§. 2.
Circa Baptismum.

43. *Per vim aut metum quis rebaptizatur.* Si tamen habet intentionem recipiendi de nouo Baptismum, irregularis est.

44. *Est ne etiam irregularis qui Baptismum recipit ab hæretico.* Ita planè.

45. *Quid de rebaptizante?* Eandem irregularitatem incurrit, de iure quidem ex publica tantum rebaptizatione, vsu vero etiam ex occulta. Quæ planè extenditur ad ministrum; quia aliquo pacto iterationi Baptismi cooperatur. Scio tamen hanc irregularitatem tantum ascensum ad Superiores Ordines impedire.

46. *Incurritur ne ante iudicis sententiam.* Ipso facto incurritur. *Rebaptizat quis absque animo.* In foro interiori irregularis non est: secus in foro externo; quia hoc nititur præsumptione.

47. *Rebaptizat sub conditione.* Si prudenter, & probabili diligentia adhibita rebaptizet, effugit irregularitatem: secus si temerè, & nulla diligentia adhibita.

48. *Ex ignorantia facti probabili rebaptizat.* Excusatur, sicut etiam ex ignorantia inuincibili iuris: secus si culpabilis ignorantia sit.

49. *Quid de dispensatione?* Huius irregularitatis dispensatio ad solum Præsulem summum pertinet.

50. *Secundò ex delicto circa Ordinem.* Incurrit irregularitatem qui furtiuè Ordines recipit, siue quia non admissus sese cum aliis ordinandis ingerit: siue quia alterius personæ nomine usurpato, eius occupat locum: siue quia sub nomine suo facit alium examinari, & postea ipse proprio nomine vocatus,

§. 3.
Circa Ordinem.

540 *Moralis Theologia Tract. IV. Censura,*
vocatus, ad Ordines accedit. *Eius dispensatio?* Ad Papam est
reseruata; quia ab Episcopo sub excommunicatione ipso
facto incurrenda denunciatur, ne quis se furtiue audeat in-
gerere.

50. *Qui ministrat in Ordine, quem non habet?* Irregularitas
est; quæ irregularitas tantum impedit receptionem Ordinum
quos non habet; ab aliis tantum suspensus est per biennium
vel triennium iudicis arbitrio. Eodem pacto laicus mini-
strans in Ordine quo caret irregularis fit quoad omnium re-
ceptionem.

51. *Clericus per saltum promotus?* Si ministrat in Or-
dine prætermisso, irregularis est circa prætermissum &
alios.

52. *Sacerdos Episcopi ministerium usurpans?* Irregularita-
tem respectu Episcopatus incurrit. *Episcopus consecratus
Diaconatu prætermisso?* Pontificalia exercendo, contrahit
irregularitatem.

53. *Ad huiusmodi irregularitatem incurrendam requiruntur
ne alia?* Duo præterea requiruntur, vnum, vt Ordo receptus
non fit; alterum, vt in tali Ordine ministraretur.

§. 3.
Ex cen-
sura vio-
lacione
delictum

54. *Tertio ex censura violatione.* Prouenit quidem irregu-
laritas ex delicto violationis Ecclesiasticæ censura. *Expendit
quomodo hæc pœna incurritur?* Profecto Clericus, qui
actum aliquem Ordinis exercet, ita vt censuram dicendus
fit violasse, irregularis est. Porro si Clericus censuram non
violat, quamuis alioquin administrat indignè, non est irre-
gularis.

55. *Rogo, an quis irregularis sit hisce in casibus: exercet
ordinem contra Superioris præceptum publicè, impositum quidem
sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda: delictum
commisit, ob quod secundum iura suspendi debet, & accedit Su-
perioris præceptum prohibens celebrationem, & tamen celebrat:
sine altari ab Episcopo consecrato celebrat: sacerdos ad sepul-
crum scienter excommunicatum admittit: pro persona viuentis
Missam defunctorum recitat, vt impetret illi mortem: præmissis
sacrificandi ritu, quem seruat Ecclesia, Christi corpus, & san-
guinem consecrat: Episcopus Clericos per saltum ordinat: Cardi-
nalis electus in Papam est ab insufficienti numero Cardinalium.*
Irregularitatē hi non incurrunt; quia etsi vel deponendi
aliquando sint, vel alia iuris pœna corrigendi, in iure expressa
non est contra huiusmodi delinquentes irregularitas, quæ
quidem nec casu æqualem, nec grauiorem sequitur, sed iuri
prætextui solummodo adhærescit.

56. *Quarto*

S. 4.
Delictum
hæresis.

56. *Quartò ex delicto hæresis.* Si hæresis externa sit, irregularitas incurritur. Extenditur ad Apostatas à fide, etiam si tantum exterius sint ex probabiliore sententia.

57. *Cuiusnam est eius dispensatio?* Quoad promotionem ad Superiores Ordines, solius Papæ: quoad susceptos Episcopus potest usque ad Diaconatum inclusivè, si per timorem tantum lapsi essent; alij Papæ reservantur. (Apostatæ inquam; nam de hæresis delicto inferius.)

58. *Quid de schismaticis?* Ad hos hæc irregularitas extenditur, si etiam hi hæretici sint, & hæreticorum fautores, receptatores, consilium, & auxilium præstantes. *Suspecti de hæresi?* Irregulares potius ex infamia sunt, quàm huius speciei.

59. *Extendenda ne irregularitas hæc ad filios?* Extenditur planè ad filios hæreticorum, & nepotes per lineam paternam, siue legitimi filij sint; siue naturales cuiuscunque modi, siue ante, siue post hæresim patris nati sint. Idem dicendum de filiis relapsorum, qui reconciliantur Ecclesiæ, sed deinde seculari brachio traduntur, ex probabiliore sententia.

60. *Extenditur ne etiam ad Neophytos?* Maximè, pro eo tempore, quo Episcopus arbitrabitur, si modò in adulta ætate baptizati sint.

61. *Quisnam dispensat in irregularitate ex hæresis delicto?* Episcopus, quo ad usum Ordinum receptorum; quo ad recipiendos solus Papa dispensat. Et licet Episcopi possent in ea, quando ex occulta hæresi procedit ex Tridentino, tamen per Bullam Cœnæ ius huiusmodi est reuocatum.

62. *Quintò ex infamia.* Hæc duplex, iuris, facti. Expende, quonammodo incurritur irregularitas per infamiam iuris. Infamia iuris contingit, quando delinquens crimen suum in iudicio confessus est; aut per sententiam iudicis definitivam, aut quando committitur delictum, cui imposita est à iure Canonico, vel Ciuili infamiæ pœna, v. g. à fide apostasia, raptus mulierum, Sodomia, &c. Ad incurrendam hanc infamiam declaratoria iudicis sententia requiritur. Infamia igitur iuris hominem irregularem efficit, & inhabilem ad Ordines suscipiendos susceptosque exercendum.

63. *Explica autem quomodo inducat irregularitatem infamia facti.* Contingit hæc, quando committitur delictum, quod apud graues & honestos viros censetur infame; quod quidem notorium esse debet. Profectò huiusmodi infamia irregularem efficit, & inhabilem ad recipiendos Ordines, quandiu delinquens non fuerit emendatus.

64. *Infamis*

64. *Infamis pergit ab hoc in alium locum.* In vno loco infamis, in omni loco infamis remanet; vnde nullo in loco potest aut Ordines, aut Beneficia suscipere, priusquam infamia deleatur. Infamia facti nemo fit irregularis, quæ in proprio delicto fundata non sit; at iuris infamia absque proprio delicto aliquo in casu potest incurri.

65. *Quonammodo infamia valeat auferri?* Quatuor modis auferitur: per emendationem: per dispensationem: per Baptismum: per Summum Pontificem. Porro dispensationem directè solus Papa concedit; indirectè verò laicus Princeps tollendo infamiam, quæ ex Ciuili iure oriretur. Per Baptismum infamia ex delicto proueniens auferitur, quæ meri facti dicitur. At ciuilis, quæ Christianorum legibus contracta esset, quibus antea tales subiecti fuissent, non tollitur: secus si legibus Gentilium fuisset inducta.

§.6. 66. *Sextò, ex homicidij voluntarij delicto.* Irregularitas ex voluntario prouenit homicidio, quod scilicet fit ex voluntate, & proposito occidendi. Ad quam irregularitatem incurrendam necessariò debet exequi mors.

67. *Extenditur ne ad mutilationem?* Ita planè; sed talis debet esse mutilatio, vt vel fit alicuius membri abscissio, aut notabilis eius pars. Certè debilitatio aut deformatio quam aliquis in membro efficiat, mutilatio dicenda non est.

68. *An incurratur ex proprij membri mutilatione?* Incurritur, imò, etiam alicuius partis eius quæ notabilis non sit, & quæ si fieret in alio, irregularem non efficeret.

69. *Quid si abscindatur membrum mortuum?* Abscissio hæc irregularitatem non inducit; quia nulla adest sanguinolenti animi ostentatio.

70. *Quid de abortum procurante?* Si fœtus sit animatus, fit irregularis, effectu quidem secuto.

71. *Quid denique de mandante necem, aut eius executore?* Mandans secuto effectu, irregularis est, nisi mandatum reuocet, & mandatario intimet. Executor mortis post mandantem primas in homicidio partes habet. Is demum, qui causam dat mortis, vt si venenum alteri propinet, irregularitatem non effugit.

72. *Consulit quis homicidium.* Si sequatur ex vi talis consilij, irregularis est, siue directè, siue indirectè consilium detur.

73. *Reuocat consilium, sed non dissuadet.* Tenetur admonere eum, qui in periculo versaretur, vt sibi caueat. *Nihilominus sequitur mors.* Ex probabiliore sententia consulens irregularis

laris non erit; quia post tam accuratam retractationem, & admonitionem, quasi non præstitit consilium.

74. *Mandataris, vel consultus occiditur.* Irregularis est ^{consilium} ~~consilium~~ ^{acceptit} ~~acceptit~~ mandans, vel consulens, qui tali eum periculo exposuere. Porro irregularis erit non homicidij voluntarij, sed casualis.

75. *Consentio in homicidium.* Dum actu fit nomine consentientis, irregularis eris. At si postquam, inscio te, homicidium factum est tuo nomine, licet consentias, irregularis non es; qui in necem verè non influisti. Idem assero de eo, qui aliquem omnino inuoluntariè occideret, & postea ratum haberet.

76. *Cooperatur quis homicidio, vel quouis modo prabet auxilium.* Incurrit irregularitatem. Tunc autem erit ex homicidio voluntario, quando alterius mortem, cui cooperatus esset, directè intendisset.

77. *Ad quemnam pertinet dispensatio?* Solutus Papa dispensat, & quidem difficile, & non nisi grauissima de causa, vt quodammodo indispensabilis soleat appellari.

78. *Septimò ex homicidio casuali.* Si casuale homicidium voluntarium sit saltem indirectè, incurritur irregularitas. §.7.
Ex homicidio casuali.

79. *Ex opere sequitur licito.* Si sufficiens adhibita sit diligentia, non incurritur; secus si desit debita diligentia, quæ ad mortalem culpam pertingat.

80. *Ex opere illicito sequitur.* Etiam si omnis diligentia adhibita sit, probabile est incurri irregularitatem; at probabilius reputo minimè incurri, præsertim in conscientia foro, exceptis casibus iure expressis; in iis enim etiam si videatur homicidium inuoluntarium (quod in aliis excusat) & omnino casuale: tamen quia actio iniusta, & periculosa est, potuit ius tali pœna punire, si quomodocunque ex illa effectus homicidij sequatur. Profectò talis actio debet esse prohibita tanquam homicidij periculosa; quia si prohibita esset, ob periculum alterius vitij, v. gr. si contra castitatem, aut Religionem esset, non incurreretur.

81. *Ad quemnam pertinet huius irregularitatis dispensatio?* Quando delictum occultum est, ad Episcopum, iure delegato, quando publicum, ad Pontificem solum.

82. *Age, precor, de homicidij casualis cooperatoribus, num irregularitatem incurrant?* In primis executor actionis, ex qua homicidium oritur casuale, est ne irregularis. Si aliquo modo voluntarium sit homicidium, etsi non sit per se intentum, nec actio ex se proxima mortis causa, sufficit ad irregularitatem inducen

544 *Moral. Theologia Tract. IV. Censura,*
inducendam, siue opus ex quo homicidium sequitur licitum
fit, siue illicitum: si enim incaute factum est, proculdubio
inducit; quia aliquo modo voluntarium.

83. *Apponit quis mortis causam cum cognitione, quod proxima sit futura causa mortis. Irregularis esset, sed ex voluntario homicidio.*

84. *Si autem non sit cum cognitione efficacia ipsius, sed tamen ignorantia fuit culpabilis? Tunc irregularitas ex homicidio casuali sequetur.*

85. *Mandat quis percussorem. Si tantum expressit percussorem hominem, & mandatarius fines mandati excessit, erit tamen ex hoc genere irregularis; quia ex mandato percussoris ille excessus habuit exortum.*

86. *Quid si mandatum iustum fuisse, & prudenter datum, casu tamen mors accidisset? Non induceret irregularitatem, quia omnino fuit inuoluntaria.*

87. *Consulit quis actionem iniuriosam, & vindictam, sed admonet, ut ad homicidium non procedatur. Irregularis tamen erit, siue consultus occidatur, siue alius; quia consilij illa cooperatio est.*

88. *Quid de remotis cooperantibus? Irregulares non censentur; quia effectus cooperatori proximo tribuenda. Porro remota causa illa dicitur, quæ ita per accidens se habet ad effectum, ut prudentis arbitrio, & moraliter loquendo, censenda non sit cooperari, & influere in effectum; proxima autem causa est quæ eodem arbitrio effectum influit.*

89. *Plures cum uno rixantur, & hic occiditur. Omnes erunt irregulares, siue omnes vulnerent, siue aliqui, modo alij auxilium, & cooperationem aliquam dederint.*

90. *Plures aliquem prouocant ad rixam, & unus ex his occiditur. Probabile est, omnes socios irregulares esse; probabilius tamen, non esse, nisi communi consilio prouocassent ad pugnam.*

§. 8. *Ex homicidio necessario.* 91. *Octauo, ex homicidio necessario. Irregularitas ex homicidio facto in defensionem incurritur. Defensio propria personæ est. Si adhibeatur inculpatæ tutelæ moderamen, non incurritur irregularitas; secus autem si prædictum moderamen desit. Fuga absque periculo, & infamia potest iniri. Si non fugit, sed occidit aduersarium, irregularitas contrahitur; secus si periculum adsit, vel sequatur infamia.*

92. *Indica, quamam moderata defensio sit. Si de conscientia agamus foro, illa est moderata defensio, in qua primo aliū occidens aggressus sit, & in ipso aggressionis actu occisio*
contra

contingat; non est tamen necesse, expectare ictum, sed potest etiam aliquando præueniri. Secundò, debet se cum minore lesione non potuisse defendere. Tertio, ne cum graui culpa defensus fiat, quæ in aggressionem transeat. Quarto denique, si periculum, quod ex insidiis imminet, tale sit, vt nisi præueniatur insidiator, occisurus sit eum, cui parantur insidiæ, probabile est, præueniri posse, si nullum aliud sit vitæ defendendæ remedium.

93. *Adulter caute commisit adulterium, & diligentiam adhibuit, ne vir adulterium dignoscere posset: casu tamen contingit ob id uxorem à viro occidi.* Adulter equidem non est irregularis. Imò nec si ipsemet virum occidat, ad sui defensionem, cum aliter absque proprio periculo fugere non possit.

94. *Incurritur hæc irregularitas, quia moderatio non seruatur: ergo, an dicendum sit homicidium voluntarium? Minime; sed aut casuale, si directe volitum non sit; aut necessarium, cum pugnae calore, vt se defendat, directe aduersarij mortem intenderet.*

95. *An dispensabilis? Ita planè, imò comprehenditur sub Episcopi potestate post Tridentinum, si occultum homicidium sit.*

96. *Fit homicidium in bonorum temporalium defensionem.* Si debitæ conditiones seruentur, irregularitatem non incurrit ex probabiliori sententia affirmo, etiam post ius nouum Clementinæ.

97. *Accidit mors in proximi defensione.* Si adfit obligatio ad eam faciendam defensionem, certum est irregularitatem minime incurri; quia actio laudabilis, imò obligatoria pœna non flagellatur, sed præmio afficitur. Imò probabilius idem assero, si defensus præcepta non sit modo liceat, & sit honesta; quia licitas omnino actiones ortas ex charitate pœna tanta non sequitur. Admonuerim tamen in casibus occurrentibus peti dispensationem, ob dubium de moratione non adhibita.

CAPVT V.

Praxis circa materiam de Irregularitate ex Societatis IESV Doctoribus.

98. **D**atur ne materia paruitas in casibus, quibus irregularitas incurritur? Affirmat Henriquez lib. 14. c. 12. n. 7. M m v. g.

§. I.
De irregularitate ex defectu. Henriquez.

v. g. Clericus dicit reo, vt alterum gradum scandat scala. Alii omninò excusant, quia non cooperatur vt iustitiæ minister.

99. *Inter irregularitates ex defectu, irregularitas Bigamia enumeratur: incurritur ne à laico contrahente bus inualidè, vel à contrahente secundum matrimonium fictè, aut cum uxore, vel à contrahente secundum matrimonium inualidè ob alium defectum?* Profectò nullo ex iure clarè deducitur incurri hic in casibus irregularitatem. *Coninch. disput. 18. dubitat. 11. num. 101.*

Conin.

100. *Ducit quis foeminam à se ipso defloratam: incurrit irregularitatem?* Non; quia neuter diuidit verè carnem suam, aut interpretatiuè. *Turr. de cens. lib. 9. d. 70. d. 2.*

Turr.

101. *Vxor Petri vi ab alio cognita est, Petrus autem postea cognouit: an irregularitatem incurrerit?* Ita quidem Sanctus auctore tom. 2. de Matr. lib. 7. d. 84. n. 5. quia licet vis illa à culpa excuset vxorem, at non relinquit matrimonium aptum ad coniunctionem Christi cum Ecclesia significandam. Ac *Propositus in 3. p. q. 5. dub. 7. n. 135.* existimat probabile, non incurrere; quia Canones requirunt, quod vxor commiserit adulterium, à quo vis excusauit.

Sanch.

Præp.

102. *Quid si vis cognouerit vxorem post adulterium formale etiam occultum?* Bigamiæ incurret irregularitatem, ex c. p. cuius, & c. si laici. Ita *Sanchez tom. 2. de Matr. lib. 7. d. 84. n. 5.* Scio *Propositus dub. 7. n. 133.* contrarium asseruisse. *Infirmus erat maritus adulterij.* Etiam incurrit; quia irregularitas ex defectu, etiam ignoranter contrahitur. *Maritus censuris compulsus vxorem adulteram cognouit.* Irregularis est ex bigamia.

Sanch.

Præp.

Auila.

103. *Scio, irregularitatem ex defectu natalium contrahunt nascentes ex fornicatione, stupro, adulterio, sacrilegio: rogatum, an expositi irregulares sint?* Negat *Turrianus lib. 9. d. 70. dub. 1.* quia hi pro legitimis reputandi, nec vllò iure illegitimi decernuntur. Porro parentes filios legitimos paupertate compulsi saepe exponunt.

Turr.

104. *Natus quis est ex parentibus legitimè coniugatis, sed conceptus fuit dum matrimonium impedimento dirimente laborabant: num irregularis?* Asserit *Propositus de cens. lib. 9. c. 10. n. 19.* illegitimum. Sed *Sanchez de Matr. tom. 2. lib. 8. d. 7. n. 19.* irregularem negat; quia legitimus nascitur post contractum legitimè matrimonium.

Præp.

Sanch.

105. *Nascitur filius ex matrimonio inualido (propter aliquod occultum impedimentum,) sed bona fide contracto (saltem cum bonis in facie Ecclesia: irregularis ne?* Porro *Suarez apud Bonacina*

Suar.

nam de cens. d. 7. q. 2. part. 3. num. 3. ne irregularis sit, requirit bonam fidem in utroque parente. Alij ab irregularitate liberant, dummodo utriusque parenti non esset notum impedimentum.

106. *Illegitimus absque dispensatione promouetur, postea parentes matrimonium ineunt: potest ne susceptos Ordines exercere, & novos suscipere?* Potest; quia per susceptionem illam Ordinum non incurrit nouam irregularitatem, sed suspensionem tantum ab illorum exercitio; quæ tollitur sublata irregularitate per parentum matrimonium: sicut tollitur suspensio orta ex promotione ante ætatem adueniente ætate. *Reginaldus tom. 2. lib. 30. tractat. 2. cap. 7. Regina num. 72.*

107. *Quis aures non habens, crinibus operit defectum: irregularis ne?* Non; quia occulta deformitas. *Cominch disp. 18. Conia. lib. 13. num. 108.*

108. *Habet quis utrumque oculum integrum, sed caret visu dextri, aut sinistri: an irregularis?* Non si bene videat dextro, ita ut sine notabili conuersione possit Canon legere, ad quod etiam Missalis iuuare poterit aptatio. *Auila part. 7. Auil. d. 3. dub. 1.*

109. *Irregularis ne habens sex digitos in manu coniunctis?* Non, dummodo non habeat in usu manus impedimentum, & Episcopi iudicio admodum deformis non esset. *Henriquez Henriquez lib. 14. c. 8. n. 3.*

110. *Ad quemnam spectat huius irregularitatis cognitio?* Clericorum pertinet ad Episcopum. Regularium ad suum Prælatum. *Auila p. 7. d. 3. dub. 2.* auctores; quia hoc magis spectat ad iurisdictionem, quam ad ordinem Episcopi: iurisdictionis autem in Regulares penes Prælatum est. *At Episcopus ne debet iudicium Prælati huiusce admittere?* Potest planè respue- *Suar. d. 51. sect. 3. n. 16.*

111. *Curiales, & publicis functionibus occupati irregulares sunt ex defectu liberationis: rogo, an Officiales Episcoporum, & Consiliarij Principum cum illis sint annumerandi?* Excipiuntur hi ab illa generalitate: (Curiales quicumque Curie seculari obligati sunt in ministerio alicuius publici officij siue in perpetuum, siue ad tempus, siue ex iuramento, siue ex pacto, siue ex stipendio. *Ex c. 1. 2. & 3. dist. 15.*) siue ex expressa concessione Pontificis, siue ex præscripta consuetudine. Administratores rerum Ecclesiasticorum, & rerum piarum etiam exemptos puta. *Gaspar Hurtado de irregul. d. 2. Henr. diff. 18. n. 60.*

§.2. 112. *An irregularitas ex delicto possit ob culpam venialem contrahi?* Docet *Suarus tom. 5. d. 40. sect. 3. n. 17.* nec Pontificem Summum posse ob solam culpam venialem imponere irregularitatem ex regularis poenam grauiissimam; quia poena debet esse delicto proportionata. Contestatur *Vasquez 1. 2. d. 158. c. 1.*

Suar. 113. *Contrahitur ne irregularitas per haeresim etiam venialem?* Afferit *Turrianus lib. 9. d. 62. dub. 7.* At *Reginaldus tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 5. n. 193.* probabilem iudicat sententiam afferentium iura c. ad abolendam, scilicet saluberrimum, de haeretico publico esse intelligenda.

114. *Irregularis ne suspectus de haeresi?* Si suspicio ortatur ex eo quod fauent haereticis, tunc irregulares erunt, quando formaliter fautores sunt, id est, haeticum fouent praecipue ob haeresim. *Coninch. d. 18. dub. 7. n. 51. concl. 2.* Si autem suspicio ex alio crimine oriatur, tunc suspecti non erunt irregulares propter suspicionem, sed solum propter infamiam, quae si auferatur, & suspicio purgetur, irregularitas tollitur. *Obstat, quod quis de haeresi suspectus de vehementi cogatur abire?* Non quia in iure irregularitas haereticis imponitur non autem de haeresi suspectis. *Saa v. Haeresis n. 5.*

115. *Incurrit ne irregularitatem Apostata fide abnegata, vel sponte, vel timore ductus?* Afferit *Sanchez summ. tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 6.* sed negat *Filliucius tom. 1. tract. 20. cap. 9. num. 230.* Si crimen occultum; quia talis irregularitas cum non sit peculiariter in aliquo Canone Apostatis infligenda, incurritur ob solam infamiam, quae quidem in occultis apostasia cessat.

116. *Incurrit ne filius Catholici, qui post illum natum in haeresim incidit, & brachio seculari poenitens est traditus?* In Regione nostra incurrit ratione infamiae; quae quidem quum in haereticorum plagis non adsit, ibi non fiet irregularis. *Argo, an hic incurrat irregularitatem latam contra filios haereticorum in c. statutum?* Affirmat *Auila p. 7. d. 4. dub. 7.* Negat *Hurtado d. 2. diff. 3. n. 8.*

117. *Scio non incurrere filios Sarracenorum, Paganorum, Iudeorum ab infantia baptizatos; quia non sunt filij haereticorum; rogo, si Neophyti sint, hoc est, in adulta etate conuersi, & baptizati, sint ne irregulares?* Sunt plane, sed non perpetuo. Quanto tempore durat haec irregularitas? Porro *Filliucius tom. 1. tract. 20. c. 9. n. 240.* arbitrio Episcopi remittit; quia iura certum tempus non praescribunt. Notat autem *Hurtado d. 2. diff. 19. n. 61.* post decem annos a Baptismo Neophytos non esse amplius irregulares.

Filliuc. *Hurt.*

118. Mala Ordinum susceptione dixisti irregularitatem incurrere: exponas precor, quinam irregulares ex hoc capite habeantur? Non quidem Latinus Episcopo ordinetur à Græco: vel contra. Nec si quis ordinetur à schismatico; vel ab eo qui renunciauit Episcopatu, quoad dignitatem. Nec si quis ordinetur ante ætatem legitimam, aut absque dimissoriis, aut non seruatis interstitiis, per saltum, extra tempora, cum irregularitate, vel aliqua censura. Sed solum si ordinetur furtiuè, id est, non examinatus. Et si durante matrimonio etiam non consummato, sacros Ordines suscipere præsumpsit. Omnia ex Turriano de cens. lib. 9. d. 61. dub. 3. Præposito in 3. p. q. 5. dub. 5. n. 28. Fillucio tom. 1. tract. 20. cap. 8. n. 190. & Hurtado l. 2. diffi. 1. num. 9.

Turr.
Filliuc.
Hurt.

119. Quinam sit irregularis ex malo Ordinum exercitio? Qui præsumit solemniter baptizare absque Ordine requisito, & sine Sacerdotali Ordine Missam celebrat. Si simplex Sacerdos Confirmationis, vel Ordinis Sacramentum conferre præsumat, vel alia Sacramenta sine Ordine requisito ministrat. Incurrit ne hanc irregularitatem laicus predictos actus exercens? Non; quia textus loquitur solum de Clericis, & lex penalitatis non debet extendi. Henriquez lib. 2. c. 29. §. 1.

Henriq.

120. Incurrit irregularitatem Sacerdos excommunicatus Confessiones excipiens, aut Eucharistiam ministrans etiam si non celebret? Incurrit; quia exercet actum Ordinis, & violat censuram, per quam ministrare Sacramenta prohibetur. Auila l. 1. §. 2. dub. 2.

Auila.

121. Excommunicatus quis dicens dum Horas recitat, Dominus vobiscum, incurrit ne irregularitatem? Negat Gaspar Hurtado de excom. diffi. 2. n. 3. contra Suares de cens. d. 12. §. 2. n. 13. quia peccaret solum venialiter ex leui materia, quæ non est obnoxia grauissima pœnæ.

Hurt.
Suar.

122. Incurritur ne irregularitas ex Simonia occulta in Ordine? Nullus Textus id exprimit; caput enim Inquisitionis, de accusat. inducit suspensionem, non irregularitatem. Auila addit part. 7. d. 4. dub. 7. concl. 1. Simoniam in Beneficio etiam si sit publica, non incurtere. An à Clerico Sodomia occulto incuratur? Non; quia cessat infamiae causa. Valentia tom. 4. disput. 7. quæst. 19. part. 3. §. 5. Profecto Auila citatus asserit generaliter omnem irregularitatem ex infamia non contrahi, nisi crimen sit publicum, homicidium si excipias.

Auila.
Valent.
Auila.
§. 3.
De irregularitate ex homicidio.

123. Dixisti incurri irregularitatem ex homicidio voluntario: quale homicidium voluntarium habendum? Non quod

te ex homicidio.

fit in defensionem. Imo quando in defensione moderamen exceditur, incurritur solum irregularitas in homicidio casuali, *Hurtado auctore de irreg. d. 2. diff. 20. num. 66.* Itaque ad homicidium voluntarium requiritur voluntas expressa ipsius homicidij; & vulnerans cum expressa intentione non occidendi, vel nihil de occasione cogitans, non dicitur voluntarius homicida: licet homicidium in hoc casu fit in causa voluntarium. Sic *Turrianus de cens. lib. 9. d. 63. dub. 1. et Vasquez.*

Hurt.

Turr.
Vasq.

Suar.

Prap.

124. *Incurrit ne mandans ministro verberare: si ex ministerij excessu verberibus affectus moriatur?* *Suar. de cens. d. 4. sect. 2. num. 3.* sententia fit irregularis; quia semper cogitur debet mortem sequi verbera posse, si non ex ministri malitia saltem ex alio casu. At sententia *Prapostiti in 3. part. quest. 1. dub. 10. num. 78.* non fit; quia si diligentiam adhibuit, reus homicidij non est; ius autem *c. vi. de homic. in 6.* loquitur de mandante verberationem, de qua homicidium secutum potuit prouidere.

Auila.

Hurtad.

Prap.

Less.

125. *Mandans homicidium, si ante secutum effectum mandatum reuocauit: fit ne irregularis?* Non; quia cum mandantius in gratiam mandantis agat, si post reuocatum mandatum, adhuc perpetret homicidium: non in mandantis gratiam, sed ex proprio arbitrio delinquit. *Auil. part. 7. d. 6. sect. 2. dub. 4.* Scio *Gasparem Hurtado de irreg. d. 2. diff. 6. num. 24.* contrarium asseruisse.

126. *An consulenti homicidium, satis sit etiam reuocare consilium ante effectum secutum?* Porro *Prapostitus dub. 8. num. 63. & 64.* nullam disparitatem agnoscit inter mandantem, & consulentem: ideoque asserit, sufficere, reuocare consilium sicut & mandatum, *Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 17.* probabilem hanc sententiam existimauit. Hinc assero cum *Herriguez lib. 14. cap. 16. n. 5.* reuocantem abortus consilium, ad irregularitatem excusari.

Hurtad.

127. *Dixisti, praebentem arma alicui, ut alium occidat, secuto effectu, fieri irregularem ob homicidium voluntarium: reus an fiat irregularis, qui dat petenti, quem scit, aut coniectat petere ad occidendum?* Docet *Gaspar Hurtado de irreg. d. 2. diff. 8. num. 32.* coniectantem, vel etiam scientem arma ad homicidium peti, non fieri irregularem; quia arma, quae dat, promiscuo sunt vsui; unde non videtur homicidium adiuuare, sed ad summum scandalum exponere.

Suar.

128. *An fiant irregulares, qui militibus dant, vendunt, aut mutuunt arma determinate ad occidendum in bello iusto?* *Suar.*

ius asseruit apud Turrianum lib. 9. d. 68. dub. 1. sed Auila p. 7. Auila. 61. sect. 3. num. 2. negauit; quia si non fit irregularis Princeps imperans iustum bellum, multo minus fieri debet vendens anima.

129. Quidnam in bello iniusto? an ex vnico vnus militis homicidio omnes fiant irregulares? Coninch. de sacr. d. 18. dub. 10. Conin. num. 48. docet, non omnes milites eiusdem exercitus fieri irregulares, quod vnus illorum occidat; sed quinquaginta vel centum viciniore; quia hi occidentem videre, & animare poterunt. At Gaspar Hurtado d. 2. diff. 6. num. 21. putat omnes milites fieri irregulares vnico homicidio illo; quia omnes inuicem excitantur, & vt vna totalis causa concurrunt. Hurt.

130. Rogo, an in bello iusto incitans quis militem ad aliquem determinate occidendum, irregularis fiat? Non, si propriis manibus non concurrat ad caedem; quia nullo iure talis irregularitas exprimitur. Vnde colligo, absque irregularitatis metu suadere Sacerdotes posse milites ad strenue pugnandum in bello iusto, quamuis excitemus hisce suasionibus eos ad hostium caedes. Hurtado de Mend. 2. 2. tom. 2. d. 169. sect. 2. §. 137. Mead.

131. Quis non impedit homicidium, quod ex iustitia impeditur tenetur: an fiat irregularis? Vasquez in manuscripto de vreg. negat, subscribente Praeposito; quia non impediens homicidium, non influit positue in illud, quod quidem requiritur ad irregularitatem. Vasq. Praep.

132. Vt per homicidium casuale incurrat irregularitas, requiritur ne negligentia mortalis? Ita plane. Vnde asserit Reginaldus tom. 1. lib. 30. tract. 2. cap. 9. num. 102. quotiescunque datur opera rei siue licitae siue illicitae, adhibetur tamen prudens diligentia, ne homicidium sequatur, irregularitatem non incurri, v. gr. vertens diligenter infirmum in eodem lecto, vel delecto ad lectum transferens, vel cibum porrigens, si moriatur aegrotus, non fit irregularis. Regin.

133. Adulter prudenter se gerit circa crimen, attamen adultera a viro est interfecta: incurrit ne? Non; quia cum adhibetur prudens cautela, homicidium non est plene voluntarium. Filliucius tom. 1. tract. 20. cap. 3. num. 80. & Coninch. d. 18. dub. 9. num. 80. Filliuc. Conin.

134. Scio, Clericum in sacris Chirurgiam exercentem irregularem fieri quoties ex eius incisione, vel adustione mors secuta: rogo ergo, in inciso vena no nne incisionis includatur? Non, quia non pertinet ad Chirurgum. Vnde si infirmus moriatur, Clerico venam incidente, non fit irregularis. Molina tom. 4. d. 75. n. 4. Scio Auil. p. 2. d. 6. sect. 1. dub. 10. contrarium docuisse. Auila. Molin.

Vasq. 135. Prohibetur ne Clericis in causa nos, de homic. c. 1. in extrema necessitate? Non, ex Vasquez apud Turrianum lib. 5. d. 64. dub. 2.

Molin. 136. Aperit Clericus apostema per emplastrum, iubet edere, vel incidere, sequitur mors: fit ne irregularis? Negat Molina tom. 4. c. 75. num. 4.

Suar. 137. Ipse abscondit, vel cremavit, mors autem ex morbi gravitate secuta est. Irregularem docet Suarius d. 47. sect. 7. n. 1. Non irregularem Aula dub. 10. affirmat.

Præp. 138. Ex homicidio publico quinam sunt irregulares? Personæ publicæ quoque pacto concurrentes ad sententiam, vel executionem sententiæ, iudex, fiscalis, accusator, testes, advocatus, carnifex. Accusator verò excusatur, si protestationem adhibeat, se non intendere mortem accusati, dummodo accusatio illa sit de iniuria illata sibi, vel ei, qui censeri debet aliter ipse, nempe patri, fratri, filio, vel stricto consanguineo, Ecclesiæ, Ecclesiasticis; vel ad vitandum graue damnum Reipublicæ, vel personæ innocentis, aliàs inevitabile. Præpositus dub. 3. n. 101. qui in hoc ultimo casu putat non requiri protestationem. Quid si protestatio ficto animo fiat? Excusari Henricus lib. 14. cap. 11. asseruit. Excusantur ne protestatione advocatus, & testes? Docet Præpositus dub. 13. num. 104. quoties protestatio iuuat accusatorem, iuuare etiam testes, & advocatum; ne facultas accusatoris frustretur, qui sine advocato & testibus nihil prodest.

Henricus. 139. Ad mortem damnatur accusator; an advocatus rei fiat irregularis, aut testes? Non; quia nec illius advocatio, nec horum testimonium non fuere directa mortis accusatoris causa. Suarius d. 47. sect. 4. num. 9.

Suar. 140. Quæritur, an irregularitatem ob homicidium publicum, incurrant personæ priuatae? Afferendum impostam esse tantum concurrentibus ad illud tanquam ministris iustitiæ. Turrianus lib. 9. d. 66. dub. 3. Hinc ad scrupulos ablegandos, plura elicio. Sacerdotes deducentes reum ad supplicium, hortantes ut scalam ascendat, & aliquo modo cooperantes ad accelerandam mortem, non incurrunt. Nec vendentes, aut accommodantes scalam, funes, ligna. Nec confessarius obligans poenitentem reum ad profitendum capitale delictum, si legitime interrogetur. Vel interrogatus à iudice, an teneatur occidendum, respondeat, teneri. Nec detegens malefactorem, vel clamans, adesse latronem, ut comprehendatur, si non gerit ut testis, vel accusator. Ex Turriano citato. Aula sect. 2. dub. 6. concl. 2. Molin. tom. 4. tract. 3. d. 74. num. 4. & aliis.

Turr. 141. Ex

141. Ex mutilatione contrahi irregularitatem dixisti: qua- §.4.
 lu debeat esse mutilatio. Oculi, pedis, auris, membri virilis non De irre-
 lebris testium, labiorum, barbæ, digiti etiam pollicis. Carri- gulari-
 aginem auris qui refecat, irregularis ne? Non; quia ipsa non est tate ex
 membrum, sed solum inferuit ad auris ornatum, & tutelam, mutila-
 Auila p.7. d.5. lect.1. dub.1. An qui femina mamillam abscin- tione.
 dit? Irregularis fit, Molin. auctore tom.4. tract.3. d.69. n.6. Auila.
 142. Consulens militationem contrahit ne irregularitatem? Molin.
 Contrahit, sicut qui consulit homicidium. Molina d.75. n.3. Molin.
 Quid si consulat, ad vitandum homicidium? Si illud inuita-
 bile aliàs, non est irregularis.

143. Mutilat quis se ipsum spontè, digitum, vel digiti par-
 tem ex indignatione, & impatientia refecat, ex quo nec ad cele-
 brationem impedimentum, nec deformitas notabilis orta est: fit
 ne irregularis? Ita planè ex c. qui partem in 6. dist. 55. Requiri- Fernad.
 tur ne in hoc casu facti notorietas. Negat Fernandez part.2. Tanner.
 cap. 10. §.7. Asserit Tannerus in 3. p. d.6. q.10. dub.20. n.188.

144. Mutilatur quis ab altero culpa sua, qua dedit operam
 illicita, v.g. dedit causam rixæ, &c. incurrit ne? Ita planè,
 etiam si membrum sit occultum, & vsum ordinis non impe- Molin.
 diat. Molin. tom.4. tract.4. d.70. num.18. Hæreo Præposito in 3. Præp.
 part. quæst. 5. dub. 114. num. 117. asserenti non contrahere; quia
 iura diligenter inspecta tantum de mutilante se ipsum lo-
 quuntur. c. si quis 1.2. & 3.

145. Scio, irregularitatem exercitium Ordinis iam susce- §.5.
 pei impedire: an cum hæreticis dispensetur post abiuratio- De irre-
 nem? Suarius ait d.43. sect.1. n.6. posse Episcopos dispensare gulari-
 quoad exercitium aliorum ordinum, non autem Sacerdotij. tatis ef-
 146. Absolvit irregularis illicite: an etiam inualidè? Asser- fecibus.
 tit Hurtado de irreg. d. 1. diff. 11. n. 19. quia irregularitas impe- Suar.
 dit ordinum exercitium, quantum Ecclesia potest impedire. Hurtad.
 Potest autem Ecclesia ita impedire, vt omnino irritet actum
 Ordinis. Scio Doctore externum asseruisse probabiliter con-
 trarius; quia sicut irregularis validè consecrat, ita etiam validè
 absoluet. Moneo tamen, talem absolutionè posse inualidè ex-
 hiberi ex defectu penitentis. Si peteret scièter absolutionem
 ab eo, qui non licitè absolueret, nisi à bona fide excusaretur.

147. Quid quoad beneficiorum receptionem? Non potest ei
 fieri beneficij collatio, ipso enim facto nulla est, quia bene-
 ficium datur propter ordinum exercitium. Alij asserunt va-
 lidam esse collationem; quia sicut validè retinet beneficium,
 ita etiam validè potest noua recipere; cum in vtroque casu
 exercitium ordinum requiratur.

M m s. 148. Resqui

Handwritten notes and scribbles at the bottom of the page.

- §. 6. De dispensatione.
148. *Requiritur ne etas adulta ad irregularitatem ex delicto incurrendum? Ex Azorio respondeo requiri saltem decem annorum; quia cum peccatum mortale supponat, Ecclesia plenum omnino usum rationis exigit, & malitiam.*
149. *Quanam per Baptismum irregularitates tollantur? Ex Gaspere Hurtado assero omnes tolli, præter eam, quæ est defectu Sacramenti, id est Bigamia.*
- Molin. 150. *An irregularitas ex homicidio iusto fit per Episcopum dispensabilis? Molina negat probabilius, sed probabiliter contrarium defendi potest. In vtraque sententia potest Episcopus dispensare in irregularitate ex homicidio occulto, ut in suscepto Ordine ministret, quando magna necessitas urget, nec facilis est ad Papam recursus; quia tali in casu potest etiam in impedimentis Matrimonij dispensare, Auila auctore.*
- Auila. 151. *Num possint Prælati Regulares dispensare in irregularitate quoad suos? Scio aliquos extra Societatem asserentes posse dispensare eos in irregularitate ex defectu lenitatis. An affirmarim cum Hurtado contrarium esse probabilius; quia Tridentinum eis facultatem concedit tantum quoad irregularitates ex delicto.*
- Hurt. 152. *An irregularitas ex defectu natalium, si occulta sit, subiaceat Episcopi dispensationi? Suarius docet non subiaceret Auila contrarium asseruit. Illud affirmo, posse dispensare, ut Ordinem exerceat, quem talis bona fide suscepit. Imò fortasse et si mala fide, uti existimat Laymanus.*
- Suar. Laym. 153. *Tollitur hæc irregularitas absolutè per professionem religiosam non solum quoad Ordines, sed et quoad Prælaturas? Sanchez tolli absolutè ait quoad Ordines, quoad Prælaturas autem posse Prælatos dispensare.*
- Sanch. 154. *Reincidunt autem illam professi, si postea à Religione eijciantur? Ex Sanchez iudicio non reincidere: quod etiam probabile existimo de iis, qui post tria vota simplicia à nostra Societate IESU dimittuntur. Scio tamen contrarium esse probabilius; quia sic dimissi, (ut Turrianus docet) à votis absoluuntur, & fiunt merè sæculares.*
- Turr. 155. *Potest ne Episcopus dispensare in irregularitate ex delicto, quod deductum fuit ad forum contentiosum, ibique iudicatum. Et punitum? Posse Sanchez tenet; quia casus hic in exceptione Tridentini non videtur contineri.*
- Sanch. 156. *An possit dispensare Episcopus in irregularitate orta ex Bigamia propria, vel interpretatiua? Propositus existimat posse quoad interpretatiuam, quando est occulta. Sanchez docet etiam posse quoad propriam circa minores Ordines, & Beneficium*

*quod defuit, ex quo singulas ortas sunt post
baptismum & perseverat.*

Beneficium simplex. Contrarium tamen tenendum, propter Cardinalium declarationem. Turrianus item asserit in similitudinaria Bigamia posse dispensare, si contraxit cum virgine. An in hac irregularitate ex Bigamia possint Pralati Regulares dispensare? In qualibet quidem posse cum suis ex Henriquez & Aila cenfeo.

157. Ecclesiasticus temporalem iurisdictionem habet & causas sanguinis alijs delegat: est ne irregularis? Negatiue Hurtado respondet: imò & si committat in particulari casum aliquem morte dignum.

158. Testis ne, qui precepto iudicis obligatus, vel graui metu coactus testimonium dixit, ex quo est mors alterius secuta, irregularis est? Probabiliter defendit Coninch irregularem non esse, contrarium tamen Hurtado asserit probabilius.

159. Dubitatur, an quis sit legitimus. Irregularis non est, auctore Coninch; quia præsumitur quilibet legitimus donec contrarium probetur.

160. Circa Bigamiam, rogo, an Clericus secularis sacris initiatus, si contrahat cum virgine sit irregularis? Suarez irregularem fieri docet: Hurtado: & alij affirmant Canones illos solum de Religiosis agere.

161. Procurauit quis abortum, sed dubitat, an foetus fuerat animatus: censendus ne irregularis? Affirmat Sanch. sed probabiliter cum Præposito cenfeo irregularitatem non contrahere; quia in dubio conditio melior abortum procurantis.

162. An in dubio facti censendus sit aliquis irregularis? Iudico ex Suario nullum, nisi in solo homicidio. Imo & hoc ipsum Suarius idem iudicat probabiliter posse abnegari. Dubito, num homicida motus sit meo consilio. Debes te gerere uti irregularis; sed si is neget, crede.

163. Non impediui homicidium, quod ex iustitia etiam tenebar impedire: an sim irregularis? Vasquez negat; quia nil posituum neci adieciisti. Attamen cum Coninch arbitror probabilius & receptius te esse irregularem; quia te subtrahendo ab eo, quod ex iustitia debebas, quasi in ipsam necem influxum exhibuisti. Præterea Hurtado excusat ab irregularitate eum, qui sciens mulierem à se corruptam procurare abortum, non impedit. Henriquez eum, qui à dato antè consilio abortus, conatur foeminam auocare, nec potest. Turrianus auctorem eum, qui sciens alios velle occidere propter iniuriam sibi illatam non contradicit.

164. An irregularis, alicui dans consilium occidendi, duellandi ex eo, quo is occisus est, cui consilium dederat? Vasquez docet

§ 56 *Moralis Theologiae Tract. IV. Censura,*
docet probabiliter irregularem non esse; contrarium probabilius Suarius defendit.

165. Dixisti, non esse irregularem eum, qui potuit se delere fugiendo, & non fecit, sed alterum occidit, quia non potuit sine nota gravi fugam inire: rogo, quid si sua culpa in eam necessitatem coniecisset? Tunc ex Suarij sententia assero proculdubio irregularem esse.

Suar. 166. Defendit se adulter contra maritum inuasorem, & illum occidit, culpa sua se ingerens in eam necessitatem ut sic defendenda: irregularis ne? Negat Lessius, si occidit tamen cum inculpatae tutelae moderamine.

Leff. 167. Dixisti in bello iniusto omnes milites fieri irregulares, etiamsi neminem sua manu occidant, uti Hurtado sentit: addenda ne aliqua limitatio? Adde quidem ex Coninch limitationem illam, nisi sint valde multi milites saltem supra centum, quia tunc non videntur omnes se mutuo posse animas ad occisionem. Adicit Præpositus etiam in bello iniusto non fieri irregulares qui propria manu occidunt ad propriam vitam defendendam cum moderatione inculpatae tutelae. Annulli denique existimat eum, qui pugnavit quidem, sed dubitas, an aliquem occiderit, aut mutilaverit irregularem non fieri.

168. Circa infamiam rogarum, num damnati ad irremediam sunt irregulares? Respondeo negatiue; quia nec infamia, nec irregularitas incurritur nisi in casibus à iure expressis, qualis non hic.

Henric. 169. Occulta ne crimina inducunt irregularitatem ex infamia iuris? Cum Henriquez assero, nulla delicta quantumvis enormia sint, irregularitatem ex infamia iuris inducere, nisi notoria sint.

Laym. 170. Ex infamia vero facti oritur ne irregularitas simpliciter dicta, & indelebilis nisi per dispensationem? Non; quia ipsa emendatio locum obtinet dispensationis. Vnde Layman. affirmat Sacerdotem publicum concubinarium, vel adulterum, post peractam poenitentiam, & vitæ emendationem publicam, interposito saltem aliquo temporis spatio, sine dispensatione posse celebrare.

Suar. 171. Num irregularitas incurritur ob hæresim exteriorum minimè notoriam? Asserit Suarius incurri. At probabiliter Sanchez, contrarium affirmat. An Episcopus possit dispensare, si incurritur?

Sanch. Possit Sanchez iudicat; quia licet in Bullam Cœnæ adempta sit Episcopis facultas absoluendi ab hæresi occulta: non tamen adempta est potestas super irregularitate ex ea contracta dispensandi.